

કાયદો અને ન્યાય મંત્રાલય
(લેજિસ્લેટિવ ડિપાર્ટમેન્ટ)

નવી દિલ્હી, 24 મી ઓગસ્ટ, 2006/ભદ્રા 2, 1928(શક)

સંસદના નીચેના અધિનિયમને 23 મી ઓગસ્ટ, 2006 ના રોજ રાષ્ટ્રપતિની સંમતિ મળી હતી અને આથી સામાન્ય માહિતી

માટે પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે:—

ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ એક્ટ, 2006

2006 નો 34 નંબર

[23 ઓગસ્ટ, 2006]

ખાદ્ય પદાર્થોને લગતા કાયદાઓને એકીકૃત કરવા અને ખાદ્ય સામગ્રીઓ માટે વિજ્ઞાન આધારિત ધોરણો ઘડવા અને તેમના ઉત્પાદન, સંગ્રહ, વિતરણ, વેચાણ અને આયાતને નિયંત્રિત કરવા માટે અને માનવ વપરાશ માટે અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા આકસ્મિક બાબતો માટે આરોગ્યપ્રદ ખોરાકની સલામતી અને ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભારતીય ખાદ્ય સુરક્ષા અને સ્ટાન્ડર્ડ્સ ઓથોરિટીની સ્થાપના કરવા માટેનો કાયદો.

ભારતીય પ્રજાસત્તાકના 57 માં વર્ષમાં સંસદ દ્વારા નીચે મુજબ ઘડવામાં આવ્યો :—

પ્રકરણ 1

પ્રારંભિક

1. ટૂંક શીર્ષક, વ્યાપ અને પ્રારંભ—

(1) આ કાયદો ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ એક્ટ, 2006 તરીકે ઓળખાશે.

(2) તે સમગ્ર ભારતમાં વ્યાપ્ત છે.

(3) તે એવી તારીખે અમલમાં આવશે કે કેન્દ્ર સરકાર, સત્તાવાર ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા, નિમણૂક કરી શકે, અને આ અધિનિયમની વિવિધ જોગવાઈઓ માટે જુદી જુદી તારીખો નિમણૂક કરી શકે છે અને આની શરૂઆત માટે આવી કોઈપણ જોગવાઈમાં કોઈપણ સંદર્ભ અધિનિયમને તે જોગવાઈના અમલમાં આવવાના સંદર્ભ તરીકે સમજવામાં આવશે.

2. સંઘ દ્વારા નિયંત્રણની યોગ્યતા અંગેની ઘોષણા.—

આથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે યુનિયન દ્વારા ખાદ્ય ઉદ્યોગને તેના નિયંત્રણ હેઠળ લેવો જોઈએ, તે જાહેર હિતમાં યોગ્ય છે.

3. વ્યાખ્યાઓ.—

(1) આ અધિનિયમમાં, સિવાય કે સંદર્ભમાં અન્યથા જરૂરી હોય, —

(a) "મિલાવટ" નો અર્થ એવો થાય છે કે જે પદાર્થ ખોરાકને અસુરક્ષિત અથવા સબ-સ્ટાન્ડર્ડ અથવા ખોટી વ્રાન્ડ અથવા બહારના પદાર્થોયુક્ત બનાવવા માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાય.

(b) "જાહેરાત" નો અર્થ કોઈપણ પ્રકાશ, ધ્વનિ, ધુમાડો, ગેસ, પ્રિન્ટ, ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયા, ઇન્ટરનેટ અથવા વેબસાઈટ દ્વારા કરવામાં આવેલ કોઈપણ ઓડિયો અથવા વિઝ્યુઅલ પ્રચાર, રજૂઆત અથવા ઉચ્ચારણ અને કોઈપણ સૂચના, પરિપત્ર, લેબલ, રેપર, ઇન્વોઈસ અથવા અન્ય દસ્તાવેજો દ્વારા સમાવેશ થાય છે.

(c) "ચેરપર્સન" એટલે ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ;

(d) "દાવો" એટલે કોઈપણ રજૂઆત જે જણાવે છે, સૂચવે છે અથવા સૂચિત કરે છે કે ખોરાક તેના મૂળ, પોષક ગુણધર્મો, પ્રકૃતિ, પ્રક્રિયા, રચના અથવા અન્યથા સંબંધિત વિશેષ ગુણો ધરાવે છે;

(e) "કમિશ્નર ઓફ ફૂડ સેફ્ટી" એટલે કલમ 30 હેઠળ નિયુક્ત ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર;

(f) "ગ્રાહક" એટલે કે વ્યક્તિઓ અને પરિવારો, જે પોતાની વ્યક્તિગત જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે ખોરાક ખરીદે છે અને મેળવે છે;

(g) "દૂષિત" એટલે કોઈપણ પદાર્થ, ખોરાકમાં ઉમેરવામાં આવે કે ન ઉમેરાય, પરંતુ જે ઉત્પાદનના અંતે આવા ખોરાકમાં હાજર હોય (પાકપાલન, પશુપાલન અથવા પશુ ચિકિત્સામાં કરવામાં આવતી કામગીરી સહિત), ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, આવા ખોરાકની તૈયારી, સારવાર, પેકિંગ, પેકેજિંગ, પરિવહન અથવા હોલ્ડિંગ અથવા પર્યાવરણીય દૂષણના પરિણામે મૌજૂદ હોય અને તેમાં જંતુના

ટુકડા, ઉદરના વાળ અને અન્ય બાહ્ય પદાર્થોનો સમાવેશ થતો નથી;

(h) “નિયુક્ત અધિકારી” એટલે કલમ 36 હેઠળ નિયુક્ત અધિકારી;

(i) “બાહ્ય પદાર્થ” એટલે ખોરાકની ચીજોમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ પદાર્થ કે જે તેના ઉત્પાદન માટે ઉપયોગમાં લેવાતી કાચી સામગ્રી, પેકેજિંગ સામગ્રી અથવા પ્રક્રિયા પ્રણાલીમાંથી લેવાયો હોય અથવા જે તેમાં ઉમેરવામાં આવ્યો હોય, પરંતુ આવો પદાર્થ આવી ચીજોને અસુરક્ષિત ન બનાવતો હોય.

(j) “ખોરાક” એટલે કોઈપણ પદાર્થ, પછી ભલે તે પ્રક્રિયા કરેલ, આંશિક રીતે પ્રક્રિયા કરેલ અથવા બિનપ્રક્રિયા કરેલ હોય, જે માનવ વપરાશ માટે બનાવાયેલ હોય અને તેમાં કલમ (zk), આનુવંશિક રીતે સંશોધિત અથવા એન્જીનિયર કરેલ ખોરાક અથવા આવા ઘટકો ધરાવતો ખોરાક, શિશુ. ખોરાક, પેકેજડ પીવાનું પાણી, આલ્કોહોલિક પીણું, ચ્યુઇંગ ગમ અને કોઈપણ પદાર્થ, જેમાં તેના ઉત્પાદન, તૈયારી અથવા સારવાર દરમિયાન ખોરાકમાં વપરાતા પાણીનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તેમાં કોઈપણ પશુ આહાર, જીવંત પ્રાણીઓનો સમાવેશ થતો નથી સિવાય કે તે બજારમાં મૂકવા માટે તૈયાર અથવા પ્રક્રિયા કરવામાં આવે. માનવ વપરાશ, છોડ, લણણી પહેલા, દવાઓ અને ઔષધીય ઉત્પાદનો, સૌંદર્ય પ્રસાધનો, માદક દ્રવ્યો અથવા સાયકોટ્રોપિક પદાર્થો માટે :

એ શરતે કે કેન્દ્ર સરકાર, સત્તાવાર ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા, આ કાયદાના હેતુઓ માટે તેના ઉપયોગ, પ્રકૃતિ, પદાર્થ અથવા ગુણવત્તાના સંદર્ભમાં કોઈપણ અન્ય લેખને ખોરાક તરીકે જાહેર કરી શકે છે;

(k) “ફૂડ એડિટિવ” નો અર્થ એવો થાય છે કે જે સામાન્ય રીતે પોતે જ ખોરાક તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતો નથી અથવા ખોરાકના વિશિષ્ટ ઘટક તરીકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવતો નથી, પછી ભલે તે પોષક મૂલ્ય ધરાવતો હોય કે ન હોય, તકનીકી (ઓર્ગેનોલેપ્ટિક સહિત) ઉદ્દેશ્ય માટે ખોરાકમાં તેનો ઇરાદાપૂર્વકનો ઉમેરો ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, તૈયારી, પ્રક્રિયા, પેકિંગ, પેકેજિંગ, પરિવહન અથવા આવા ખાદ્યપદાર્થોના પરિણામોના હોર્ડિંગનો હેતુ, અથવા તેના અથવા તેના પેટા-ઉત્પાદનોના ઘટક બનવા અથવા અન્યથા આવા ખોરાક પર (સીધી કે પરોક્ષ રીતે) અસર કરે પરંતુ તેમાં પોષક ગુણો જાળવવા અથવા સુધારવા માટે “દૂષિત પદાર્થો” અથવા ખોરાકમાં ઉમેરવામાં આવતા પદાર્થોનો સમાવેશ થતો નથી;

(l) “ફૂડ એનાલિસ્ટ” એટલે કલમ 45 હેઠળ નિમાયેલ વિશ્લેષક;

(m) “ફૂડ ઓથોરિટી” એટલે સેક્શન 4 હેઠળ સ્થપાયેલ ભારતીય ખાદ્ય સુરક્ષા અને ધોરણો ઓથોરિટી;

(n) “ખાદ્ય વ્યવસાય” નો અર્થ થાય છે કોઈપણ ઉપક્રમ, પછી ભલે તે નફા માટે હોય કે ન હોય અને જાહેર હોય કે ખાનગી, ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, પેકેજિંગ, સંગ્રહ, પરિવહન, ખોરાકનું વિતરણ, આયાત અને તેમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ તબક્કાને લગતી કોઈપણ પ્રવૃત્તિઓ ખાદ્ય સેવાઓ, કેટરિંગ સેવાઓ, ખોરાક અથવા ખાદ્ય ઘટકોનું વેચાણ;

(o) ખાદ્ય વ્યવસાયના સંબંધમાં “ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર” નો અર્થ એવી વ્યક્તિ કે જેના દ્વારા ધંધો કરવામાં આવે છે અથવા તેની માલિકી છે અને તે આ અધિનિયમ, તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે જવાબદાર છે;

(p) “ફૂડ લેબોરેટરી” એટલે કે કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા અન્ય કોઈપણ એજન્સી દ્વારા સ્થપાયેલી કોઈપણ ખાદ્ય પ્રયોગશાળા અથવા સંસ્થા અને નેશનલ એકેડિટેશન બોર્ડ ફોર ટેસ્ટિંગ એન્ડ કેલિબ્રેશન લેબોરેટરીઝ અથવા સમકક્ષ માન્યતા એજન્સી દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત અને કલમ 43 હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત ;

(q) “ખાદ્ય સલામતી” નો અર્થ એ છે કે ખાદ્યપદાર્થો માનવ વપરાશ માટે તેના હેતુપૂર્વકના ઉપયોગ અનુસાર સ્વીકાર્ય છે તેની ખાતરી;

(r) “ફૂડ સેફ્ટી ઓડિટ” નો અર્થ એ છે કે આવા પગલાં અને સંબંધિત પરિણામો ખાદ્ય સલામતીના ઉદ્દેશ્યો અને તે વતી કરવામાં આવેલા દાવાઓ સાથે પૂર્ણ થાય છે કે કેમ તે નિર્ધારિત કરવા માટે ઉત્પાદન એકમો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા ખાદ્ય સલામતીના પગલાંની પદ્ધતિસરની અને કાર્યાત્મક રીતે સ્વતંત્ર પરીક્ષા;

(s) “ફૂડ સેફ્ટી મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ” નો અર્થ એ છે કે ફૂડ બિઝનેસ માટે સારી મેન્યુફેક્ચરિંગ પ્રેક્ટિસ, સારી હાઇજેનિક પ્રેક્ટિસ, હેઝાર્ડ એનાલિસિસ અને ક્રિટિકલ કંટ્રોલ પોઇન્ટ અને આવા અન્ય વ્યવહારો, જે નિયમન દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય છે;

(t) “ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર” એટલે કલમ 37 હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલ અધિકારી;

(u) “જોખમ” એટલે પ્રતિકૂળ સ્વાસ્થ્ય અસર થવાની સંભાવના અથવા એવી સ્થિતિ ધરાવતા ખોરાકમાં જૈવિક, રાસાયણિક અથવા ભૌતિક એજન્ટ;

- (v) “આયાત” એટલે જમીન, સમુદ્ર કે હવાઈમાર્ગ દ્વારા કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રી ભારતમાં લાવવી;
- (w) “સુધારણાની સૂચના” એટલે આ કાયદાની કલમ 32 હેઠળ જારી કરાયેલી નોટિસ;
- (x) “શિશુ ખોરાક” અને “શિશુ દૂધ અવેજી” ના અર્થો શિશુ દૂધની અવેજીઓ, ફીડિંગ બોટલ્સ અને શિશુ ખોરાક (નિયમન) ના કલમ 2 ની પેટાકલમ (l) ની કલમો (f) અને (g) માં તેમને સોંપેલ હોવા જોઈએ. ઉત્પાદન, પુરવઠા અને વિતરણ) અધિનિયમ, 1992(1992 નો 41), અનુક્રમે;
- (y) “ઘટક” નો અર્થ થાય છે કોઈપણ પદાર્થ, જેમાં ખોરાકના ઉત્પાદન અથવા તૈયારીમાં વપરાતા ખોરાકના ઉમેરણનો સમાવેશ થાય છે અને અંતિમ ઉત્પાદનમાં, સંભવતઃ સુધારેલા સ્વરૂપમાં હોય છે;
- (z) “લેબલ” નો અર્થ છે કોઈપણ ટેગ, બ્રાન્ડ, ચિહ્ન, ચિત્રાત્મક અથવા અન્ય વર્ણનાત્મક બાબત, લેખિત, મુદ્રિત, સ્ટેન્સિલ, ચિહ્નિત, એમ્બોસડ, ગ્રાફિક, છિદ્રિત, સ્ટેમ્પ્ડ અથવા પ્રત્યાવિત અથવા કન્ટેનર, કવર, ઢાંકણ અથવા ઢાંકણ સાથે જોડાયેલ કૂડ પેકેજ અને ઉત્પાદન શામેલ શામેલ છે;
- (za) “લાયસન્સ” એટલે કલમ 31 હેઠળ આપવામાં આવેલ લાયસન્સ;
- (zb) “સ્થાનિક વિસ્તાર” નો અર્થ એવો થાય છે કે આ અધિનિયમના હેતુઓ માટે સ્થાનિક વિસ્તાર તરીકે કૂડ સેફ્ટી કમિશનર દ્વારા સૂચિત કોઈપણ વિસ્તાર, પછી ભલે તે શહેરી હોય કે ગ્રામીણ;
- (zc) “ઉત્પાદન” નો અર્થ ખોરાકની ચીજમાં ઘટકોના રૂપાંતર માટેની પ્રક્રિયા અથવા અથવા કોઈપણ પ્રક્રિયા, જેમાં કોઈપણ પેટા- પ્રક્રિયા, આનુષંગિક અથવા ખોરાકના ઉત્પાદન માટે આનુષંગિક બાબતોનો સમાવેશ થાય છે;
- (zd) “ઉત્પાદક” એટલે વેચાણ માટે કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રીના ઉત્પાદનના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ વ્યક્તિ અને તેમાં એવી કોઈપણ વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે જે અન્ય વ્યક્તિ પાસેથી આવી વસ્તુ મેળવે છે અને તેને પેક કરે છે અને વેચાણ માટે લેબલ કરે છે અથવા ફક્ત આવા હેતુઓ માટે લેબલ કરે છે;
- (ze) “સભ્ય” એટલે કૂડ ઓથોરિટીના સભ્ય અને તેમાં અધ્યક્ષનો સમાવેશ થાય છે;
- (zf) “ખોટી બ્રાન્ડેડ ખોરાક” નો અર્થ એવો ખોરાક, –
- (A) જો તે કથિત છે, અથવા તે હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે, અથવા થઈ રહ્યું છે –
- (i) ખોટા, ભ્રામક અથવા ભ્રામક દાવાઓ સાથે વેચાણ માટે ઓફર કરેલ અથવા પ્રમોટ કરવામાં આવે છે;
- (a) પેકેજના લેબલ પર, અથવા
- (b) જાહેરાત દ્વારા, અથવા
- (ii) એવા નામ દ્વારા વેચવામાં આવે છે જે ખોરાકના અન્ય આર્થિકલ સાથે સંબંધિત હોય; અથવા
- (iii) કોઈ કાલ્પનિક વ્યક્તિ અથવા કંપનીના નામ હેઠળ ખાદ્ય પદાર્થના પેકેજ પર અંકિત ઉત્પાદક અથવા નિર્માતા તરીકે અથવા આવા પેકેજ પર લેબલ ધરાવતો હોય તે રીતે વેચાણ માટે ઓફર અથવા પ્રમોટ કરવામાં આવે છે; અથવા
- (B) જો ખાદ્ય પદાર્થ એવા પેકેજોમાં વેચવામાં આવે છે કે જેનું નામ અને સરનામું ધરાવતા ઉત્પાદક અથવા નિર્માતા દ્વારા અથવા તેના કહેવા પર સીલ કરવામાં આવી હોય અથવા તૈયાર કરવામાં આવી હોય પરંતુ –
- (i) ખાદ્ય પદાર્થ એ ખોરાકના અન્ય ચીજનું અનુકરણ છે, અથવા તેનો વિકલ્પ છે, અથવા છેતરવાની શક્યતા સમાન છે, જેના નામ હેઠળ તેને વેચવામાં આવે છે, અને તે સૂચવવા માટે સ્પષ્ટ અને અચૂક લેબલ નથી; અથવા
- (ii) પેકેજ પર ખાદ્યપદાર્થ અથવા લેબલ ધરાવતું પેકેજ તેમાં સમાવિષ્ટ ઘટકો અથવા પદાર્થો સંબંધિત કોઈપણ નિવેદન, ડિઝાઇન અથવા ઉપકરણ ધરાવે છે, જે કોઈપણ સામગ્રીમાં ખોટા અથવા ભ્રામક છે, અથવા જો પેકેજ અન્યથા ભ્રામક છે. તેની સામગ્રી; અથવા
- (iii) ખાદ્યપદાર્થ કોઈપણ સ્થળ અથવા દેશના ઉત્પાદન તરીકે વેચાણ માટે ઓફર કરવામાં આવે છે જે ખોટો છે; અથવા
- (C) જો પદાર્થ પેકેજમાં સમાવિષ્ટ હોય તો –
- (i) કોઈપણ કૃત્રિમ સ્વાદ, રંગ અથવા રસાયણિક પ્રિઝર્વેટિવ અને પેકેજ એ હકીકત જણાવતા ઘોષણા લેબલ વિનાનું છે અથવા આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમોની જરૂરિયાતો અનુસાર લેબલ થયેલ નથી અથવા તેના ઉદ્દેશનમાં છે; અથવા
- (ii) ખાસ આહારના ઉપયોગો માટે વેચાણ માટે ઓફર કરવામાં આવે છે, સિવાય કે તેના લેબલમાં તેના વિટામીન, ખનિજો અથવા

અન્ય આહાર ગુણધર્મોને લગતી વિટામીન, મિનરલ્સ અથવા અન્ય ડાયેટરી પ્રોપર્ટીઝને લગતી એવી માહિતી હોય કે જેથી તેના ખરીદદારને આવા ઉપયોગ માટે તેના મૂલ્યની જાણ કરી શકાય; અથવા

(iii) આ અધિનિયમ હેઠળ નિર્ધારિત પરિવર્તનશીલતાની મર્યાદામાં તેની બહાર સ્પષ્ટપણે અથવા યોગ્ય રીતે જણાવેલ નથી.

(zg) “સૂચના” એટલે અધિકૃત ગેઝેટમાં પ્રકાશિત થયેલ સૂચના;

(zh) “પેકેજ” નો અર્થ થાય છે પ્રી- પેકડ બોક્સ, બોટલ, કાસ્કેટ, ટીન, બેરલ, કેસ, પાઉચ, રીસેપ્ટકલ, કોથળો, થેલી, રેપર અથવા એવી અન્ય વસ્તુઓ જેમાં ખાદ્ય સામગ્રી પેક કરવામાં આવે છે;

(zi) “પરિસર”માં કોઈપણ દુકાન, સ્ટોલ, હોટેલ, રેસ્ટોરન્ટ, એરલાઈન સેવાઓ અને ખાદ્યપદાર્થોની કેન્ટીન, સ્થળ અથવા વાહન અથવા જહાજનો સમાવેશ થાય છે જ્યાં ખાદ્યપદાર્થોની કોઈપણ વસ્તુનું વેચાણ અથવા ઉત્પાદન અથવા વેચાણ માટે સંગ્રહ કરવામાં આવે છે;

(zj) “નિર્ધારિત” એટલે આ અધિનિયમ હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર, જે પણ લાગૂ થતું હોય, દ્વારા નિર્ધારિત;

(zk) “પ્રાથમિક ખોરાક” નો અર્થ એ છે કે ખેતી અથવા બાગાયત અથવા પશુપાલન અને ડેરી અથવા જળચરઉછેરનું ઉત્પાદન તેના કુદરતી સ્વરૂપમાં, ઉગાડવામાં, ઉછેર, ખેતી, ચૂંટણું, લણણી, સંગ્રહ અથવા પકડવાના પરિણામે થાય છે. ખેડૂત અથવા માછીમાર સિવાયની વ્યક્તિના હાથ;

(zl) “પ્રતિબંધ હુકમ” એટલે આ અધિનિયમની કલમ 33 હેઠળ જારી કરાયેલ હુકમ;

(zm) “જોખમ”, ખોરાકના કોઈપણ ખાદ્ય પદાર્થ સંબંધમાં, આવા ખોરાકના ગ્રાહકોના સ્વાસ્થ્ય પર પ્રતિકૂળ અસરની સંભાવના અને તે અસરની તીવ્રતા, ખોરાકના જોખમને પરિણામે;

(zn) “જોખમ વિશ્લેષણ”, ખોરાકના કોઈપણ ખાદ્ય પદાર્થ સંબંધમાં, એટલે કે ત્રણ ઘટકો ધરાવતી પ્રક્રિયા, એટલે કે જોખમનું મૂલ્યાંકન, જોખમ સંચાલન અને જોખમ સંચાર;

(zo) “જોખમનું મૂલ્યાંકન” એટલે નીચેના પગલાંઓ સમાવિષ્ટ વૈજ્ઞાનિક રીતે આધારિત પ્રક્રિયા:

(i) જોખમની ઓળખ,

(ii) જોખમની લાક્ષણિકતા;

(iii) એક્સપોઝર એસેસમેન્ટ, અને

(iv) જોખમ લાક્ષણિકતા;

(zp) “જોખમ સંચાર” એટલે જોખમ મૂલ્યાંકનકારો, જોખમ સંચાલકો, ગ્રાહકો, ઉદ્યોગ, શૈક્ષણિક સમુદાય અને અન્ય રસ ધરાવતા પક્ષો વચ્ચે, જોખમો, જોખમ સંબંધિત પરિબલો અને જોખમની ધારણાઓ સંબંધિત જોખમ વિશ્લેષણ પ્રક્રિયા દરમિયાન માહિતી અને અભિપ્રાયોનું અરસપરસ વિનિમય, જોખમ મૂલ્યાંકન તારણો અને જોખમ વ્યવસ્થાપન નિર્ણયોના આધારની સમજૂતી સહિત;

(zq) “જોખમ વ્યવસ્થાપન” નો અર્થ છે, જોખમ મૂલ્યાંકનથી અલગ, નીતિ વિકલ્પોનું મૂલ્યાંકન કરવાની પ્રક્રિયા, જોખમ મૂલ્યાંકન અને ગ્રાહકોના સ્વાસ્થ્યના રક્ષણ માટે અને વાજબી વેપાર પ્રથાના પ્રચાર માટે સંબંધિત અન્ય પરિબલોને ધ્યાનમાં લેતા તમામ રસ ધરાવતા પક્ષકારો સાથે પરામર્શ કરીને, અને, જો જરૂરી હોય તો, યોગ્ય નિવારણ અને નિયંત્રણ વિકલ્પો પસંદ કરવા;

(zr) “વેચાણ” તેના વ્યાકરણની વિવિધતાઓ અને જ્ઞાનાત્મક અભિવ્યક્તિઓ સાથે, ખોરાકના કોઈપણ આર્ટિકલનું વેચાણ, પછી ભલે તે રોકડ માટે હોય કે ક્રેડિટ પર અથવા વિનિમયના માર્ગે અને જથ્થાબંધ કે છૂટક, માનવ વપરાશ અથવા ઉપયોગ માટે, અથવા વિશ્લેષણ માટે., અને તેમાં વેચાણ માટેનો કરાર, વેચાણ માટેની ઓફર, વેચાણ માટેનો ખુલાસો અથવા આવા કોઈપણ લેખને વેચાણ માટે કબજામાં રાખવાનો સમાવેશ થાય છે, અને આવા કોઈપણ ખાદ્ય પદાર્થને વેચવાનો પ્રયાસ પણ શામેલ છે;

(zs) “નમૂનો” એટલે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા કોઈપણ નિયમો અને વિનિયમો હેઠળ લેવામાં આવેલ ખોરાકના કોઈપણ ખાદ્ય પદાર્થનો નમૂનો;

(zt) “નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ” એટલે કૂડ ઓથોરિટી દ્વારા બનાવેલા નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ;

(zu) “સ્ટાન્ડર્ડ”, ખોરાકના કોઈપણ લેખના સંબંધમાં, એટલે કૂડ ઓથોરિટી દ્વારા સૂચિત ધોરણો;

(zv) કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશના સંબંધમાં “રાજ્ય સરકાર” નો અર્થ બંધારણના અનુચ્છેદ 239 હેઠળ રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા નિમણૂક કરાયેલ તે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશનો વહીવટકર્તા છે;

- (zw) "પદાર્થ" માં કોઈપણ કુદરતી અથવા કૃત્રિમ પદાર્થ અથવા અન્ય પદાર્થોનો સમાવેશ થાય છે, પછી ભલે તે નક્કર સ્થિતિમાં હોય કે પ્રવાહી સ્વરૂપમાં હોય અથવા ગેસ અથવા વરાળના સ્વરૂપમાં હોય;
- (zx) "સબ-સ્ટાન્ડર્ડ" ખાદ્ય સામગ્રીને પેટા- પ્રમાણભૂત માનવામાં આવશે જો તે નિર્દિષ્ટ ધોરણોને પૂર્ણ કરતું ન હોય પરંતુ ખાદ્ય પદાર્થને અસુરક્ષિત બનાવવા માટે નહીં;
- (zy) "ટ્રિબ્યુનલ" એટલે કલમ 70 હેઠળ સ્થપાયેલ ફૂડ સેફ્ટી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ;
- (zz) "અસુરક્ષિત ખોરાક" નો અર્થ એવો થાય છે કે ખોરાકની એવી વસ્તુ કે જેની પ્રકૃતિ, પદાર્થ અથવા ગુણવત્તા આરોગ્ય માટે હાનિકારક સાબિત થાય તે રીતે પ્રભાવિત થાય છે:-
- (i) ખાદ્ય પદાર્થ દ્વારા અથવા તેના પેકેજ દ્વારા, જે સંપૂર્ણપણે અથવા આંશિક રીતે, ઝેરી અથવા હાનિકારક પદાર્થનું બનેલું હોય; અથવા
- (ii) કોઈપણ ગંદા, સડો, સડેલા, સડો અથવા રોગગ્રસ્ત પ્રાણી પદાર્થ અથવા વનસ્પતિ પદાર્થનો સંપૂર્ણ અથવા આંશિક સમાવેશ કરતા ખાદ્ય પદાર્થ દ્વારા; અથવા
- (iii) તેની અસ્વચ્છ પ્રક્રિયા અથવા તે લેખમાં કોઈપણ હાનિકારક પદાર્થની હાજરીને કારણે; અથવા
- (iv) કોઈપણ હલકી ગુણવત્તાવાળા અથવા સસ્તા પદાર્થની અવેજીમાં પછી ભલે તે સંપૂર્ણ અથવા આંશિક હોય; અથવા
- (v) કોઈ પદાર્થનો સીધો અથવા એક ઘટક તરીકે જેની પરવાનગી નથી, એનો ઉમેરો; અથવા
- (vi) અમૂર્ત દ્વારા, સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે, તેના કોઈપણ ઘટકોના; અથવા
- (vii) ખાદ્ય પદાર્થ એટલો રંગીન, સુગંધિત અથવા કોટેડ, પાઉડર અથવા પોલિશ્ડ હોય કે ખાદ્ય પદાર્થને ભુક્ષણ પહોંચાડવા અથવા છુપાવવા અથવા તે ખરેખર છે તેના કરતાં વધુ સારું અથવા વધુ મૂલ્યવાન દેખાય છે; અથવા
- (viii) તેના સંદર્ભમાં ઉલ્લેખિત સિવાયના કોઈપણ રંગીન પદાર્થ અથવા પ્રિઝર્વેટિવ્સની હાજરી દ્વારા; અથવા
- (ix) કૃમિ, જીવડાંઓ અથવા જંતુઓથી ચેપ અથવા ઉપદ્રવિત ખાદ્ય પદાર્થ દ્વારા; અથવા
- (x) તેના તૈયાર, પેક અથવા અશુદ્ધ પરિસ્થિતિઓમાં રાખવામાં આવ્યા હોવાના આધારે; અથવા
- (xi) ખોટી બ્રાંડેડ અથવા સબ- સ્ટાન્ડર્ડ હોવાના કારણે અથવા બાહ્ય પદાર્થ ધરાવતો ખોરાક; અથવા
- (xii) જંતુનાશકો અને અન્ય દૂષકોને નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ જથ્થા કરતાં વધુ હોવાના કારણે.
- (2) જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્યમાં અમલમાં ન હોય તેવા કાયદાનો આ અધિનિયમનો કોઈપણ સંદર્ભ, તે રાજ્યના સંબંધમાં, તે રાજ્યમાં અમલમાં હોય તો, સંબંધિત કાયદાના સંદર્ભ તરીકે અર્થઘટન કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ 2

ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા

4. ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયાની સ્થાપના.-

- (1) કેન્દ્ર સરકાર, નોટિફિકેશન દ્વારા, આ અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા અને તેને સોંપેલ કાર્યો કરવા માટે, ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા તરીકે ઓળખાતી સંસ્થાની સ્થાપના કરશે.
- (2) ફૂડ ઓથોરિટી એ ઉપરોક્ત નામથી એક સંસ્થા છે, જેની પાસે કાયમી ઉત્તરાધિકાર અને જંગમ અને સ્થાવર, એમ બંને પ્રકારની મિલકતો હસ્તગત કરવાની, રાખવાની અને નિકાલ કરવાની અને કરાર કરવાની સત્તા સાથેની સીલ છે અને આ નામથી દાવો કરશે અથવા એની ઉપર દાવો થઈ શકશે.
- (3) ફૂડ ઓથોરિટીનું મુખ્ય કાર્યાલય દિલ્લી ખાતે હશે.
- (4) ફૂડ ઓથોરિટી ભારતમાં અન્ય કોઈપણ જગ્યાએ તેની ઓફિસો સ્થાપી શકે છે.

5. ફૂડ ઓથોરિટીની રચના અને તેના અધ્યક્ષ અને અન્ય સભ્યોની નિમણૂક માટેની યોગ્યતા-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટીમાં અધ્યક્ષ અને નીચેના બાવીસ સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે જેમાંથી એક તૃતીયાંશ મહિલાઓ હશે, એટલે કે:-
- (a) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવનાર સાત સભ્યો, ભારત સરકારના સંયુક્ત સચિવના હોદ્દાથી નીચેના ન હોય, અનુક્રમે કેન્દ્ર સરકારના મંત્રાલયો અથવા વિભાગોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે -
- (i) કૃષિ,

- (ii) વાણિજ્ય,
 - (iii) ગ્રાહક બાબતો,
 - (iv) ફૂડ પ્રોસેસિંગ,
 - (v) આરોગ્ય,
 - (vi) કાયદાકીય બાબતો,
 - (vii) નાના પાયાના ઉદ્યોગો,
- કોણ હોદ્દાદાર સભ્યો હશે;
- (b) ખાદ્ય ઉદ્યોગના બે પ્રતિનિધિઓ જેમાંથી એક નાના પાયાના ઉદ્યોગોમાંથી હશે;
 - (c) ગ્રાહક સંસ્થાઓના બે પ્રતિનિધિઓ;
 - (d) ત્રણ પ્રખ્યાત ફૂડ ટેકનોલોજિસ્ટ અથવા વૈજ્ઞાનિકો;
 - (e) રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ દરેક ત્રણ વર્ષે પરિભ્રમણ દ્વારા પાંચ સભ્યોની નિમણૂક કરવામાં આવશે, દરેક એક ઝોનમાંથી વારા પ્રમાણે;
 - (f) ખેડૂતોની સંસ્થાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે બે વ્યક્તિઓ;
 - (g) રિટેલર્સની સંસ્થાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે એક વ્યક્તિ.
- (2) ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અને અન્ય સભ્યોની નિમણૂક એવી રીતે કરવામાં આવશે કે જેથી કરીને યોગ્યતાના સર્વોચ્ચ ધોરણો, સંબંધિત નિપુણતાની વ્યાપક શ્રેણીને સુરક્ષિત કરી શકાય અને તેઓ દેશની અંદર શક્ય તેટલા વ્યાપક ભૌગોલિક વિસ્તારનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે.
- (3) અધ્યક્ષની નિમણૂક કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ફૂડ સાયન્સના ક્ષેત્રમાં પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓમાંથી અથવા વહીવટીતંત્રની વ્યક્તિઓમાંથી કરવામાં આવશે જેઓ આ વિષય સાથે સંકળાયેલા હોય અને તેઓ યા તો હોદ્દો ધરાવતા હોય અથવા ભારત સરકારના સચિવના હોદ્દાથી નીચે ન હોય.
- (4) ફૂડ ઓથોરિટીના હોદ્દાદાર સભ્યો સિવાયના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની નિમણૂક કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા પસંદગી સમિતિની ભલામણો પર કરવામાં આવશે.
- (5) ફૂડ ઓથોરિટીના હોદ્દાદારો સિવાયના અધ્યક્ષ અથવા સભ્યો અન્ય કોઈ હોદ્દો ધરાવી શકશે નહીં.

6. ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની પસંદગી માટે પસંદગી સમિતિ. –

- (1) કેન્દ્ર સરકાર, ફૂડ ઓથોરિટીના હોદ્દાદાર સભ્યો સિવાયના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની પસંદગીના હેતુ માટે, એક પસંદગી સમિતિની રચના કરશે જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે –
- (a) કેબિનેટ સચિવ – અધ્યક્ષ,
 - (b) કન્વીનર તરીકે આ અધિનિયમના વહીવટ માટે જવાબદાર મંત્રાલય અથવા વિભાગના પ્રભારી સચિવ – સભ્ય,
 - (c) કેન્દ્ર સરકારના મંત્રાલયો અથવા વિભાગોના પ્રભારી સચિવ જે આરોગ્ય, વિધાયક અને કર્મચારીઓ સાથે કામ કરે છે – સભ્યો,
 - (d) જાહેર સાહસો પસંદગી બોર્ડના અધ્યક્ષ – સભ્ય,
 - (e) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નામાંકિત કરવામાં આવનાર પ્રખ્યાત ફૂડ ટેકનોલોજિસ્ટ – સભ્ય.

સમજૂતી – કલમ (૯) ના હેતુઓ માટે, કેન્દ્ર સરકાર કોઈપણ રાષ્ટ્રીય સંશોધન અથવા તકનીકી સંસ્થાના નિયામક અથવા વડાના હોદ્દા ધરાવતા વ્યક્તિઓમાંથી કોઈપણ વ્યક્તિની નિમણૂક કરશે.

- (2) કેન્દ્ર સરકાર, મૃત્યુ, રાજીનામું, અથવા ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અથવા સભ્યને દૂર કરવાના કારણોસર કોઈપણ ખાલી જગ્યાની ઘટનાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર અને નિવૃત્તિ અથવા કાર્યકાળ પૂર્ણ થયાના ત્રણ મહિના પહેલાં અધ્યક્ષ અથવા તે સત્તામંડળના કોઈપણ સભ્યની ઓફિસ, ખાલી જગ્યા ભરવા માટે પસંદગી સમિતિને ભલામણ કરશે.
- (3) પસંદગી સમિતિ ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની પસંદગીને જે તારીખે તેની ભલામણ કરવામાં આવે તે તારીખથી બે મહિનાની અંદર અંતિમ રૂપ આપશે.

(4) પસંદગી સમિતિ દરેક ખાલી જગ્યા માટે બે નામોની પેનલની ભલામણ કરશે.

(5) ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અથવા અન્ય સભ્ય તરીકે નિમણૂક માટે કોઈપણ વ્યક્તિની ભલામણ કરતાં પહેલાં, પસંદગી સમિતિ પોતે સંતુષ્ટ હોવી જોઈએ કે આવી વ્યક્તિનું કોઈ નાણાકીય અથવા અન્ય હિત નથી, જે સભ્ય તરીકેના તેના કાર્યોને પૂર્વગ્રહ્યુક્ત રીતે અસર કરે તેવી શક્યતા હોય.

(6) ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અથવા અન્ય સભ્યની કોઈ નિમણૂક ફક્ત પસંદગી સમિતિમાં ખાલી જગ્યાના કારણે અમાન્ય રહેશે નહીં.

7. ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની ઓફિસની મુદત, પગાર, ભથ્થાં અને સેવાની અન્ય શરતો-

(1) અધ્યક્ષ અને હોદ્દેદાર સભ્યો સિવાયના સભ્યો તેઓ તેમની ઓફિસમાં પ્રવેશ કરે તે તારીખથી ત્રણ વર્ષની મુદત માટે હોદ્દો સંભાળશે અને ત્રણ વર્ષના વધુ સમયગાળા માટે પુનઃનિયુક્તિ માટે પાત્ર રહેશે:

જો કે અધ્યક્ષે પંચાવન વર્ષની ઉંમર પ્રાપ્ત કર્યા પછી તે હોદ્દો ધારણ કરી શકશે નહીં.

(a) અધ્યક્ષના કિસ્સામાં, પાંસઠ વર્ષની ઉંમર, અને

(b) સભ્યના કિસ્સામાં, બાસઠ વર્ષની ઉંમર.

(2) પગાર અને ભથ્થાં ચૂકવવાપાત્ર, અને હોદ્દેદાર સભ્યો સિવાયના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની સેવાની અન્ય શરતો અને શરતો કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હશે.

(3) અધ્યક્ષ અને દરેક સભ્ય, તેમના કાર્યાલયમાં પ્રવેશતા પહેલાં, આવા ફોર્મમાં અને એવી રીતે અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી સત્તા સમક્ષ હોદ્દા અને ગુપ્તતાના શપથ લેનાર અને તેનું સંસ્કારણ કરશે.

(4) પેટા- કલમમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં અધ્યક્ષ અથવા કોઈપણ સભ્ય -

(a) કેન્દ્ર સરકારને લેખિતમાં ત્રણ મહિનાથી ઓછા સમયની નોટિસ આપીને પોતાનું પદ છોડી શકશે; અથવા

(b) કલમ 8 ની જોગવાઈઓ અનુસાર તેમની ઓફિસમાંથી દૂર કરવામાં આવશે.

(5) અધ્યક્ષ અથવા કોઈપણ સભ્ય જેમ કે હોદ્દો ધારણ કરવાનું બંધ કરે છે તે કોઈપણ રીતે ફૂડ ઓથોરિટી અથવા કોઈપણ રાજ્ય સત્તામંડળ સમક્ષ કોઈપણ વ્યક્તિનું પ્રતિનિધિત્વ કરશે નહીં.

8. ફૂડ ઓથોરિટીના અધ્યક્ષ અને સભ્યોને દૂર કરવા.-

(1) કલમ 7 ની પેટા- કલમ (1) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, કેન્દ્ર સરકાર, આદેશ દ્વારા, અધ્યક્ષ અથવા અન્ય કોઈપણ સભ્યને હોદ્દા પરથી દૂર કરી શકે છે, જો અધ્યક્ષ અથવા કેસ હોય તો, આવા અન્ય સભ્યને,

(a) નાદાર જાહેર કરવામાં આવ્યા છે; અથવા

(b) કેન્દ્ર સરકારના મતે, નૈતિક ક્ષતિ સામેલ હોય તેવા ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે; અથવા

(c) સભ્ય તરીકે કામ કરવા માટે શારીરિક અથવા માનસિક રીતે અસમર્થ બની ગયા છે; અથવા

(d) સભ્ય તરીકેના તેમના કાર્યોને પૂર્વગ્રહ્યુક્ત રીતે અસર કરે તેવી શક્યતા હોય તેવા નાણાકીય અથવા અન્ય હિતો પ્રાપ્ત કર્યા છે; અથવા

(e) તેમના હોદ્દાનો એટલો દુરુપયોગ કર્યો છે કે ઓફિસમાં તેમનું ચાલુ રાખવું જાહેર હિત માટે પ્રતિકૂળ છે.

(2) કોઈપણ સભ્યને પેટા- કલમ (1) ની કલમો (d) અને (e) હેઠળ દૂર કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે તેને આ બાબતમાં સુનાવણીની વાજબી તક આપવામાં આવી હોય.

9. ફૂડ ઓથોરિટીના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓ.-

(1) ફૂડ ઓથોરિટીના એક મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી હશે, જે ભારત સરકારના અધિક સચિવના દરજ્જાથી નીચે ન હોય, જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવનાર ઓથોરિટીના સભ્ય- સચિવ હશે.

(2) ફૂડ ઓથોરિટી, કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરીથી, તેના કાર્યોના નિકાલમાં ફૂડ ઓથોરિટીને જરૂરી અન્ય અધિકારીઓ અને કર્મચારીઓની સંખ્યા, પ્રકૃતિ અને વર્ગો નક્કી કરી શકે છે.

(3) મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી, અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓને ચૂકવવાપાત્ર પગાર અને ભથ્થાઓ અને સેવાની અન્ય શરતો કેન્દ્ર સરકારની મંજૂરી સાથે ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા નિયમનો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય તેવી હોવી જોઈએ.

10. મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારીના કાર્યો-

(1) ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર કૂડ ઓથોરિટીના કાનૂની પ્રતિનિધિ હશે અને તેના માટે જવાબદાર રહેશે -

- (a) કૂડ ઓથોરિટીનો દૈનિક વહીવટ;
- (b) કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ સાથે પરામર્શ કરીને કૂડ ઓથોરિટીના કાર્યો માટે દરખાસ્ત તૈયાર કરવી;
- (c) કાર્યો અને કૂડ ઓથોરિટી દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા નિર્ણયોનું અમલીકરણ;
- (d) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલ માટે યોગ્ય વૈજ્ઞાનિક, તકનીકી અને વહીવટી સહાયની જોગવાઈની ખાતરી કરવી;
- (e) સુનિશ્ચિત કરવું કે કૂડ ઓથોરિટી તેના વપરાશકર્તાઓની જરૂરિયાતો અનુસાર તેના કાર્યો કરે છે, ખાસ કરીને પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓની પર્યાપ્તતા અને લેવામાં આવેલા સમયના સંદર્ભમાં;
- (f) આવક અને ખર્ચના નિવેદનની તૈયારી અને કૂડ ઓથોરિટીના બજેટનો અમલ; અને
- (g) કેન્દ્ર સરકાર સાથે સંપર્ક વિકસાવવા અને જાળવવા અને તેની સંબંધિત સમિતિઓ સાથે નિયમિત સંપાદ સુનિશ્ચિત કરવા માટે.

(2) દર વર્ષે, મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી કૂડ ઓથોરિટીને મંજૂરી માટે સબમિટ કરશે -

- (a) પાછલા વર્ષમાં કૂડ ઓથોરિટીની તમામ પ્રવૃત્તિઓને આવરી લેતો સામાન્ય અહેવાલ;
- (b) કામના કાર્યક્રમો;
- (c) પાછલા વર્ષના વાર્ષિક હિસાબો; અને
- (d) આવતા વર્ષ માટેનું બજેટ.

(3) ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર, કૂડ ઓથોરિટી દ્વારા અપનાવી લીધા પછી, સામાન્ય અહેવાલ અને કાર્યક્રમો કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારોને મોકલશે અને તેને પ્રકાશિત કરશે.

(4) ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર કૂડ ઓથોરિટીના તમામ નાણાકીય ખર્ચને મંજૂર કરશે અને ઓથોરિટીની પ્રવૃત્તિઓ અંગે કેન્દ્ર સરકારને રિપોર્ટ કરશે.

(5) મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી સત્તાનો ઉપયોગ કરશેઆવા લેખોની ખાધ સુરક્ષાને લગતી બાબતો સાથે કામ કરતી વખતે કૂડ સેફ્ટી કમિશનરની.

(6) ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર કૂડ ઓથોરિટીના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓ પર વહીવટી નિયંત્રણ ધરાવશે.

11. કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ.-

(1) કૂડ ઓથોરિટી, સૂચના દ્વારા, કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ તરીકે ઓળખાતી સમિતિની સ્થાપના કરશે.

(2) કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિમાં ખાધ ઉદ્યોગ, કૃષિ, ઉપભોક્તા, સંબંધિત સંશોધન સંસ્થાઓ અને ખાધ પ્રયોગશાળાઓ અને ખાધ સુરક્ષાના તમામ કમિશનરોના હિતોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે દરેક બે સભ્યોનો સમાવેશ થશે અને વૈજ્ઞાનિક સમિતિના અધ્યક્ષ હોદ્દાદાર સભ્ય હશે. .

(3) કૃષિ, પશુપાલન અને કેરી, બાયો-ટેકનોલોજી, વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ, ગ્રાહક બાબતો, પર્યાવરણ અને જંગલો, ખાધ પ્રક્રિયા ઉદ્યોગો, આરોગ્ય, પંચાયતી રાજ, નાના પાયાના ઉદ્યોગોમાં સંબંધિત મંત્રાલયો અથવા કેન્દ્ર સરકારના વિભાગોના પ્રતિનિધિઓ. અને ખાધ અને જાહેર વિતરણ અથવા સરકારી સંસ્થાઓ અથવા સંસ્થાઓ અને સરકાર માન્ય ખેડૂતોને કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિની ચર્ચામાં આમંત્રિત કરવામાં આવશે.

(4) મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિના હોદ્દાદાર અધ્યક્ષ રહેશે.

(5) સેન્ટ્રલ એડવાઈઝરી કમિટી તેના વ્યાપાર વ્યવહાર સહિત પ્રક્રિયાના આવા નિયમોનું પાલન કરશે જે નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય.

12. કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિના કાર્યો.-

(1) કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ કૂડ ઓથોરિટી અને અમલીકરણ એજન્સીઓ અને ખાધ ક્ષેત્રે કાર્યરત સંસ્થાઓ વચ્ચે ગાઢ સહકારની ખાતરી કરશે.

(2) કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ કૂડ ઓથોરિટીને સલાહ આપશે -

- (a) આ કલમ હેઠળ તેની ફરજોનું પ્રદર્શન અને ખાસ કરીને ફૂડ ઓથોરિટીના કાર્ય કાર્યક્રમ માટે દરખાસ્ત તૈયાર કરવામાં,
 - (b) કામની પ્રાથમિકતા પર,
 - (c) સંભવિત જોખમોને ઓળખવા,
 - (d) જ્ઞાનનું એકત્રીકરણ, અને
 - (e) નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવા અન્ય કાર્યો.
- (3) કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિ નિયમિતપણે કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિના અધ્યક્ષના આમંત્રણ પર અથવા તેના ઓછામાં ઓછા એક તૃતીયાંશ સભ્યોની વિનંતી પર, અને વર્ષમાં ત્રણ વખતથી ઓછી નહીં.

13. વૈજ્ઞાનિક પેનલ્સ.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી વૈજ્ઞાનિક પેનલની સ્થાપના કરશે, જેમાં સ્વતંત્ર વૈજ્ઞાનિક નિષ્ણાતો હશે.
- (2) વૈજ્ઞાનિક પેનલ સંબંધિત ઉદ્યોગ અને ઉપભોક્તા પ્રતિનિધિઓને તેની ચર્ચામાં આમંત્રિત કરશે.
- (3) પેટા- કલમ (1) ની જોગવાઈઓ સાથે પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, ફૂડ ઓથોરિટી નીચેની પેનલો ઉપરાંત જરૂરી જણાય તેટલી વૈજ્ઞાનિક પેનલો સ્થાપિત કરી શકે છે:
 - (a) ફૂડ એડિટિવ્સ, ફ્લેવરિંગ્સ, પ્રોસેસિંગ એડ્સ અને ખોરાકના સંપર્કમાં આવતી સામગ્રી;
 - (b) જંતુનાશકો અને એન્ટિબાયોટિક્સના અવશેષો;
 - (c) આનુવંશિક રીતે સંશોધિત સજીવો અને ખોરાક;
 - (d) કાર્યાત્મક ખોરાક, ન્યુટ્રાસ્યુટિકલ્સ, ડાયેટીક ઉત્પાદનો અને અન્ય સમાન ઉત્પાદનો;
 - (e) જૈવિક જોખમો;
 - (f) ખાદ્ય શૃંખલામાં દૂષકો;
 - (g) લેબલિંગ; અને
 - (h) નમૂના અને વિશ્લેષણની પદ્ધતિ.
- (4) ફૂડ ઓથોરિટી સમયાંતરે નવા સભ્યો ઉમેરીને અથવા હાલના સભ્યોની બાદબાકી કરીને અથવા પેનલનું નામ બદલીને, કેસ બની શકે તે રીતે વૈજ્ઞાનિક પેનલની પુનઃરચના કરી શકે છે.

14. વૈજ્ઞાનિક સમિતિ.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી વૈજ્ઞાનિક સમિતિની રચના કરશે જેમાં વૈજ્ઞાનિક પેનલના અધ્યક્ષો અને છ સ્વતંત્ર વૈજ્ઞાનિક નિષ્ણાતો હશે જેઓ કોઈપણ વૈજ્ઞાનિક પેનલ સાથે જોડાયેલા નથી અથવા જોડાયેલા નથી.
- (2) સાયન્ટિફિક કમિટી ફૂડ ઓથોરિટીને વૈજ્ઞાનિક અભિપ્રાયો પ્રદાન કરવા માટે જવાબદાર રહેશે, અને જ્યાં જરૂરી હોય ત્યાં જાહેર સુનાવણીનું આયોજન કરવાની સત્તા તેમની પાસે હશે.
- (3) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ વૈજ્ઞાનિક અભિપ્રાય પ્રક્રિયાની સુસંગતતાની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી સામાન્ય સંકલન માટે જવાબદાર રહેશે અને ખાસ કરીને વૈજ્ઞાનિક પેનલ્સની કાર્યપદ્ધતિઓને અપનાવવા અને કામ કરવાની પદ્ધતિઓના સુમેળના સંદર્ભમાં.
- (4) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ એક કરતાં વધુ વૈજ્ઞાનિક પેનલની યોગ્યતા અનુસાર બહુ- ક્ષેત્રીય મુદ્દાઓ પર અને કોઈપણ વૈજ્ઞાનિક પેનલની યોગ્યતામાં આવતા ન હોય તેવા મુદ્દાઓ પર અભિપ્રાયો પ્રદાન કરશે.
- (5) જ્યાં જરૂરી હોય ત્યાં, અને ખાસ કરીને, એવા વિષયોના કિસ્સામાં કે જે કોઈપણ વૈજ્ઞાનિક પેનલની યોગ્યતામાં આવતા નથી, વૈજ્ઞાનિક સમિતિએ કાર્યકારી જૂથોની રચના કરવી જોઈએ અને આવા કિસ્સાઓમાં, વૈજ્ઞાનિક અભિપ્રાયો સ્થાપિત કરતી વખતે તે કામ કરનારાઓની કુશળતા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.

15. વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલ માટેની પ્રક્રિયા.-

- (1) વૈજ્ઞાનિક સમિતિના સભ્યો, જેઓ વૈજ્ઞાનિક પેનલના સભ્યો નથી અને વૈજ્ઞાનિક પેનલના સભ્યોની નિમણૂક ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે કરવામાં આવશે, જે આવા સમયગાળા માટે નવીનીકરણીય હશે, અને ખાલી જગ્યાની સૂચના સંબંધિત અગ્રણી વૈજ્ઞાનિક પ્રકાશનોમાં અને કોલ માટે ફૂડ ઓથોરિટીની વેબસાઈટ પર એક્સપ્રેશન ઓફ ઇન્ટેસ્ટ આમંત્રિત કરવામાં આવશે.

- (2) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલ દરેક તેમના સભ્યોમાંથી એક અધ્યક્ષ પસંદ કરશે.
- (3) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલ તેમના સભ્યોની બહુમતી દ્વારા કાર્ય કરશે અને સભ્યોના મંતવ્યો નોંધવામાં આવશે.
- (4) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલના સંચાલન અને સહકાર માટેની પ્રક્રિયા નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવશે.
- (5) આ પ્રક્રિયાઓ ખાસ કરીને –
 - (a) સાયન્ટિફિક કમિટી અથવા સાયન્ટિફિક પેનલમાં સભ્ય સતત સેવા આપી શકે તેટલી વખત;
 - (b) દરેક વૈજ્ઞાનિક પેનલમાં સભ્યોની સંખ્યા;
 - (c) સાયન્ટિફિક કમિટી અને સાયન્ટિફિક પેનલના સભ્યોના ખર્ચને ફરીથી વસૂલવાની પ્રક્રિયા;
 - (d) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલને જે રીતે કાર્યો અને વૈજ્ઞાનિક અભિપ્રાયો માટેની વિનંતીઓ સોંપવામાં આવે છે;
 - (e) સાયન્ટિફિક કમિટી અને સાયન્ટિફિક પેનલના કાર્યકારી જૂથોની રચના અને સંગઠન અને તે કાર્યકારી જૂથોમાં બાહ્ય નિષ્ણાતોને સામેલ કરવાની સંભાવના;
 - (f) વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલની બેઠકોમાં નિરીક્ષકોને આમંત્રિત કરવાની સંભાવના;
 - (g) જાહેર સુનાવણીનું આયોજન કરવાની શક્યતા; અને
 - (h) મીટીંગનો કોરમ, મીટીંગની નોટીસ, મીટીંગનો એજન્ડા અને આવી અન્ય બાબતો.

16. ફૂડ ઓથોરિટીની ફરજો અને કાર્યો. –

- (1) ખોરાકના ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, વિતરણ, વેચાણ અને આયાતનું નિયમન અને દેખરેખ રાખવાની ફૂડ ઓથોરિટીની ફરજ રહેશે જેથી કરીને સલામત અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાકની ખાતરી કરી શકાય.
- (2) પેટા- કલમ (1) ની જોગવાઈઓને પૂર્વગ્રહ વિના, ફૂડ ઓથોરિટી નિયમો દ્વારા સ્પષ્ટ કરી શકે છે –
 - (a) ખાદ્ય સામગ્રીના સંબંધમાં ધોરણો અને માર્ગદર્શિકાઓ અને આ અધિનિયમ હેઠળ સૂચિત વિવિધ ધોરણોને લાગુ કરવા માટે યોગ્ય સિસ્ટમનો ઉલ્લેખ કરવો;
 - (b) ખોરાકના ઉમેરણો, પાકના દૂષણો, જંતુનાશકોના અવશેષો, પશુ ચિકિત્સા દવાઓના અવશેષો, ભારે ધાતુઓ, પ્રક્રિયા સહાયક પદાર્થો, માયકો- ટોક્સિન્સ, એન્ટિબાયોટિક્સ અને ફાર્માકોલોજિકલ સક્રિય પદાર્થો અને ખોરાકના ઇરેડિયેશનના ઉપયોગ માટેની મર્યાદાઓ;
 - (c) ખાદ્ય વ્યવસાયો માટે ખાદ્ય સુરક્ષા વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીના પ્રમાણપત્રમાં રોકાયેલા પ્રમાણપત્ર સંસ્થાઓની માન્યતા માટેની પદ્ધતિઓ અને માર્ગદર્શિકા;
 - (d) ભારતમાં આયાત કરાયેલા કોઈપણ ખાદ્ય પદાર્થના સંબંધમાં ગુણવત્તા નિયંત્રણની પ્રક્રિયા અને અમલ;
 - (e) પ્રયોગશાળાઓની માન્યતા માટેની પ્રક્રિયા અને માર્ગદર્શિકા અને માન્યતા પ્રાપ્ત પ્રયોગશાળાઓની સૂચના;
 - (f) અમલીકરણ સત્તાવાળાઓ વચ્ચે નમૂના, વિશ્લેષણ અને માહિતીના વિનિમયની પદ્ધતિ;
 - (g) દેશમાં આ અધિનિયમના અમલીકરણ અને વહીવટનું સર્વેક્ષણ કરવું;
 - (h) ફૂડ લેબલીંગ ધોરણો જેમાં આરોગ્ય, પોષણ, વિશેષ આહાર ઉપયોગો અને ખાદ્યપદાર્થો માટેની ફૂડ કેટેગરી સિસ્ટમના દાવાઓ સામેલ છે; અને
 - (i) જોખમ વિશ્લેષણ, જોખમ મૂલ્યાંકન, જોખમ સંચાર અને જોખમ વ્યવસ્થાપન જે રીતે અને પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવશે.

(3) ફૂડ ઓથોરિટી પણ –

- (a) ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ પર પ્રત્યક્ષ કે આડકતરી અસર હોય તેવા ક્ષેત્રોમાં નીતિ અને નિયમો ઘડવાની બાબતોમાં કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારોને વૈજ્ઞાનિક સલાહ અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડવી;
- (b) ખાસ કરીને સંબંધિત વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી ડેટા શોધશે, એકત્રિત કરશે, સંકલિત કરશે, વિશ્લેષણ કરશે અને સારાંશ આપશે –
 - (i) ખોરાકનો વપરાશ અને ખોરાકના વપરાશને લગતા જોખમો માટે વ્યક્તિઓના સંપર્કમાં;
 - (ii) જૈવિક જોખમની ઘટનાઓ અને વ્યાપ;
 - (iii) ખોરાકમાં દૂષકો;

- (iv) વિવિધ દૂષકોના અવશેષો;
- (v) ઉભરતા જોખમોની ઓળખ; અને
- (vi) ઝડપી ચેતવણી પ્રણાલીની રજૂઆત;
- (c) જોખમ મૂલ્યાંકન પદ્ધતિના વિકાસ માટે પ્રયત્ન, સંકલન અને માર્ગદર્શિકા જારી કરવી અને કેન્દ્ર સરકાર, રાજ્ય સરકારો અને ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરોને ખોરાકના આરોગ્ય અને પોષક જોખમો પર દેખરેખ અને સંચાલન અને સંદેશાઓ મોકલવા;
- (d) કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારોને ખાદ્ય સુરક્ષાના સંદર્ભમાં કટોકટી વ્યવસ્થાપન પ્રક્રિયાઓના અમલીકરણમાં વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી સલાહ અને સહાય પૂરી પાડવી અને કટોકટી વ્યવસ્થાપન માટે સામાન્ય યોજના તૈયાર કરવી અને આ સંદર્ભે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સ્થાપિત કટોકટી એકમ સાથે ઘનિષ્ઠ સહકારપૂર્વક કામ કરવું.
- (e) ફૂડ ઓથોરિટીની જવાબદારીમાંના ક્ષેત્રોમાં પ્રવૃત્તિઓના સંકલન, માહિતીનું આદાનપ્રદાન, સંયુક્ત પ્રોજેક્ટ્સના વિકાસ અને અમલીકરણ, કુશળતાના આદાનપ્રદાન અને શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો દ્વારા વૈજ્ઞાનિક સહકાર માળખાને સરળ બનાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે સંસ્થાઓના નેટવર્કની સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવી.
- (f) આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ સાથે સહકાર સુધારવા માટે કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારોને વૈજ્ઞાનિક અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડવી;
- (g) જાહેર જનતા, ગ્રાહકો, રસ ધરાવતા પક્ષો અને પંચાયતોના તમામ સ્તરોને ઝડપી, વિશ્વસનીય, ઉદ્દેશ્યપૂર્ણ અને વ્યાપક માહિતી પ્રાપ્ત થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે યોગ્ય પદ્ધતિઓ અને માધ્યમો દ્વારા આવા તમામ પગલાં લેવા.
- (h) તેમના વિસ્તારની અંદર કે બહાર, ખાદ્ય સુરક્ષા અંગેના તાલીમ કાર્યક્રમો અને ફૂડ બિઝનેસમાં સામેલ થવાનો ઇરાદો ધરાવતા વ્યક્તિઓ માટે, પછી ભલે તે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર હોય કે કર્મચારીઓ અથવા અન્યથા હોય;
- (i) આ અધિનિયમના ઉદ્દેશ્યોને પાર પાડવા માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા તેને સોંપવામાં આવેલ અન્ય કોઈ કાર્ય હાથ ધરવું;
- (j) ખોરાક, સેનિટરી અને ફાયટો- સેનિટરી ધોરણો માટે આંતરરાષ્ટ્રીય તકનીકી ધોરણોના વિકાસમાં યોગદાન આપશે;
- (k) ખાદ્યપદાર્થ સંબંધિત વિશિષ્ટ પગલાંની સમકક્ષતાની માન્યતા અંગેના કરારના વિકાસ માટે જ્યાં સંબંધિત અને યોગ્ય હોય ત્યાં યોગદાન આપશે;
- (l) આંતરરાષ્ટ્રીય સરકારી અને બિનસરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા ખાદ્ય ધોરણો પર કામના સંકલનને પ્રોત્સાહન આપવું;
- (m) દેશમાં અપનાવવામાં આવેલ સંરક્ષણનું સ્તર ઘટતું નથી તેની ખાતરી કરતી વખતે આંતરરાષ્ટ્રીય તકનીકી ધોરણો અને સ્થાનિક ખાદ્ય ધોરણો વચ્ચે સુસંગતતાને પ્રોત્સાહન આપવું; અને
- (n) ખાદ્ય સુરક્ષા અને ખાદ્ય ધોરણો વિશે સામાન્ય જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવું.

(4) ફૂડ ઓથોરિટી તેને અયોગ્ય વિલંબ કર્યા વિના જાહેર કરશે -

- (a) અપનાવી લીધા પછી તરત જ વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલના મંતવ્યો;
- (b) ફૂડ ઓથોરિટીના સભ્યો, ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર, સલાહકાર સમિતિના સભ્યો અને વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને વૈજ્ઞાનિક પેનલના સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલી વ્યાજની વાર્ષિક ઘોષણાઓ તેમજ જો કોઈ હોય તો વ્યાજની ઘોષણાઓ મીટિંગના કાર્યસૂચિ પરની વસ્તુઓ;
- (c) તેના વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસના પરિણામો; અને
- (d) તેની પ્રવૃત્તિઓનો વાર્ષિક અહેવાલ;
- (5) ફૂડ ઓથોરિટી, ખાદ્ય સુરક્ષા અને ધોરણોને લગતી બાબતો પર, ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરને સમયાંતરે આવા નિર્દેશો આપી શકે છે, જેઓ આ કાયદા હેઠળ તેમની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે આવા નિર્દેશોથી બંધાયેલા રહેશે;
- (6) ફૂડ ઓથોરિટી જાહેર આરોગ્યનું રક્ષણ કરવા માટે તૃતીય પક્ષોને ગુપ્ત માહિતી જાહેર કરશે નહીં કે તેને જાહેર કરવામાં આવશે નહીં કે જે તેને પ્રાપ્ત થાય છે કે જેના માટે ગોપનીય સારવારની વિનંતી કરવામાં આવી છે અને તેને સ્વીકારવામાં આવી છે, તે માહિતી સિવાય કે જે સંજોગોમાં જો જરૂરી હોય તો જાહેર કરવી આવશ્યક છે.

17. ફૂડ ઓથોરિટીની કાર્યવાહી.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી મુખ્ય કાર્યાલય અથવા તેની કોઈપણ કચેરીમાં અધ્યક્ષ નિર્દેશિત કરે તેવા સમયે બેઠક કરશે, અને તેની બેઠકોમાં (તેની બેઠકોમાં કોરમ સહિત) વ્યવસાયના વ્યવહારના સંબંધમાં પ્રક્રિયાના આવા નિયમોનું પાલન કરશે.) નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય છે.
- (2) જો અધ્યક્ષ ફૂડ ઓથોરિટીની બેઠકમાં હાજર રહેવા અસમર્થ હોય, તો આ વતી અધ્યક્ષ દ્વારા નામાંકિત કરાયેલ અન્ય કોઈપણ સભ્ય અને આવા નોમિનેશનની ગેરહાજરીમાં અથવા જ્યાં કોઈ અધ્યક્ષ ન હોય ત્યાંથી હાજર સભ્યો દ્વારા પસંદ કરાયેલ કોઈપણ સભ્ય તેમની વચ્ચે, બેઠકમાં અધ્યક્ષતા કરશે.
- (3) ફૂડ ઓથોરિટીની કોઈપણ બેઠકમાં પ્રસ્તુત તમામ પ્રશ્નોનો નિર્ણય હાજર અને મતદાન કરતા સભ્યોના બહુમતી મત દ્વારા લેવામાં આવશે અને મતોની સમાનતાની સ્થિતિમાં, અધ્યક્ષ અથવા સભાની અધ્યક્ષતા કરનાર વ્યક્તિને બીજા મતનો અથવા નિર્ણાયક મતનો ઉપયોગ કરવાનો અધિકાર છે.
- (4) ફૂડ ઓથોરિટીના તમામ આદેશો અને નિર્ણયો મુખ્ય કાર્યકારી અધિકારી દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવશે.
- (5) ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર ફૂડ ઓથોરિટીની બેઠકોમાં ભાગ લેશે પરંતુ મત આપવાના અધિકાર વિના.
- (6) ફૂડ ઓથોરિટી સાયન્ટિફિક કમિટીના અધ્યક્ષને તેની મીટિંગમાં હાજરી આપવા માટે આમંત્રિત કરી શકે છે પરંતુ મત આપવાના અધિકાર વિના.
- (7) ફૂડ ઓથોરિટીના કોઈપણ અધિનિયમ અથવા કાર્યવાહીને ફક્ત ફૂડ ઓથોરિટીના બંધારણમાં કોઈ ખાલી જગ્યા અથવા ખામી હોવાના આધારે વિવાદિત અથવા અમાન્ય ઠેરવવામાં આવશે નહીં.

પ્રકરણ ૩

ખાદ્ય સુરક્ષાના સામાન્ય સિદ્ધાંતો

18. કાયદાના અમલ માટે અનુસરવાના સામાન્ય સિદ્ધાંતો.-

- (1) કેન્દ્ર સરકાર, રાજ્ય સરકારો, ફૂડ ઓથોરિટી અને અન્ય એજન્સીઓ, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો અમલ કરતી વખતે, નીચેના સિદ્ધાંતો દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે, જેમ કે:-
 - (a) ખાદ્ય સુરક્ષા ધોરણો અને પ્રથાઓના સંદર્ભમાં તમામ પ્રકારના ખાદ્ય વેપારમાં વાજબી વ્યવહારો સહિત માનવ જીવન અને આરોગ્ય અને ગ્રાહકના હિતોના રક્ષણનું યોગ્ય સ્તર હાંસલ કરવાનો પ્રયાસ કરવો;
 - (b) જોખમ વ્યવસ્થાપન હાથ ધરવું જેમાં જોખમ મૂલ્યાંકનના પરિણામો અને અન્ય પરિબલોને ધ્યાનમાં લેવાનો સમાવેશ થાય છે જે ખાદ્ય સત્તામંડળના મતે વિચારણા હેઠળની બાબત સાથે સંબંધિત છે અને જ્યાં શરતો સુસંગત છે, ત્યાં નિયમોના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યો હાંસલ કરવા માટે ;
 - (c) જ્યાં કોઈ ચોક્કસ સંજોગોમાં, ઉપલબ્ધ માહિતીના મૂલ્યાંકનના આધારે, આરોગ્ય પર હાનિકારક અસરોની શક્યતા ઓળખવામાં આવે છે પરંતુ વૈજ્ઞાનિક અનિશ્ચિતતા યથાવત રહે છે, ત્યાં આરોગ્ય સુરક્ષાના યોગ્ય સ્તરની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી કામચલાઉ જોખમ વ્યવસ્થાપન પગલાં અપનાવવામાં આવી શકે છે, જ્યાં વધુ વ્યાપક જોખમ મૂલ્યાંકન માટે વૈજ્ઞાનિક માહિતી બાકી હોય.
 - (d) કલમ (c) ના આધારે અપનાવવામાં આવેલા પગલાં પ્રમાણસર હશે અને આરોગ્ય સુરક્ષાના યોગ્ય સ્તરને હાંસલ કરવા માટે જરૂરી હોય તેના કરતાં વેપાર પર વધુ પ્રતિબંધિત નહીં હોય, વિચારણા હેઠળની બાબતમાં તકનીકી અને આર્થિક શક્યતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને અને અન્ય પરિબલોને વાજબી અને યોગ્ય ગણવામાં આવે છે.
 - (e) જીવન અથવા આરોગ્ય માટેના જોખમની પ્રકૃતિ અને વૈજ્ઞાનિક અનિશ્ચિતતાને સ્પષ્ટ કરવા અને વધુ વ્યાપક જોખમ મૂલ્યાંકન કરવા માટે જરૂરી વૈજ્ઞાનિક માહિતીના પ્રકાર પર આધાર રાખીને અપનાવવામાં આવેલા પગલાંની વાજબી સમયગાળામાં સમીક્ષા કરવામાં આવશે;
 - (f) એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં ખોરાક માનવ સ્વાસ્થ્ય માટે જોખમ ઊભું કરી શકે તેવી શંકાના વાજબી કારણો હોય, તો તે જોખમની પ્રકૃતિ, ગંભીરતા અને હદના આધારે, ફૂડ ઓથોરિટી અને કમિશનર ઓફ ફૂડ સેફ્ટી યોગ્ય પગલાં લેશે. સામાન્ય લોકોને આરોગ્ય માટેના જોખમની પ્રકૃતિ વિશે જાણ કરવી, શક્ય તેટલી સંપૂર્ણ હદ સુધી ખોરાક અથવા ખોરાકનો પ્રકાર, તે હોઈ શકે તેવું જોખમ અને તેને રોકવા, ઘટાડવા અથવા કરવા માટે જે પગલાં લેવામાં આવ્યા છે અથવા લેવાના છે તેની ઓળખ કરવી. તે જોખમ દૂર

કરો; અને

(g) જ્યાં કોઈપણ ખોરાક જે ખાદ્ય સુરક્ષા જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે તે બેચ, લોટ અથવા સમાન વર્ગ અથવા વર્ણનના ખોરાકના માલસામાનનો ભાગ છે, જ્યાં સુધી વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું માનવામાં આવશે કે તે બેચમાંનો તમામ ખોરાક, લોટ અથવા કન્સર્વેશનમેન્ટ તે જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે.

(2) ફૂડ ઓથોરિટી, આ અધિનિયમ હેઠળ નિયમો ઘડતી વખતે અથવા ધોરણોનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે—

(a) ધ્યાનમાં લેશે—

(i) કૃષિ પદ્ધતિઓ અને હેન્ડલિંગ, સંગ્રહ અને પરિવહનની સ્થિતિ સહિત દેશમાં પ્રચલિત પ્રથાઓ અને શરતો; અને

(ii) આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો અને પ્રથાઓ, જ્યાં આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો અથવા પ્રથાઓ અસ્તિત્વમાં છે અથવા ઘડવાની પ્રક્રિયામાં છે, સિવાય કે તે અભિપ્રાય છે કે આવી પ્રચલિત પ્રથાઓ અને શરતો અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો અથવા પ્રથાઓ અથવા તેના કોઈ ચોક્કસ ભાગને ધ્યાનમાં લેવાથી આવા નિયમોના ઉદ્દેશ્યોને સુરક્ષિત કરવા માટે અથવા જ્યાં વૈજ્ઞાનિક વાજબીપણું હોય અથવા જ્યાં તેઓ દેશમાં યોગ્ય તરીકે નિર્ધારિત કરતા અલગ સ્તરના રક્ષણમાં પરિણમતા હોય ત્યાં અસરકારક અથવા યોગ્ય માધ્યમ હોય;

(b) જોખમ પૃથક્કરણના આધારે ખાદ્ય ધોરણો નક્કી કરવા સિવાય કે જ્યાં એવું માનવામાં આવે છે કે આવા વિશ્લેષણ સંજોગો અથવા કેસની પ્રકૃતિને અનુરૂપ નથી;

(c) ઉપલબ્ધ વૈજ્ઞાનિક પુરાવાઓના આધારે અને સ્વતંત્ર, ઉદ્દેશ્ય અને પારદર્શક રીતે જોખમ મૂલ્યાંકન હાથ ધરવું;

(d) ખાદ્ય સલામતી અથવા જાહેર જનતાને લગતી તાકીદના અભિપ્રાય હોવા સિવાય, નિયમોની તૈયારી, મૂલ્યાંકન અને સુધારણા દરમિયાન, સીધી રીતે અથવા પંચાયતના તમામ સ્તરો સહિત પ્રતિનિધિ સંસ્થાઓ દ્વારા ખુલ્લું અને પારદર્શક જાહેર પરામર્શ થાય છે તેની ખાતરી કરો. નિયમનો બનાવવા અથવા સુધારવા માટે આરોગ્ય કે જે કિસ્સામાં આવા પરામર્શને વિતરિત કરી શકાય છે:

જો કે આવા નિયમો છ મહિના કરતાં વધુ સમય માટે અમલમાં રહેશે નહીં;

(e) ગ્રાહકોના હિતોનું રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવું અને ગ્રાહકોને તેઓ જે ખોરાક લે છે તેના સંબંધમાં માહિતગાર પસંદગી કરવા માટેનો આધાર પૂરો પાડશે;

(f) નિવારણની ખાતરી કરો —

(i) કપટપૂર્ણ, ભ્રામક અથવા અયોગ્ય વેપાર પ્રથાઓ જે ઉપભોક્તાને ગેરમાર્ગે દોરી શકે અથવા નુકસાન પહોંચાડી શકે; અને

(ii) અસુરક્ષિત અથવા દૂષિત અથવા સબ-સ્ટાન્ડર્ડ ખોરાક.

(3) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ કોઈપણ ખેડૂત અથવા માછીમાર અથવા ખેતીની કામગીરી અથવા પાક અથવા પશુધન અથવા જળચરઉછેર, અને ખેતીમાં વપરાતા અથવા ઉત્પાદિત પુરવઠા અથવા ખેતરના સ્તરે ખેડૂત અથવા માછીમાર દ્વારા તેની કામગીરીમાં ઉત્પાદિત પાકના ઉત્પાદનોને લાગુ પડશે નહીં. .

પ્રકરણ 4

ખાદ્ય સામગ્રીઓ માટે સામાન્ય જોગવાઈઓ

19. ફૂડ એડિટિવ અથવા પ્રોસેસિંગ સહાયનો ઉપયોગ—

ખાદ્યપદાર્થના કોઈપણ લેખમાં કોઈપણ ખાદ્ય ઉમેરણ અથવા પ્રક્રિયા સહાય શામેલ હોવી જોઈએ નહીં સિવાય કે તે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અનુસાર હોય.

સમજૂતી.— આ વિભાગના હેતુઓ માટે, "પ્રોસેસિંગ એડિટ" નો અર્થ કોઈપણ પદાર્થ અથવા સામગ્રી છે, જેમાં ઉપકરણ અથવા વાસણોનો સમાવેશ થતો નથી, અને તે પોતે જ ખાદ્ય ઘટક તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતો નથી, કાચા માલ, ખોરાક અથવા તેના ઘટકોની પ્રક્રિયામાં વપરાય છે. સારવાર અથવા પ્રક્રિયા દરમિયાન ચોક્કસ તકનીકી હેતુ અને જે અંતિમ ઉત્પાદનમાં અવશેષો અથવા ડેરિવેટિવ્ઝની બિન- ઇલાદાપૂર્વક પરંતુ અનિવાર્ય હાજરીમાં પરિણમી શકે છે.

20. દૂષકો, કુદરતી રીતે બનતા ઝેરી પદાર્થો, ભારે ધાતુઓ વગેરે—

ખાદ્યપદાર્થમાં કોઈપણ દૂષિત, કુદરતી રીતે બનતા ઝેરી પદાર્થો અથવા ઝેર અથવા હોર્મોન્સ અથવા ભારે ધાતુઓ એવા જથ્થાથી વધુ હોવી જોઈએ જે નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય.

21. જંતુનાશકો, વેટરનરી દવાઓના અવશેષો, એન્ટિબાયોટિક અવશેષો અને માઈક્રોબાયોલોજીકલ અંશો—

- (1) ખોરાકના કોઈપણ પદાર્થમાં જંતુનાશકો અથવા જંતુનાશકોના અવશેષો, પશુચિકિત્સા દવાઓના અવશેષો, એન્ટિબાયોટિક અવશેષો, દ્રાવક અવશેષો, ફાર્માકોલોજિકલ સક્રિય પદાર્થો અને સૂક્ષ્મ જૈવિક અંશો આવી સહનશીલતા મર્યાદાથી વધુ ન હોવી જોઈએ જે નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય.
- (2) જંતુનાશક અધિનિયમ, 1968 (1968 નો 46) હેઠળ નોંધાયેલ અને મંજૂર કરાયેલ સિવાયના કોઈપણ જંતુનાશકનો સીધો ઉપયોગ ખોરાકના પદાર્થ પર કરવામાં આવશે નહીં.

સમજૂતી.—આ વિભાગના હેતુઓ માટે, —

- (1) “જંતુનાશક અવશેષો” એટલે જંતુનાશકના ઉપયોગના પરિણામે ખોરાકમાં કોઈપણ નિર્દિષ્ટ પદાર્થ અને તેમાં જંતુનાશકના કોઈપણ ડેરિવેટિવ્સનો સમાવેશ થાય છે, જેમ કે રૂપાંતર ઉત્પાદનો, ચયાપચય, પ્રતિક્રિયા ઉત્પાદનો અને ઝેરી મહત્વની માનવામાં આવતી અશુદ્ધિઓ અને એવા અવશેષોનો પણ સમાવેશ થાય છે, જે પર્યાવરણમાંથી ખોરાકમાં આવે છે;
- (2) “પશુચિકિત્સા દવાઓના અવશેષો” માં કોઈપણ પ્રાણી ઉત્પાદનના કોઈપણ ખાદ્ય ભાગમાં પિતૃ સંયોજનો અથવા તેમના ચયાપચય અથવા બંનેનો સમાવેશ થાય છે અને સંબંધિત વેટરનરી દવાઓની સંકળાયેલ અશુદ્ધિઓના અવશેષોનો સમાવેશ થાય છે.

22. આનુવંશિક રીતે સંશોધિત ખોરાક, કાર્બનિક ખોરાક, કાર્યાત્મક ખોરાક, માલિકીનો ખોરાક, વગેરે.—

આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળ અન્યથા જોગવાઈઓ સિવાય, કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈપણ નવતર ખોરાક, આનુવંશિક રીતે સંશોધિત ખોરાક, ઈરેડિયેટેડ ખોરાક, કાર્બનિક ખોરાક, વિશેષ આહાર ઉપયોગ માટેના ખોરાક, કાર્યાત્મક ખોરાક, ન્યુટ્રાસ્યુટિકલ્સ, આરોગ્ય, ઉત્પાદન, વિતરણ, વેચાણ અથવા આયાત કરી શકશે નહીં અને ખોરાકના એવા અન્ય પદાર્થો કે જે કેન્દ્ર સરકાર આ વતી સૂચિત કરી શકે છે.

સમજૂતી.— આ વિભાગના હેતુઓ માટે, —

- (1) “ખાસ આહારના ઉપયોગ માટેના ખોરાક અથવા કાર્યાત્મક ખોરાક અથવા ન્યુટ્રાસ્યુટિકલ્સ અથવા આરોગ્ય પૂરક” નો અર્થ થાય છે:
- (a) ખોરાક કે જે ખાસ શારીરિક અથવા શારીરિક સ્થિતિ અથવા ચોક્કસ રોગો અને વિકૃતિઓને કારણે અસ્તિત્વમાં છે તે ચોક્કસ આહાર જરૂરિયાતોને સંતોષવા માટે ખાસ પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે અથવા ઘડવામાં આવે છે અને જે આ રીતે રજૂ કરવામાં આવે છે, જેમાં આ ખાદ્ય પદાર્થોની રચનાની રચનાથી નોંધપાત્ર રીતે અલગ હોવા જોઈએ. તુલનાત્મક પ્રકૃતિના સામાન્ય ખોરાક, જો આવા સામાન્ય ખોરાક અસ્તિત્વમાં હોય, અને તેમાં નીચેનામાંથી એક અથવા વધુ ઘટકો હોઈ શકે, એટલે કે:—
- (i) છોડ અથવા વનસ્પતિ અથવા તેના ભાગો પાવડરના રૂપમાં, પાણીમાં કેન્દ્રિત અથવા અર્ક, ઇથિલ આલ્કોહોલ અથવા હાઇડ્રો આલ્કોહોલિક અર્ક, સિંગલ અથવા સંયોજનમાં;
- (ii) ખનિજો અથવા વિટામિન્સ અથવા પ્રોટીન અથવા ધાતુઓ અથવા તેમના સંયોજનો અથવા એમિનો એસિડ્સ (ભારતીય માટે ભલામણ કરેલ દૈનિક ભથ્થા કરતાં વધુ ન હોય તેવા પ્રમાણમાં) અથવા ઉત્સેચકો (પરવાનગીપાત્ર મર્યાદામાં);
- (iii) પ્રાણી મૂળના પદાર્થો;
- (iv) ખોરાકની કુલ માત્રામાં વધારો કરીને આહારને પૂરક બનાવવા માટે મનુષ્ય દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતો આહાર પદાર્થ;
- (b) (i) એક ઉત્પાદન કે જેને “ખાસ આહારના ઉપયોગ માટે ખોરાક અથવા કાર્યાત્મક ખોરાક અથવા ન્યુટ્રાસ્યુટિકલ્સ અથવા આરોગ્ય પૂરક અથવા આવા સમાન ખોરાક” તરીકે લેબલ કરવામાં આવે છે જે પરંપરાગત ખોરાક તરીકે ઉપયોગ માટે રજૂ કરવામાં આવતું નથી અને જેના દ્વારા આવા ઉત્પાદનોને ઘડવામાં આવી શકે છે. પાઉડર, ગ્રાન્યુલ્સ, ટેબ્લેટ, કેપ્સ્યુલ્સ, પ્રવાહી, જેલી અને અન્ય ડોઝ સ્વરૂપો, પરંતુ પેરેન્ટેરલ્સ નહીં, અને તે મુખ વાટે લેવા માટે છે;
- (ii) આવા ઉત્પાદનમાં ડ્રગ્સ એન્ડ કોસ્મેટિક્સ એક્ટ, 1940 (1940 ના 23) ના કલમ 3 ની કલમ (a) અને (h) માં વ્યાખ્યાયિત કલમ (b) અને આયુર્વેદિક, સિધા અને યુનાની દવાઓનો સમાવેશ થતો નથી.) અને તેના હેઠળ બનાવેલ નિયમો;
- (iii) આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તેવા કોઈપણ ચોક્કસ રોગ, અવ્યવસ્થા અથવા સ્થિતિ (ચોક્કસ સ્વાસ્થ્ય લાભ અથવા આવા પ્રમોશનના દાવા સિવાય) ઇલાજ અથવા ઘટાડવાનો દાવો કરતું નથી;

(iv) નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ, 1985 (1985 ના 61)ની સૂચિ અને તે હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને ડ્રગ્સ અને કોસ્મેટિક્સની સૂચિ E અને EI માં સૂચિબદ્ધ પદાર્થોનો સમાવેશ થતો નથી. નિયમો, 1945;

(2) "આનુવંશિક રીતે એન્જિનિયર્ડ અથવા સંશોધિત ખોરાક" નો અર્થ ખોરાક અને ખોરાકના ઘટકોથી બનેલો છે અથવા આધુનિક બાયોટેક્નોલોજી દ્વારા મેળવેલા આનુવંશિક રીતે સંશોધિત અથવા એન્જિનિયર કરેલ સજીવો, અથવા આધુનિક બાયોટેક્નોલોજી દ્વારા મેળવેલ આનુવંશિક રીતે સંશોધિત અથવા એન્જિનિયર કરેલ સજીવોમાંથી ઉત્પાદિત પરંતુ તેમાંથી ઉત્પાદિત ખોરાક અને ખાદ્ય ઘટકો ધરાવતાં;

(3) "ઓર્ગેનિક ફૂડ" નો અર્થ એ છે કે ખાદ્ય ઉત્પાદનો કે જેનું ઉત્પાદન નિર્દિષ્ટ કાર્બનિક ઉત્પાદન ધોરણો અનુસાર કરવામાં આવ્યું છે;

(4) "માલિકીનો અને નવતર ખોરાક" નો અર્થ એ છે કે ખોરાકનો એક ભેગ કે જેના માટે ધોરણો નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યા નથી પરંતુ તે અસુરક્ષિત નથી:

શરત એ છે કે આવા ખોરાકમાં આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળ પ્રતિબંધિત કોઈપણ ખોરાક અને ઘટકોનો સમાવેશ થતો નથી.

23. ખોરાકનું પેકેજિંગ અને લેબલિંગ. –

(1) કોઈપણ વ્યક્તિ ઉત્પાદન, વિતરણ, વેચાણ અથવા વેચાણ માટે સાર્વજનિક અથવા વેચાણના હેતુ માટે કોઈપણ એજન્ટ અથવા બ્રોકરને મોકલશે નહીં, જે પેકેજિંગ ખાદ્ય ઉત્પાદનો નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તે રીતે ચિહ્નિત અને લેબલ કરેલ નથી:

જો કે, લેબલ્સમાં કોઈપણ નિવેદન, દાવો, ડિઝાઇન અથવા ઉપકરણ શામેલ હોયું જોઈએ નહીં જે પેકેજમાં સમાવિષ્ટ ખાદ્ય ઉત્પાદનો અથવા જથ્થા અથવા ઔષધીય અથવા ઉપચારાત્મક દાવાઓને સૂચિત કરતા પોષક મૂલ્યના સંબંધમાં અથવા ઉપરોક્ત ખાદ્ય ઉત્પાદનોની ઉત્પત્તિના સ્થળના સંબંધમાં કોઈ ચોક્કસ બાબતમાં ખોટા અથવા ગેરમાર્ગે દોરનારું હોય.

(2) દરેક ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે ખાદ્યપદાર્થોનું લેબલિંગ અને પ્રસ્તુતિ, તેમના આકાર, દેખાવ અથવા પેકેજિંગ, ઉપયોગમાં લેવાતી પેકેજિંગ સામગ્રી, તેઓ જે રીતે ગોઠવવામાં આવે છે અને જે સેટિંગમાં પ્રદર્શિત થાય છે, અને જે માહિતી કોઈપણ માધ્યમ દ્વારા તેમના વિશે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે, તે ગ્રાહકોને ગેરમાર્ગે દોરતું નથી.

24. અન્યાયી વેપાર પ્રથાઓ તરીકે જાહેરાતના નિયંત્રણો અને પ્રતિબંધ. –

(1) આ અધિનિયમ, તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોની જોગવાઈઓ ગેરમાર્ગે દોરતા અથવા છેતરતા અથવા ઉદ્વેગન કરતા કોઈપણ ખોરાકની કોઈ જાહેરાત કરવામાં આવશે નહીં.

(2) કોઈપણ વ્યક્તિ ખાદ્ય પદાર્થોના વેચાણ, પુરવઠા, ઉપયોગ અને વપરાશને પ્રોત્સાહન આપવાના હેતુથી કોઈપણ અન્યાયી વેપાર પ્રથામાં સામેલ થશે નહીં અથવા કોઈપણ નિવેદન આપવાની પ્રથા સહિત કોઈપણ અન્યાયી અથવા ભ્રામક પ્રથા અપનાવશે નહીં, પછી ભલે તે મૌખિક રીતે અથવા લેખિતમાં અથવા દૃશ્યમાન રજૂઆત દ્વારા જે –

(a) ખોટી રીતે રજૂ કરે છે કે ખોરાક ચોક્કસ ધોરણ, ગુણવત્તા, જથ્થા અથવા ગ્રેડ- સ્થાનાનો છે;

(b) જરૂરિયાત અથવા ઉપયોગિતા અંગે ખોટી અથવા ભ્રામક રજૂઆત કરે છે;

(c) જાહેર જનતાને અસરકારકતાની કોઈપણ બાંધધરી આપે છે જે તેના પર્યાપ્ત અથવા વૈજ્ઞાનિક સમર્થન પર આધારિત નથી:

શરત એ છે કે જ્યાં એવી બાંધધરી પર્યાપ્ત અથવા વૈજ્ઞાનિક દલીલો પર આધારિત છે એવી અસર માટે બચાવ ઊભો કરવામાં આવે છે, તો આવા બચાવના પુરાવાનો બોજ આવા બચાવની રજૂઆત કરનાર વ્યક્તિ પર રહેશે.

પ્રકરણ 5

આયાતને લગતી જોગવાઈઓ

25. ખાદ્ય સામગ્રીની તમામ આયાત આ અધિનિયમને આધીન રહેશે. –

(1) કોઈ વ્યક્તિ ભારતમાં આયાત કરશે નહીં –

(i) કોઈપણ અસુરક્ષિત અથવા ખોટી બ્રાન્ડેડ અથવા સબ- સ્ટાન્ડર્ડ ખોરાક અથવા એવો ખોરાક, જેમાં બહારની વસ્તુ હોય;

(ii) લાયસન્સની શરતો અનુસાર સિવાય કોઈપણ અધિનિયમ અથવા નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ આયાત માટે લાયસન્સ જરૂરી હોય તેવી ખાદ્ય સામગ્રી; અને

(iii) આ અધિનિયમની કોઈપણ અન્ય જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા કોઈપણ નિયમ અથવા નિયમનના ઉદ્દેશ્યમાં ખોરાકનો કોઈપણ લેખ અથવા અન્ય કોઈપણ અધિનિયમ.

(2) કેન્દ્ર સરકાર, વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, 1992 (1992 ના 22) હેઠળ ખાદ્ય સામગ્રીની આયાત પર પ્રતિબંધ મૂકતી વખતે, પ્રતિબંધિત કરતી વખતે અથવા અન્યથા નિયમન કરતી વખતે, જોગવાઈઓ હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા નિર્ધારિત ધોરણોનું પાલન કરશે. આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલ નિયમો અને વિનિયમો.

પ્રકરણ 6

ખાદ્ય સુરક્ષા માટે વિશેષ જવાબદારીઓ

26. ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરની જવાબદારીઓ. –

(1) દરેક ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે ખાતરી કરવી જોઈએ કે ખોરાકના લેખો તેમના નિયંત્રણ હેઠળના વ્યવસાયોમાં ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા, આયાત, વિતરણ અને વેચાણના તમામ તબક્કે આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોની જરૂરિયાતોને સંતોષે છે.

(2) કોઈપણ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર પોતે અથવા તેના વતી કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ પણ ખાદ્ય સામગ્રીનું ઉત્પાદન, સંગ્રહ, વેચાણ અથવા વિતરણ કરશે નહીં –

(i) જે અસુરક્ષિત છે; અથવા

(ii) જે ખોટી બ્રાન્ડેડ અથવા પેટા-સ્ટાન્ડર્ડ હોય અથવા તેમાં બાહ્ય પદાર્થ હોય; અથવા

(iii) જેના માટે લાયસન્સ જરૂરી છે, લાયસન્સની શરતો અનુસાર; અથવા

(iv) જે જાહેર આરોગ્યના હિતમાં ફૂડ ઓથોરિટી અથવા કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા હાલમાં પ્રતિબંધિત છે; અથવા

(v) આ અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલ કોઈપણ નિયમ અથવા નિયમનના ઉદ્દેશ્યમાં.

(3) કોઈપણ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર એવી કોઈ વ્યક્તિને નોકરીએ રાખશે નહીં જે ચેપી, ચેપી અથવા ઘૃણાસ્પદ રોગથી પીડિત હોય.

(4) કોઈપણ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર કોઈપણ વિકેતાને ખાદ્યપદાર્થની કોઈપણ વાનગી વેચશે નહીં અથવા વેચાણ માટે ઓફર કરશે નહીં સિવાય કે તે વિકેતાને પણ આવી વાનગી ની પ્રકૃતિ અને ગુણવત્તા વિશેના નિયમો દ્વારા ઉલ્લેખિત ફોર્મમાં લેખિતમાં બાંધધરી ન આપે:

એ શરતે કે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા વિકેતાને આપવામાં આવેલા ખાદ્યપદાર્થના કોઈપણ વાનગીના વેચાણના સંદર્ભમાં બિલ, રોકડ મેમો અથવા ઇન્વોઈસ આ કલમ હેઠળ ગેરંટી માનવામાં આવશે, ભલે ઉલ્લેખિત ફોર્મ બિલ, કેશ મેમો અથવા ઇન્વોઈસમાં શામેલ ન હોય.

(5) જ્યાં કોઈપણ ખોરાક, જે અસુરક્ષિત છે તે જ વર્ગ અથવા વર્ણનના ખોરાકના બેચ, લોટ અથવા માલસામાનનો ભાગ છે, એવું માનવામાં આવશે કે તે બેચ, લોટ અથવા માલસામાનનો તમામ ખોરાક પણ અસુરક્ષિત છે, સિવાય કે નિર્દિષ્ટ સમયની અંદર આકારણી પછી એવું જાણવા મળે કે બાકીના બેચ, લોટ અથવા માલસામાન અસુરક્ષિત હોવાના કોઈ પુરાવા નથી:

જો કે તે ખોરાકને લાગુ પડતી ચોક્કસ જોગવાઈઓ સાથેના ખોરાકની કોઈપણ સુસંગતતા, બજારમાં મૂકવામાં આવતા ખોરાક પર નિયંત્રણો લાદવા અથવા લિખિતમાં રેકૉર્ડ કરવાના કારણો માટે તેને બજારમાંથી પાછી ખેંચી લેવા માટે યોગ્ય પગલાં લેતા સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ સાથે પૂર્વગ્રહ વિના રહેશે, જ્યાં આવા અધિકારીઓને શંકા છે કે, સુસંગતતા હોવા છતાં, ખોરાક અસુરક્ષિત છે.

27. ઉત્પાદકો, પેકર્સ, જથ્થાબંધ વેપારી, વિતરકો અને વેચાણકર્તાઓની જવાબદારી –

(1) ખાદ્ય સામગ્રીના ઉત્પાદક અથવા પેકર ખોરાકના આવા લેખ માટે જવાબદાર રહેશે જો તે આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરતું નથી.

(2) જથ્થાબંધ વેપારી અથવા વિતરક આ અધિનિયમ હેઠળ ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુ માટે જવાબદાર રહેશે જે –

(a) તેની સમાપ્તિની તારીખ પછી સપ્લાય; અથવા

(b) ઉત્પાદકની સલામતી સૂચનાઓનું ઉદ્દેશ્ય કરીને સંગ્રહિત અથવા સપ્લાય; અથવા

(c) અસુરક્ષિત અથવા ખોટી બ્રાન્ડેડ; અથવા

- (d) નિર્માતા જેની પાસેથી ખોરાકનો આર્થિકલ પ્રાપ્ત થયો છે તેની ઓળખ ન કરી શકાય; અથવા
- (e) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ, તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોનું ઉદ્દંઘન કરીને સંગ્રહિત અથવા નિયંત્રિત અથવા રાખવામાં આવે છે; અથવા
- (f) અસુરક્ષિત હોવાની જાણકારી સાથે તેને પ્રાપ્ત થઈ.
- (3) વિક્રેતા આ અધિનિયમ હેઠળ ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુ માટે જવાબદાર રહેશે જે –
- (a) તેની સમાપ્તિ તારીખ પછી વેચવામાં આવે છે; અથવા
- (b) સંભાળેલ અથવા અસ્વચ્છ સ્થિતિમાં રાખવામાં આવે છે; અથવા
- (c) ખોટી વ્રાન્ડેડ; અથવા
- (d) ઉત્પાદક અથવા વિતરકો કે જેમની પાસેથી ખોરાકના આવા આર્થિકલ પ્રાપ્ત થયા હતા તે ઓળખી ન શકાય તેવા; અથવા
- (e) અસુરક્ષિત હોવાની જાણકારી સાથે તેને પ્રાપ્ત થઈ.

28. ફૂડ રિકોલ પ્રક્રિયાઓ. –

- (1) જો કોઈ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર માને છે કે તેણે જે ખાદ્યપદાર્થને પ્રોસેસ, ઉત્પાદિત અથવા વિતરણ કર્યું છે તે આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અથવા નિયમોનું પાલન કરતું નથી, તો તેણે તરત જ તેને પાછી ખેંચવાની કાર્યવાહી શરૂ કરવી જોઈએ. બજારમાંથી એવો ખોરાક અને ઉપભોક્તા તેના પાછું ખેંચવાના કારણો દર્શાવશે અને સક્ષમ અધિકારીઓને તેની જાણ કરશે.
- (2) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર તરત જ સક્ષમ સત્તેજતાવાળાઓને જાણ કરશે અને તેમની સાથે સહકાર આપશે, જો તે માને છે કે તેણે બજારમાં મૂકેલ ખોરાક ગ્રાહકો માટે અસુરક્ષિત હોઈ શકે છે.
- (3) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર ગ્રાહકને જોખમો અટકાવવા માટે લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીની સક્ષમ સત્તાવાળાઓને જાણ કરશે અને આ અધિનિયમ અનુસાર, સક્ષમ સત્તાધિકારીઓ સાથે, જ્યાં આને અટકાવી શકે છે, તે ઘટાડીને સહકાર આપતા કોઈપણ વ્યક્તિને અટકાવશે નહીં અથવા નિરાશ કરશે નહીં. અથવા ખોરાકથી ઉદ્ભવતા જોખમને દૂર કરશે.
- (4) દરેક ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે ફૂડ રિકોલ પ્રક્રિયાઓને લગતી આવી શરતો અને માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન કરવું જોઈએ, જે ફૂડ ઓથોરિટી નિયમો દ્વારા સ્પષ્ટ કરી શકે છે.

પ્રકરણ 7

અધિનિયમનો અમલ

29. કાયદાના અમલ માટે જવાબદાર સત્તાધીશો. –

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી અને સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઓથોરિટી આ કાયદાના અમલ માટે જવાબદાર રહેશે.
- (2) ફૂડ ઓથોરિટી અને સ્ટેટ ફૂડ સેફ્ટી ઓથોરિટીઓ ફૂડ બિઝનેસના તમામ તબક્કે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર્સ દ્વારા કાયદાની સંબંધિત જરૂરિયાતો પૂરી થાય છે તેની દેખરેખ અને ચકાસણી કરશે.
- (3) સત્તાવાળાઓએ ખાદ્ય સલામતી અને જોખમ, ખાદ્ય સુરક્ષા સર્વેલન્સ અને ખાદ્ય વ્યવસાયના તમામ તબક્કાઓને આવરી લેતી અન્ય મોનિટરિંગ પ્રવૃત્તિઓ સહિતની પરિસ્થિતિઓને અનુરૂપ નિયંત્રણ અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓની વ્યવસ્થા જાળવી રાખવી જોઈએ.
- (4) ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીઓ તેમના વિસ્તારમાં આ કાયદાની જોગવાઈઓને લાગુ કરશે અને અમલ કરશે જેના સંદર્ભમાં ફરજ સ્પષ્ટપણે અથવા અન્ય કોઈ સત્તા પર જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા લાદવામાં આવી નથી.
- (5) આ અધિનિયમ હેઠળના નિયમો સ્પષ્ટ કરશે કે કયા ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીઓએ તેને લાગુ કરવો અને અમલ કરવો, કાં તો સામાન્ય રીતે અથવા ચોક્કસ વર્ણન અથવા ચોક્કસ વિસ્તારના કેસોના સંબંધમાં, અને આવા કોઈપણ નિયમો અથવા આદેશો આપવા માટે પ્રદાન કરી શકે છે. 11 માં સંબંધિત કોઈપણ સત્તાધિકારી દ્વારા તેમની હેઠળની તેમની સંબંધિત ફરજોના હેતુઓ માટે, આ કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈઓ અથવા આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈઓના વહીવટમાં સંબંધિત કોઈપણ સત્તાધિકારી દ્વારા સહાય અને માહિતી.
- (6) ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર અને ડેડિકેટેડ ઓફિસર ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરને આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરશે અને આ કાયદામાં ઉલ્લેખિત સમાન પ્રક્રિયાને અનુસરશે.

30. રાજ્યના ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનર. –

- (1) રાજ્ય સરકાર ખાદ્ય સુરક્ષા અને આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત ધોરણો અને અન્ય જરૂરિયાતોના કાર્યક્ષમ અમલીકરણ માટે રાજ્ય માટે ફૂડ સેફ્ટી કમિશનરની નિમણૂક કરશે.
- (2) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનર નીચેના તમામ અથવા કોઈપણ કાર્યો કરશે, એટલે કે:–
 - (a) જાહેર આરોગ્યના હિતમાં, ખાદ્ય સામગ્રીના ઉત્પાદન, સંગ્રહ, વિતરણ અથવા વેચાણ પર, સમગ્ર રાજ્યમાં અથવા કોઈપણ વિસ્તારમાં અથવા તેના ભાગમાં આવા સમયગાળા માટે, જે એક વર્ષથી વધુ ન હોય, સત્તાવાર ગેઝેટમાં આ વતી સૂચિત હુકમમાં ઉલ્લેખિત;
 - (b) ખાદ્યપદાર્થોના વિવિધ લેખો માટે ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા સૂચિત ધોરણોના આવા એકમો દ્વારા પાલનની ખાતરી કરવા માટે રાજ્યમાં ખોરાકના ઉત્પાદન અથવા પ્રક્રિયામાં રોકાયેલા ઔદ્યોગિક એકમોનું સર્વેક્ષણ કરવું;
 - (c) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરની કચેરીના કર્મચારીઓ માટે અને ખાદ્ય સુરક્ષા અંગે જાગૃતિ લાવવા માટે ખાદ્ય શૃંખલાના વિવિધ વિભાગો માટે વ્યાપક ધોરણે તાલીમ કાર્યક્રમોનું સંચાલન અથવા આયોજન કરવું;
 - (d) નિર્દિષ્ટ કરેલ ધોરણો અને અન્ય આવશ્યકતાઓના કાર્યક્ષમ અને સમાન અમલીકરણની ખાતરી કરવી અને સાથે સાથે ઉદ્દેશ્યતા, જવાબદારી, વ્યવહારક્ષમતા, પારદર્શિતા અને વિશ્વસનીયતાના ઉચ્ચ ધોરણની ખાતરી કરવી;
 - (e) આ અધિનિયમ હેઠળ કેદની સજાને પાત્ર ગુનાઓ માટે કાર્યવાહીની મંજૂરી;
 - (f) રાજ્ય સરકાર ફૂડ ઓથોરિટી સાથે પરામર્શ કરીને, સૂચવી શકે તેવા અન્ય કાર્યો.
- (3) ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર, ઓર્ડર દ્વારા, આ અધિનિયમ હેઠળ તેમની સત્તાઓ અને કાર્યો (ડેક્રીએટેડ ઓફિસર, ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર અને ખાદ્ય વિશ્લેષક નિમણૂક કરવાની સત્તા સિવાય)ને એમના નાયબ અધિકારીઓને સોંપી શકે છે, જે જરૂરી અથવા યોગ્ય ગણી શકાય.

31. ખાદ્ય વ્યવસાયનું લાયસન્સ અને નોંધણી. –

- (1) કોઈપણ વ્યક્તિ લાયસન્સ સિવાય કોઈપણ ખાદ્યપદાર્થો શરૂ કરી શકશે નહીં અથવા ચાલુ કરશે નહીં.
- (2) પેટા- કલમ (1) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ એવા નાના ઉત્પાદકને લાગુ પડતું નથી કે જે પોતે ખાદ્યપદાર્થોની કોઈપણ વસ્તુનું ઉત્પાદન અથવા વેચાણ કરે છે અથવા નાના છૂટક વિકેતા, હોકર, પ્રવાસી વિકેતા અથવા કામચલાઉ સ્ટોલ ધારક અથવા નાના પાયા અથવા કુટીર અથવા આવા અન્ય ઉદ્યોગોને લાગુ પડશે. ફૂડ બિઝનેસ અથવા નાના ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર સંબંધિત; પરંતુ તેઓ માનવ વપરાશ માટે સલામત અને આરોગ્યપ્રદ ખોરાકની ઉપલબ્ધતા અથવા ગ્રાહકોના હિતોને અસર કરતા હોય તેવા પૂર્વગ્રહ વિના, આવા સત્તા સાથે અને નિયમનો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય તેવી રીતે પોતાની નોંધણી કરાવશે.
- (3) કોઈપણ ખાદ્યપદાર્થનો વ્યવસાય શરૂ કરવા અથવા ચાલુ રાખવા ઈચ્છતી કોઈપણ વ્યક્તિએ નિયુક્ત અધિકારીને લાયસન્સ મંજૂર કરવા માટે એવી રીતે અરજી કરવી જોઈએ કે જેમાં વિનિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવી વિગતો અને ફી હોય.
- (4) પેટા- કલમ (3) હેઠળ અરજી મળ્યા પછી નિયુક્ત અધિકારી, લાયસન્સ આપી શકે છે અથવા અરજદારને સાંભળવાની તક આપ્યા પછી અને લેખિતમાં નોંધવાના કારણોસર, કોઈપણને લાયસન્સ આપવાનો ઈનકાર કરી શકે છે. અરજદાર, જો તે સંતુષ્ટ હોય કે જાહેર આરોગ્યના હિતમાં આપું કરવું જરૂરી છે અને તે અરજદારને ઓર્ડરની નકલ ઉપલબ્ધ કરાવશે: જો અરજી કર્યાની તારીખથી બે મહિનાની અંદર લાયસન્સ જારી કરવામાં ન આવે અથવા તેની અરજી નકારવામાં ન આવે તો, ઉપરોક્ત સમયગાળાની સમાપ્તિ પછી અરજદાર પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કરી શકે છે અને આવા કિસ્સામાં, નિયુક્ત અધિકારી લાયસન્સ આપવાનો ઈનકાર કરશે નહીં પરંતુ, જો તે જરૂરી સમજે, તો કલમ 32 હેઠળ સુધારણા નોટિસ જારી કરી શકે છે અને તે અંગેની પ્રક્રિયાઓને અનુસરી શકે છે.
- (5) દરેક લાયસન્સ આવા ફોર્મમાં હોવું જોઈએ અને નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવી શરતોને આધીન હોવું જોઈએ.
- (6) એક જ લાયસન્સ ડેક્રીએટેડ ઓફિસર દ્વારા એક અથવા વધુ ખાદ્ય સામગ્રી માટે અને તે જ વિસ્તારમાં અલગ- અલગ સંસ્થાઓ અથવા જગ્યાઓ માટે પણ આપવામાં આવી શકે છે.
- (7) જો ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓનું ઉત્પાદન, સંગ્રહ, વેચાણ અથવા વેચાણ માટે એક કરતાં વધુ વિસ્તારમાં સ્થિત અલગ- અલગ જગ્યાઓ પર પ્રદર્શિત કરવામાં આવે છે, તો અલગ અરજીઓ કરવામાં આવશે અને એક જ વિસ્તારમાં ન આવતી જગ્યાના સંબંધમાં

અલગ લાયસન્સ આપવામાં આવશે. .

- (8) લાયસન્સ મંજૂર કરવાના અસ્વીકારના હુકમ સામેની અપીલ ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર પાસે રહેશે.
- (9) લાયસન્સ જ્યાં સુધી અગાઉ સસ્પેન્ડ અથવા રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે એવા સમયગાળા માટે અમલમાં રહેશે જે નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય છે: જો લાયસન્સની માન્યતાની મુદતની સમાપ્તિ પહેલાં લાયસન્સ રિન્યુઅલ માટે અરજી કરવામાં આવે તો, લાયસન્સ જ્યાં સુધી અરજી પર આદેશો પસાર ન થાય ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે.
- (10) લાયસન્સ મૃતકના અંગત પ્રતિનિધિ અથવા તેના પરિવારના અન્ય કોઈ સભ્યના લાભ માટે રહેશે, જ્યાં સુધી –
 - (a) તેમના મૃત્યુથી શરૂ થતા ત્રણ મહિનાનો સમયગાળો; અથવા
 - (b) નિયુક્ત અધિકારી પરવાનગી આપી શકે તેટલો લાંબો સમયગાળો.

32. સુધારણાની સૂચનાઓ.-

- (1) જો નિયુક્ત અધિકારીને એવું માનવા માટે વાજબી કારણ હોય કે કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાય ઓપરેટર આ કલમ લાગુ પડે છે તેવા કોઈપણ નિયમોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે, તો તે તે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને આપવામાં આવેલી નોટિસ દ્વારા કરી શકે છે (આ અધિનિયમમાં તેને એક તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. "સુધારણા સૂચના")-
 - (a) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર નિયમોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાનું માનવા માટેના કારણો જણાવો;
 - (b) તે બાબતોનો ઉલ્લેખ કરો કે જેનું પાલન કરવામાં ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરની નિષ્ફળતા છે;
 - (c) પગલાંનો ઉલ્લેખ કરો કે જે, ઉપરોક્ત ઓથોરિટીના મતે, ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે, પાલનને સુરક્ષિત કરવા માટે લેવાં જોઈએ; અને
 - (d) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને નોટિસમાં ઉલ્લેખિત કરી શકાય તેવા વાજબી સમયગાળા (ચોંદ દિવસથી ઓછા નહીં)ની અંદર તે પગલાં, અથવા પગલાં જે ઓછામાં ઓછા તેના સમકક્ષ હોય તે લેવાની જરૂર છે.
- (2) જો ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર સુધારણાની સૂચનાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો તેનું લાયસન્સ સસ્પેન્ડ થઈ શકે છે.
- (3) જો ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર હજુ પણ સુધારાની સૂચનાનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો નિયુક્ત અધિકારી, લાયસન્સધારકને કારણ બતાવવાની તક આપ્યા પછી, તેને આપવામાં આવેલ લાયસન્સ રદ કરી શકે છે: જો કે, નિયુક્ત અધિકારી જાહેર આરોગ્યના હિતમાં કોઈપણ લાયસન્સ તાત્કાલિક લેખિતમાં નોંધવાના કારણોસર સસ્પેન્ડ કરી શકે છે.
- (4) કોઈપણ વ્યક્તિ જે આનાથી નારાજ છે –
 - (a) સુધારણા સૂચના; અથવા
 - (b) સુધારણા માટે પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર; અથવા
 - (c) આ અધિનિયમ હેઠળ લાયસન્સ રદ કરવું અથવા સસ્પેન્ડ કરવું અથવા રદ કરવું, ફૂડ સેફ્ટી કમિશનરને અપીલ કરી શકે છે જેનો તેના પરનો નિર્ણય અંતિમ ગણાશે.
- (5) જે સમયગાળાની અંદર આવી અપીલ લાવવામાં આવી શકે છે તે રહેશે –
 - (a) અપીલ કરવા ઇચ્છતી વ્યક્તિને નિર્ણયની નોટિસ આપવામાં આવી તે તારીખથી પંદર દિવસ; અથવા
 - (b) પેટા- કલમ (1) હેઠળ અપીલના કિસ્સામાં, ઉક્ત સમયગાળો અથવા સુધારણાની સૂચનામાં ઉલ્લેખિત સમયગાળો, જે પહેલાં સમાપ્ત થાય.

સમજૂતી- આ પેટા- કલમના હેતુ માટે, ફરિયાદ કરવી એ અપીલ લાવવાનું માનવામાં આવશે.

33. પ્રતિબંધના આદેશો.- (1) જો –

- (a) કોઈપણ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર આ કાયદા હેઠળ ગુના માટે દોષિત છે; અને
- (b) જે અદાલત દ્વારા અથવા તે પહેલાં તેને આટલો દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે તે સંતુષ્ટ છે કે તે ખાદ્ય વ્યવસાયના સંદર્ભમાં સ્વાસ્થ્ય જોખમ અસ્તિત્વમાં છે, અદાલત, ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, આદેશ દ્વારા, નીચેની બાબતો લાદી શકે છે પ્રતિબંધો, એટલે કે:-
 - (i) ખાદ્ય વ્યવસાયના હેતુઓ માટે પ્રક્રિયા અથવા સારવારના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ;

(ii) ખાદ્ય વ્યવસાય અથવા સમાન વર્ગ અથવા વર્ણનના અન્ય કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાયના હેતુઓ માટે જગ્યા અથવા સાધનોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ;

(iii) કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાયના હેતુઓ માટે જગ્યા અથવા સાધનોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ.

(2) અદાલત, સંતુષ્ટ થવા પર, આદેશ દ્વારા, કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાયના સંચાલનમાં ભાગ લેતા ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર પર અથવા વર્ગના કોઈપણ ફૂડ બિઝનેસ અથવા તેમાં ઉલ્લેખિત વર્ણન પર પ્રતિબંધ લાદી શકે છે, જે આદેશમાં નિર્દેશિત હોય.

(3) પેટા- કલમ (1) અથવા પેટા કલમ (2) (આ અધિનિયમમાં "પ્રતિબંધ આદેશ" તરીકે ઉલ્લેખિત) હેઠળ ઓર્ડર કર્યા પછી વ્યવહારુ બને તેટલી વહેલી તકે, સંબંધિત ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી

(a) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને ઓર્ડરની નકલ આપશે; અને

(b) પેટા- કલમ (1) હેઠળના ઓર્ડરના કિસ્સામાં, ઓર્ડરની નકલ a પર જોડોખાદ્યપદાર્થોના વ્યવસાયના હેતુઓ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી આવી જગ્યા પર દેખાતી જગ્યા, અને કોઈપણ વ્યક્તિ જે જાણી જોઈને આવા આદેશનું ઉલ્લંઘન કરે છે તે ગુના માટે દોષિત ઠરશે અને ત્રણ લાખ રૂપિયા સુધીના દંડની સજાને પાત્ર થશે.

(4) સંબંધિત ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી નિયુક્ત અધિકારીની મંજૂરીથી એક પ્રમાણપત્ર જારી કરશે કે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે પ્રતિબંધના આદેશને હટાવવા માટે પૂરતા પગલાં લીધાં છે, તેમની અરજી પર સંતુષ્ટ થયાના સાત દિવસની અંદર આવા પ્રમાણપત્ર માટે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર અથવા કથિત અધિકારી -

(a) જલદી વ્યાજબી રીતે વ્યવહારુ હોય અને કોઈપણ ઘટનામાં ચોંદ દિવસની અંદર નક્કી કરે, કે તે સંતુષ્ટ છે કે નહીં; અને

(b) જો તે નિર્ધારિત કરે છે કે તે એટલા સંતુષ્ટ નથી, તો તે નિર્ધારણ માટેના કારણોની ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને નોટિસ આપશે.

(5) ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા પ્રતિબંધિત હુકમ પસાર થયાના છ મહિના કરતાં ઓછા સમય પછી કરવામાં આવેલી અરજી પર, ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે તેને ન્યાયી ઠેરવતા પૂરતા પગલાં લીધાં છે તેના પર, કોર્ટ સંતુષ્ટ થયા પછી પ્રતિબંધનો આદેશ લાગુ થવાનું બંધ થઈ જશે, જે પ્રતિબંધના આદેશ હટાવવાને વાજબી ઠરાવશે.

(6) કોર્ટ ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરની અરજી પર નિર્દેશ આપશે, જો કોર્ટેને કેસના તમામ સંજોગો, ખાસ કરીને, ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરના વર્તણૂકને ધ્યાનમાં રાખીને આપું કરવાનું યોગ્ય લાગે તો. ઓર્ડરનું નિર્માણ; પરંતુ જો આવી કોઈ અરજી કરવામાં ન આવે તો તેને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે નહીં -

(a) પ્રતિબંધ હુકમ કર્યા પછી છ મહિનાની અંદર; અથવા

(b) આવી દિશા માટે અગાઉની અરજી ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા કર્યા પછી ત્રણ મહિનાની અંદર.

સમજૂતી- આ વિભાગના હેતુ માટે, -

(i) ઉપરોક્ત કોઈપણ સંદર્ભ ફૂડ બિઝનેસના મેનેજરના સંબંધમાં લાગુ પડશે કારણ કે તે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરના સંબંધમાં લાગુ પડે છે; અને વ્યવસાયના ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર અથવા ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરનો કોઈપણ સંદર્ભ, તે મુજબ અર્થઘટન કરવામાં આવશે;

(ii) "મેનેજર", ફૂડ બિઝનેસના સંબંધમાં, એટલે એવી કોઈપણ વ્યક્તિ કે જેને ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા ધંધાના રોજ- બ રોજ ચલાવવા માટે અથવા વ્યવસાયના કોઈપણ ભાગની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.

34. ઇમરજન્સી પ્રતિબંધની સૂચનાઓ અને આદેશો.-

(1) જો નિયુક્ત અધિકારી સંતુષ્ટ હોય કે કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાયના સંદર્ભમાં સ્વાસ્થ્ય જોખમની સ્થિતિ અસ્તિત્વમાં છે, તો તે, ખાદ્ય વ્યવસાયના સંચાલકને આપવામાં આવેલી નોટિસ પછી (આ કાયદામાં 'ઇમરજન્સી પ્રોહિબિશન નોટિસ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) પ્રતિબંધ લાદવા માટે ફૂડ સેફ્ટી કમિશનરને અરજી કરી શકે છે.

(2) જો ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર, આવા અધિકારીની અરજી પર સંતુષ્ટ હોય કે, કોઈપણ ખાદ્ય વ્યવસાયના સંદર્ભમાં સ્વાસ્થ્ય જોખમની સ્થિતિ અસ્તિત્વમાં છે, તો તે, આદેશ દ્વારા, પ્રતિબંધ લાદશે.

(3) નિયુક્ત અધિકારી કટોકટી પ્રતિબંધના આદેશ માટે અરજી કરશે નહીં સિવાય કે, અરજીની તારીખના ઓછામાં ઓછા એક દિવસ પહેલાં, તેમણે ઓર્ડર માટે અરજી કરવાના તેમના ઇરાદાના વ્યવસાયના ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને નોટિસ આપી ન હોય.

(4) કટોકટી નિષેધ આદેશ કર્યા પછી, નિયુક્ત અધિકારીએ વ્યવહારુ રૂપે જેમ બને એમ જલ્દી ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરને -

(a) વ્યવસાયના કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને ઓર્ડરની નકલ આપશે; અથવા

(b) તે વ્યવસાયના હેતુઓ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા આવા પરિસરમાં એક વિશિષ્ટ સ્થાન પર ઓર્ડરની નકલ જોડશે; અને કોઈપણ વ્યક્તિ જે જાણી જોઈને આવા આદેશનું ઉલ્લંઘન કરે છે તે ગુના માટે દોષિત ઠરશે અને તેને બે વર્ષ સુધીની જેલની સજા અને બે લાખ રૂપિયા સુધીના દંડની સજાને પાત્ર થશે.

(5) પ્રમાણપત્રના નિયુક્ત અધિકારી દ્વારા આ મુદ્દા પર કટોકટી પ્રતિબંધનો આદેશ પ્રભાવિત થવાનું બંધ થઈ જશે કે તે સંતુષ્ટ છે કે કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરે આવા ઓર્ડરને ઉપાડવાને યોગ્ય ઠેરવવા માટે પૂરતા પગલાં લીધાં છે.

(6) નિયુક્ત અધિકારીએ આવા પ્રમાણપત્ર માટે કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા અરજી કર્યાના સાત દિવસની અંદર પેટાકલમ (5) હેઠળ પ્રમાણપત્ર જારી કરવું પડશે અને તે સંતુષ્ટ ન હોવા પર, તે અધિકારી કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને આવા નિર્ણયના કારણો દર્શાવતી નોટિસ દસ દિવસનો સમયગાળાની અંદર આપશે.

35. ખોરાકના ઝેરની સૂચના. –

કૂડ ઓથોરિટી, સૂચના દ્વારા, સૂચનામાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ સ્થાનિક વિસ્તારમાં તેમના વ્યવસાયને ચાલુ રાખતા નોંધાયેલા તબીબી પ્રેક્ટિશનરોને, તેમના ધ્યાન પર આવતા ખોરાકના ઝેરની તમામ ઘટનાઓની જાણ આવા અધિકારીને કરવા માટે જરૂરી કરી શકે છે.

36. નિયુક્ત અધિકારી. –

(1) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર, આદેશ દ્વારા, નિયુક્ત અધિકારીની નિમણૂક કરશે, જેઓ પેટા- વિભાગીય અધિકારીના હોદ્દાથી નીચેના ન હોય, એવા ક્ષેત્રમાં ખાદ્ય સુરક્ષા વહીવટના પ્રભારી તરીકે નિયમનો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય. .

(2) દરેક જિલ્લા માટે એક નિયુક્ત અધિકારી રહેશે.

(3) નિયુક્ત અધિકારી દ્વારા કરવાનાં કાર્યો નીચે મુજબનાં રહેશે, એટલે કે: –

(a) કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરનું લાયસન્સ જારી કરવું અથવા રદ કરવું;

(b) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતી કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રીના વેચાણ પર પ્રતિબંધ મૂકવો;

(c) તેમના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળના કૂડ સેફ્ટી ઓફિસર પાસેથી ખાદ્યપદાર્થોના આર્ટિકલના રિપોર્ટ અને નમૂનાઓ મેળવવા અને તેનું પૃથ્થકરણ કરાવવું;

(d) કેદની સજાને પાત્ર ઉલ્લંઘનના કિસ્સામાં કાર્યવાહી શરૂ કરવાની મંજૂરી માટે કૂડ સેફ્ટી કમિશનરને ભલામણ કરવી;

(e) દંડ સાથે સજાપાત્ર ઉલ્લંઘનના કેસોમાં મંજૂર કરવા અથવા કાર્યવાહી શરૂ કરવા;

(f) કૂડ સેફ્ટી ઓફિસરો દ્વારા કરવામાં આવેલી તમામ તપાસનો રેકૉર્ડ જાળવવા અને તેમની ફરજોના પ્રદર્શનમાં તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહી;

(g) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોના કોઈપણ ઉલ્લંઘનના સંદર્ભમાં લેખિતમાં કરવામાં આવી હોય તેવી કોઈપણ ફરિયાદની તપાસ કરવી;

(h) કૂડ સેફ્ટી ઓફિસર સામે લેખિતમાં કરવામાં આવી શકે તેવી કોઈપણ ફરિયાદની તપાસ કરવી; અને

(i) કૂડ સેફ્ટી કમિશનર દ્વારા સોંપવામાં આવી હોય તેવી અન્ય ફરજો બજાવવા.

37. કૂડ સેફ્ટી ઓફિસર. –

(1) કૂડ સેફ્ટી કમિશ્નર, સૂચના દ્વારા, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત લાયકાત ધરાવતા, તેમને યોગ્ય લાગે તેવી વ્યક્તિઓને, આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમો હેઠળ આવા સ્થાનિક વિસ્તારો માટે કૂડ સેફ્ટી ઓફિસર તરીકે નિમણૂક કરશે, જેમને તે કાર્યો કરવા માટે તેમને સોંપી શકે.

(2) રાજ્ય સરકાર પેટા- કલમ (1) હેઠળ નિર્ધારિત લાયકાત ધરાવતા રાજ્ય સરકારના કોઈપણ અધિકારીને ચોક્કસ અધિકારક્ષેત્રમાં ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીના કાર્યો કરવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે.

38. કૂડ સેફ્ટી ઓફિસરની સત્તાઓ. – (1) કૂડ સેફ્ટી ઓફિસર કરી શકે છે –

(a) નમૂના લેવાં –

(i) કોઈપણ ખોરાક, અથવા કોઈપણ પદાર્થ, જે તેને વેચાણ માટે બનાવાયેલ હોય અથવા માનવ વપરાશ માટે વેચવામાં આવ્યો

હોય તેવું જણાય છે; અથવા

(ii) ખોરાક અથવા પદાર્થની કોઈપણ વસ્તુ કે જે તેને અથવા આવા કોઈ પરિસરમાં મળી આવે છે; જે તેની પાસે માનવા માટેનું કારણ છે કે આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ કરાયેલા નિયમો અથવા આદેશો હેઠળની કાર્યવાહીમાં પુરાવા તરીકે તેની જરૂર પડી શકે છે; અથવા

(b) ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીને આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતી જણાય તેવી કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રી જપ્ત કરવી; અને

(c) સેમ્પલ લીધા પછી તેને ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરની સલામત કસ્ટડીમાં રાખવું; અને બંને કિસ્સાઓમાં તે સ્થાનિક વિસ્તાર માટે ફૂડ એનાલિસ્ટને પૃથક્કરણ માટે મોકલવાં કે જેની અંદર આવા નમૂના લેવામાં આવ્યા છે:

જો ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર આવા ખાદ્યપદાર્થને ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરની સલામત કસ્ટડીમાં રાખે છે, તો તે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને એક અથવા વધુ જામીન સાથે આવા લેખની કિંમત જેટલી રકમ માટે બોન્ડ આપવાની જરૂર પડી શકે છે જે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર યોગ્ય માને છે અને ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર તે મુજબ બોન્ડનો અમલ કરશે.

(2) ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર એવી કોઈપણ જગ્યામાં પ્રવેશી શકે છે અને તપાસ કરી શકે છે જ્યાં ખાદ્ય સામગ્રીનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે, અથવા વેચાણ માટે સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે, અથવા અન્ય કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રીના ઉત્પાદન માટે સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે, અથવા વેચાણ માટે ખુદ્દી અથવા પ્રદર્શિત કરવામાં આવે છે અને જ્યાં કોઈપણ ભેગસેળનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. અથવા રાખવામાં આવે છે, અને પૃથક્કરણ માટે આવા ખોરાક અથવા ભેગસેળના નમૂનાઓ લે છે.

(3) જ્યાં કોઈપણ નમૂના લેવામાં આવે છે, તેની કિંમત જે દરે ખાદ્યપદાર્થ સામાન્ય રીતે જાહેર જનતાને વેચવામાં આવે છે તેના આધારે ગણવામાં આવે છે તે વ્યક્તિને ચૂકવવામાં આવશે જેની પાસેથી તે લેવામાં આવે છે.

(4) જ્યાં પેટાકલમ (1) ની કલમ (b) હેઠળ જપ્ત કરાયેલ ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુ નાશવંત પ્રકૃતિની હોય અને ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી સંતુષ્ટ હોય કે ખોરાકની આવી સામગ્રી એટલી બગડી ગઈ છે કે તે માનવ વપરાશ માટે અયોગ્ય છે, ખોરાક સલામતી અધિકારી, ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને લેખિતમાં નોટિસ આપ્યા પછી, તેનો નાશ કરી શકે છે.

(5) ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર, આ કલમ હેઠળના કોઈપણ સ્થળ પર પ્રવેશ અને નિરીક્ષણની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, ફોજદારી કાર્યવાહીની સંહિતા, 1973 (1974 નો 2) સંબંધિત જોગવાઈઓનું પાલન કરશે. તે કોડ હેઠળ જારી કરાયેલ સર્ચ વોરંટ ચલાવતા પોલીસ અધિકારી દ્વારા સ્થળની શોધ અથવા નિરીક્ષણ માટે.

(6) કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રીના ઉત્પાદક અથવા વિતરકના કબજામાં અથવા વેપારીના કબજામાં અથવા તેના દ્વારા કબજામાં લીધેલી કોઈપણ જગ્યામાં કોઈપણ ભેગસેળ જોવા મળે છે અને જેના કબજા માટે તે સંતોષ માટે જવાબદાર નથી. ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર અને તેના કબજામાં અથવા નિયંત્રણમાં મળી આવેલા એકાઉન્ટના કોઈપણ પુસ્તકો અથવા અન્ય દસ્તાવેજો અને જે આ કાયદા હેઠળની કોઈપણ તપાસ અથવા કાર્યવાહી માટે ઉપયોગી અથવા સંબંધિત હશે, તે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવી શકે છે અને આવા નમૂનાઓ ખાદ્ય વિશ્લેષકને વિશ્લેષણ માટે ભેગસેળ સબમિટ કરવામાં આવશે:

એ શરતે કે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર દ્વારા આવા કોઈ હિસાબી પુસ્તકો અથવા અન્ય દસ્તાવેજો જપ્ત કરવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે તે સત્તાધિકારીની અગાઉની મંજૂરી હોય.

(7) જ્યાં ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર પેટા- કલમ (1), અથવા પેટા- કલમ (2), અથવા પેટા- કલમ (4) અથવા પેટા- કલમ (6) ની કલમ (a) હેઠળ કોઈપણ પગલાં લે છે, તે, આવી કાર્યવાહી કરવામાં આવે તે સમયે એક અથવા વધુ વ્યક્તિઓને હાજર રહેવા બોલાવશે અને તેમની એકની અથવા બધાંની સહીઓ લેશે.

(8) જ્યાં પેટા- કલમ (6) હેઠળ ખાતાની કોઈપણ ચોપડીઓ અથવા અન્ય દસ્તાવેજો જપ્ત કરવામાં આવ્યા હોય, ત્યાં ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી, જમીની તારીખથી ત્રીસ દિવસથી વધુ ન હોય તેવા સમયગાળાની અંદર, તેઓ જેની પાસેથી હતા તે વ્યક્તિને પરત કરશે. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવે તે રીતે તેની નકલો અથવા અંશ તે વ્યક્તિ દ્વારા પ્રમાણિત કર્યા પછી ત્યાંથી લેવામાં આવ્યા છે:

જો આવી વ્યક્તિ આપું પ્રમાણિત કરવાનો ઇનકાર કરે અને તેની સામે આ કાયદા હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હોય, તો આવા હિસાબી પુસ્તકો અથવા અન્ય દસ્તાવેજો તેની નકલો અને કોર્ટ દ્વારા પ્રમાણિત કર્યા મુજબના અંશ લેવામાં આવ્યા પછી જ તેને

પરત કરવામાં આવશે.

(9) જ્યારે પેટા- કલમ (6) હેઠળ કોઈપણ ભેગસેળ કરનારને પકડવામાં આવે છે, ત્યારે તે સાબિત કરવાનો બોજ તે વ્યક્તિ પર રહેશે કે આ ભેગસેળના હેતુ માટે નથી.

(10) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર સમયાંતરે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરની સત્તાના ઉપયોગ અંગે માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી શકે છે, જે બંધનકર્તા રહેશે:

એ શરતે કે ફૂડ સેફ્ટી કમિશ્નર દ્વારા ચોક્કસ સમયગાળા માટે આવા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરની સત્તાઓ પણ રદ કરવામાં આવી શકે છે.

39. અમુક કિસ્સાઓમાં ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીની જવાબદારી.-

આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનેલા નિયમો અને નિયમો હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતા કોઈપણ ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર જે-

(a) ઉશ્કેરણીજનક રીતે અને કોઈપણ વાજબી આધાર વિના ખોરાક અથવા ભેગસેળની કોઈપણ વસ્તુ જમ કરે છે; અથવા

(b) તેની ફરજના અમલ માટે આવું કૃત્ય જરૂરી છે તેવું માનવાના કારણ વગર કોઈપણ વ્યક્તિને ઈજા પહોંચાડવા માટે અન્ય કોઈ કૃત્ય કરે છે. આ અધિનિયમ હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠરશે અને એક લાખ રૂપિયા સુધીના દંડ માટે જવાબદાર રહેશે:

જો ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર સામે કોઈ ખોટી ફરિયાદ કરવામાં આવી હોય અને તે સાબિત થાય તો, ફરિયાદી આ કાયદા હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠરશે અને દંડને પાત્ર થશે જે પચાસ હજાર રૂપિયાથી ઓછો ન હોય પરંતુ તે વધારીને એક લાખ રૂપિયા કરી શકાશે.

40. ખરીદનાર પાસે ખોરાકનું વિશ્લેષણ થઈ શકે છે.-

(1) આ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર સિવાય અન્ય કોઈ પણ ખાદ્ય સામગ્રી ખરીદનારને આવી ફીની ચુકવણી પર ફૂડ એનાલિસ્ટ દ્વારા આવા ખાદ્યપદાર્થનું પૃથ્થકરણ કરતા અટકાવવા અને ફૂડ એનાલિસ્ટ પાસેથી તેનો રિપોર્ટ મેળવવાથી અટકાવવા માટે રાખવામાં આવશે નહીં. વિનિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરી શકાય તેવા સમયગાળાની અંદર વિશ્લેષણ:

જો કે આવા ખરીદદારે ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટરને આ પ્રકારનું પૃથ્થકરણ કરવા માટેના તેના ઈરાદાની ખરીદી વખતે જાણ કરવી જોઈએ:

વધુમાં જો ફૂડ એનાલિસ્ટનો રિપોર્ટ દર્શાવે છે કે ખાદ્ય સામગ્રી અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અથવા નિયમોનું પાલન કરતી નથી, તો ખરીદનાર આ કલમ હેઠળ તેના દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલી ફીનું રિફંડ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.

(2) જો ખાદ્ય વિશ્લેષક આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતા નમૂના શોધી કાઢે છે, તો ખાદ્ય વિશ્લેષકો કાર્યવાહી માટે કલમ 42 માં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાને અનુસરવા માટે નિયુક્ત અધિકારીને અહેવાલ મોકલશે.

41. શોધ, જમી, તપાસ, કાર્યવાહી અને તેની કાર્યવાહીની સત્તા-

(1) કલમ 31 ની પેટા- કલમ (2) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી કોઈપણ જગ્યાએ તપાસ કરી શકે છે, ખોરાક અથવા ભેગસેળની કોઈપણ વસ્તુ જમ કરી શકે છે, જો તેમને સંબંધિત કોઈપણ ગુનામાં સામેલ હોવા અંગે વાજબી શંકા હોય તો. ખાદ્યપદાર્થો માટે, અને ત્યાર બાદ નિયુક્ત અધિકારીને લેખિતમાં તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીની જાણ કરશે: પરંતુ માત્ર એ હકીકતને કારણે કોઈ પણ તપાસને અનિયમિત ગણવામાં આવશે નહીં કે તપાસ માટેના સાક્ષીઓ તે વિસ્તારના રહેવાસી નથી કે જ્યાં તપાસ કરવામાં આવી છે.

(2) આ અધિનિયમમાં અન્યથા સ્પષ્ટ રીતે પૂરી પાડવામાં આવેલ સિવાય, ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, 1973 (1974 ના 2) ની જોગવાઈઓ, શોધ, જમી, સમન્સ, તપાસ અને કાર્યવાહીને લગતી, જ્યાં સુધી હોઈ શકે, તમામ કાર્યવાહીને લાગુ પડશે. આ કાયદા હેઠળ ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર દ્વારા લેવામાં આવે છે.

42. કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટેની પ્રક્રિયા.-

(1) ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર ખાદ્ય વ્યવસાયનું નિરીક્ષણ કરવા, નમૂનાઓ દોરવા અને વિશ્લેષણ માટે ફૂડ એનાલિસ્ટને મોકલવા માટે જવાબદાર રહેશે.

(2) ખાદ્ય વિશ્લેષકે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર પાસેથી સેમ્પલ મેળવ્યા પછી નમૂનાનું પૃથ્થકરણ કરવું પડશે અને ચૌદ દિવસની અંદર નમૂના અને પૃથ્થકરણની પદ્ધતિનો ઉલ્લેખ કરતો પૃથ્થકરણ અહેવાલ ડેક્રિમેન્ટેડ ઓફિસરને ફૂડ સેફ્ટી કમિશ્નરને નકલ સાથે

મોકલવાનો રહેશે.

(૩) ખાદ્ય વિશ્લેષકના અહેવાલની ચકાસણી કર્યા પછી નિયુક્ત અધિકારી એ નક્કી કરશે કે ઉદ્ધંધન માત્ર કેદની સજા અથવા દંડની સજાને પાત્ર છે અને ઉદ્ધંધનના કિસ્સામાં કેદની સજાને પાત્ર છે, તેઓ ચોંદ દિવસની અંદર તેમની ભલામણો ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરને કાર્યવાહીને મંજૂરી આપવા માટે મોકલશે.

(૪) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર, જો તે યોગ્ય જણાશે, તો તે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત સમયગાળાની અંદર ગુનાની ગંભીરતા મુજબ નિર્ણય લેશે, જેમાં આ બાબતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે, -

(a) ત્રણ વર્ષ સુધીની જેલની સજાને પાત્ર ગુનાના કિસ્સામાં સામાન્ય અધિકારક્ષેત્રની અદાલત; અથવા

(b) ત્રણ વર્ષથી વધુની કેદની સજાને પાત્ર ગુનાના કિસ્સામાં એક વિશેષ અદાલત જ્યાં આવી વિશેષ અદાલતની સ્થાપના કરવામાં આવી હોય અને જો કોઈ વિશેષ અદાલતની સ્થાપના ન થઈ હોય, તો આવા કેસ સામાન્ય અધિકારક્ષેત્રની અદાલત દ્વારા ચલાવવામાં આવશે.

(૫) ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર તેમના નિર્ણયની જાણ નિયુક્ત અધિકારી અને સંબંધિત ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીને કરશે કે જેઓ સામાન્ય અધિકારક્ષેત્રની અદાલતો અથવા વિશેષ અદાલતો સમક્ષ કેસ ચલાવશે; અને જો સેક્શન 40 હેઠળ સેમ્પલ લેવામાં આવ્યો હોય તો આવો સંદેશા ખરીદનારને પણ મોકલવામાં આવશે.

પ્રકરણ 8

ખોરાકનું વિશ્લેષણ

43. પ્રયોગશાળાઓ, સંશોધન સંસ્થાઓ અને રેફરલ ફૂડ લેબોરેટરીની માન્યતા અને અધિકૃતતા-

(૧) ફૂડ ઓથોરિટી આ કાયદા હેઠળ ખાદ્ય વિશ્લેષકો દ્વારા નમૂનાઓનું પૃથક્કરણ કરવાના હેતુઓ માટે નેશનલ એકેડિટેશન બોર્ડ ફોર ટેસ્ટિંગ એન્ડ સેલિબ્રેશન લેબોરેટરીઝ અથવા અન્ય કોઈપણ માન્યતા એજન્સી દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત ખાદ્ય પ્રયોગશાળાઓ અને સંશોધન સંસ્થાઓને સૂચિત કરી શકે છે.

(૨) ફૂડ ઓથોરિટી, આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા કોઈપણ નિયમો અને નિયમો દ્વારા રેફરલ ફૂડ લેબોરેટરીને સોંપવામાં આવેલ કાર્યો કરવા માટે, એક અથવા વધુ રેફરલ ફૂડ લેબોરેટરી અથવા પ્રયોગશાળાઓ, સૂચના દ્વારા સ્થાપિત અથવા માન્યતા આપશે.

(૩) ફૂડ ઓથોરિટી સ્પષ્ટતા કરતા નિયમો ઘડી શકે છે -

(a) ફૂડ લેબોરેટરી અને રેફરલ ફૂડ લેબોરેટરીના કાર્યો અને સ્થાનિક વિસ્તાર અથવા વિસ્તારો કે જેમાં આવા કાર્યો હાથ ધરવામાં આવી શકે છે;

(b) પૃથક્કરણ અથવા પરીક્ષણો માટે ખાદ્ય પદાર્થોના નમૂનાઓના ઉક્ત પ્રયોગશાળામાં સબમિટ કરવાની પ્રક્રિયા, તેના પરના પ્રયોગશાળાના અહેવાલોના સ્વરૂપો અને આવા અહેવાલોના સંદર્ભમાં ચૂકવવાપાત્ર ફી; અને

(c) ઉપરોક્ત પ્રયોગશાળા તેના કાર્યોને અસરકારક રીતે હાથ ધરવા સક્ષમ બનાવવા માટે જરૂરી અથવા યોગ્ય હોય તેવી અન્ય બાબતો.

44. ખાદ્ય સુરક્ષા ઓડિટ માટે સંસ્થા અથવા એજન્સીની માન્યતા.-

ફૂડ ઓથોરિટી કોઈપણ સંસ્થા અથવા એજન્સીને ફૂડ સેફ્ટી ઓડિટ અને આ અધિનિયમ હેઠળ જરૂરી ફૂડ સેફ્ટી મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ્સ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોનું પાલન તપાસવાના હેતુઓ માટે ઓળખી શકે છે.

45. ખાદ્ય વિશ્લેષકો.-

ફૂડ સેફ્ટી કમિશ્નર, સૂચના દ્વારા, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત લાયકાત ધરાવતા, તેમને યોગ્ય લાગે તેવી વ્યક્તિઓને, ફૂડ સેફ્ટી કમિશ્નર દ્વારા તેમને સોંપવામાં આવેલા સ્થાનિક વિસ્તારો માટે ખાદ્ય વિશ્લેષકો તરીકે નિમણૂક કરી શકે છે:

એ શરતે કે કોઈ પણ વ્યક્તિ, જે ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુના ઉત્પાદન અથવા વેચાણમાં કોઈ નાણાકીય રસ ધરાવતી હોય તેને આ કલમ હેઠળ ખાદ્ય વિશ્લેષક તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવશે નહીં:

વધુમાં એ શરતે પણ કે ખોરાકના વિવિધ પદાર્થો માટે વિવિધ ખાદ્ય વિશ્લેષકોની નિમણૂક કરી શકાય છે.

46. ફૂડ એનાલિસ્ટના કાર્યો.-

(1) ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી પૃથક્કરણ માટે નમૂના ધરાવતું પેકેજ પ્રાપ્ત થયા પછી, ફૂડ એનાલિસ્ટે કન્ટેનર પરની સીલ અને બહારના કવરની અલગથી પ્રાપ્ત નમૂનાની છાપ સાથે તુલના કરવી જોઈએ અને સીલની શરતોની નોંધ લેવી જોઈએ. તેના પર:

જો ખાદ્ય વિશ્લેષક દ્વારા મેળવેલ નમૂનો કન્ટેનર તૂટેલી હાલતમાં અથવા પૃથક્કરણ માટે અયોગ્ય જણાય તો, તેણે આવા નમૂના પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી સાત દિવસની અંદર તેના વિશે નિયુક્ત અધિકારીને જાણ કરવી અને તેને નમૂનાનો બીજો ભાગ મોકલવા માટે વિનંતી કરવી.

(2) ખાદ્ય વિશ્લેષકે ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારી દ્વારા અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ અધિકૃત કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા તેમને મોકલવામાં આવેલા ખાદ્ય સામગ્રીના નમૂનાઓનું પૃથક્કરણ કરાવવાનું કારણ બનશે.

(3) ખાદ્ય વિશ્લેષક, પૃથક્કરણ માટે કોઈપણ નમૂના પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી ચોંદ દિવસના સમયગાળાની અંદર, મોકલશે—

(i) જ્યાં આવા નમૂના કલમ 38 અથવા કલમ 47 હેઠળ નિયુક્ત અધિકારીને પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યાં નમૂના અને વિશ્લેષણની પદ્ધતિ દર્શાવતા અહેવાલની ચાર નકલો; અને

(ii) જ્યાં આવો નમૂનો કલમ 40 હેઠળ પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યાં નિયુક્ત અધિકારીને નકલ સાથે ખાદ્ય સામગ્રી ખરીદનાર વ્યક્તિને નમૂના અને વિશ્લેષણની પદ્ધતિ દર્શાવતી અહેવાલની નકલ:

જો નમૂના મળ્યાના ચોંદ દિવસની અંદર તેનું પૃથક્કરણ કરી શકાતું ન હોય તો, ખાદ્ય વિશ્લેષકે નિયુક્ત અધિકારી અને ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નરને કારણો આપીને અને પૃથક્કરણ માટે લેવાના સમયનો ઉલ્લેખ કરીને જાણ કરવી જોઈએ.

(4) ખાદ્ય વિશ્લેષકના અહેવાલ સામેની અપીલ નિયુક્ત અધિકારી સમક્ષ રહેશે, જેઓ જો તે નક્કી કરે તો, અભિપ્રાય માટે ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા સૂચિત કાર્યેલ રેફરલ ફૂડ લેબોરેટરીને આ બાબતનો સંદર્ભ આપશે.

47. નમૂના અને વિશ્લેષણ.— (1) જ્યારે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર પૃથક્કરણ માટે ખોરાકના નમૂના લે છે, ત્યારે તે —

(a) જેની પાસેથી તેણે સેમ્પલ લીધો છે અને તે વ્યક્તિ, જો કોઈ હોય તો, જેનું નામ, સરનામું અને અન્ય વિગતો જાહેર કરવામાં આવી છે, તેને આ રીતે પૃથક્કરણ કરાવવાના તેના ઇરાદાની લેખિતમાં નોટિસ આપો;

(b) આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલા નિયમો દ્વારા પ્રદાન કરી શકાય તેવા વિશેષ કિસ્સાઓમાં સિવાય, નમૂનાને ચાર ભાગોમાં વિભાજિત કરો અને દરેક ભાગને તેની પ્રકૃતિ પ્રમાણે ચિહ્નિત કરો અને સીલ કરો અથવા બાંધો અને જે વ્યક્તિ પાસેથી સેમ્પલ આવી જગ્યાએ અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવે તેવી રીતે લેવામાં આવ્યું છે, તેની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ લો.

જો આવી વ્યક્તિ હસ્તાક્ષર કરવાનો કે તેના અંગૂઠાની છાપ મૂકવાનો ઇનકાર કરે તો, ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરે આવી વ્યક્તિની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપને બદલે એક અથવા વધુ સાક્ષીઓને બોલાવીને તેમની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ લેવી;

(c) (i) ફૂડ એનાલિસ્ટને પૃથક્કરણ માટે નિયુક્ત અધિકારીને સૂચના આપીને એક ભાગ મોકલો;

(ii) આ બે ભાગ રાખવા માટે નિયુક્ત અધિકારીને સલામત કસ્ટડીમાં રાખવા માટે મોકલશે; અને

(iii) ફૂડ નિઝનેસ ઓપરેટર દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવે તો, નિયુક્ત અધિકારીને સૂચના આપીને બાકીના ભાગને વિશ્લેષણ માટે માન્યતા પ્રાપ્ત લેબોરેટરીમાં મોકલો:

જો પેટા કલમો (i) અને (iii) હેઠળ પ્રાપ્ત થયેલ પરીક્ષણ અહેવાલો વિસંગત હોવાનું જણાયું, તો નિયુક્ત અધિકારીએ તેની કસ્ટડીમાં રાખેલા નમૂનાનો એક ભાગ, વિશ્લેષણ માટે રેફરલ લેબોરેટરીમાં મોકલવાનો રહેશે, જેનો નિર્ણય તેના પર અંતિમ રહેશે.

(2) જ્યારે ખાદ્ય પદાર્થ અથવા ભેળસેળની કોઈપણ વસ્તુનો નમૂનો લેવામાં આવે છે, ત્યારે ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર, તેના પછીના કામકાજના તુરંતના દિવસ સુધીમાં, વિશ્લેષણ અને રિપોર્ટ માટે સંબંધિત વિસ્તારના ફૂડ એનાલિસ્ટને નમૂના મોકલશે.

(3) જ્યાં ખાદ્ય વિશ્લેષકને મોકલવામાં આવેલ નમૂનાનો ભાગ ખોવાઈ ગયો હોય અથવા ક્ષતિગ્રસ્ત થયો હોય, ત્યાં નિયુક્ત અધિકારી, ફૂડ એનાલિસ્ટ અથવા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર દ્વારા, તેમને કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, મોકલવામાં આવેલા નમૂનાના ભાગોમાંથી એકને વિશ્લેષણ માટે ફૂડ એનાલિસ્ટને મોકલશે.

(4) જમ કરાયેલ ખોરાક અથવા ભેળસેળનો આર્ટિકલ, જ્યાં સુધી નાશ ન થાય ત્યાં સુધી, શક્ય તેટલી વહેલી તકે નિયુક્ત અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે અને કોઈપણ કિસ્સામાં ખાદ્ય વિશ્લેષકનો અહેવાલ પ્રાપ્ત થયાના સાત દિવસ પછી નહીં:

એ શરતે કે જો વ્યક્તિ દ્વારા આ વતી નિયુક્ત અધિકારીને અરજી કરવામાં આવે તો જેની પાસેથી ખાદ્યપદાર્થનો કોઈ પણ માલ જમ

કરવામાં આવ્યો હોય, તે નિયુક્ત અધિકારી લેખિતમાં આદેશ દ્વારા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરને તેમની સમક્ષ આવો ખાદ્યપદાર્થ આદેશમાં નિર્દેશિત સમયગાળાની અંદર રજૂ કરવા કહેશે.

(5) ખાદ્યપદાર્થોની આચાર કરેલી વસ્તુઓના કિસ્સામાં, ફૂડ ઓથોરિટીના અધિકૃત અધિકારીએ તેના નમૂના લેવા પડશે અને પૃથક્કરણ માટે સૂચિત લેબોરેટરીના ફૂડ એનાલિસ્ટને મોકલવા પડશે, જેઓ અધિકૃત અધિકારીને પાંચ દિવસના સમયગાળામાં અહેવાલ મોકલશે.

(6) ડેક્રિએટેડ ઓફિસર, ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર, અધિકૃત અધિકારી અને ફૂડ વિશ્લેષકે વિનિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય તેવી પ્રક્રિયાને અનુસરશે.

પ્રકરણ 9

ગુનાઓ અને દંડ

48. ગુનાઓને લગતી સામાન્ય જોગવાઈઓ. –

(1) વ્યક્તિ નીચેની એક અથવા વધુ ક્રિયાઓ દ્વારા સ્વાસ્થ્ય માટે હાનિકારક ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુને રેન્ડર કરી શકે છે, એટલે કે: –

(a) ખોરાકમાં કોઈપણ વસ્તુ અથવા પદાર્થ ઉમેરવો;

(b) ખોરાકની તૈયારીમાં ઘટક તરીકે કોઈપણ ઘટક અથવા પદાર્થનો ઉપયોગ કરવો;

(c) ખોરાકમાંથી કોઈપણ ઘટકોને દૂર કરવું; અથવા

(d) ખોરાકને અન્ય કોઈપણ પ્રક્રિયા અથવા સારવારને આધીન બનાવવો, એ જાણકારી સાથે કે તે વેચી શકાય છે અથવા વેચાણ માટે ઓફર કરી શકાય છે અથવા માનવ વપરાશ માટે વિતરણ કરી શકાય છે. (2) કોઈપણ ખોરાક અસુરક્ષિત અથવા સ્વાસ્થ્ય માટે હાનિકારક છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે, આ ધ્યાનમાં રાખવું પડશે –

(a) (i) ઉત્પાદન, પ્રક્રિયા અને વિતરણના દરેક તબક્કે ઉપલોક્તા દ્વારા ખોરાકના ઉપયોગની સામાન્ય સ્થિતિ અને તેનું સંચાલન;

(ii) ગ્રાહકને આપવામાં આવેલી માહિતી, જેમાં લેબલ પરની માહિતીનો સમાવેશ થાય છે, અથવા સામાન્ય રીતે ઉપલોક્તા માટે ઉપલબ્ધ અન્ય માહિતી ચોક્કસ ખોરાક અથવા ખોરાકની કેટેગરીમાંથી માત્ર સંભવિત, તાત્કાલિક અથવા ટૂંકા- તે ખોરાક લેનાર વ્યક્તિના સ્વાસ્થ્ય પર, પણ પછીની પેઢીઓ પર પણ તે ખોરાકની ગાળાની અથવા લાંબા ગાળાની અસરો;

(iii) સંભવિત સંચિત ઝેરી અસરો માટે;

(iv) ગ્રાહકોની ચોક્કસ શ્રેણીની ચોક્કસ આરોગ્ય સંવેદનશીલતાઓ માટે જ્યાં ખોરાક તે વર્ગના ગ્રાહકો માટે બનાવાયેલ છે; અને

(v) સામાન્ય માત્રામાં તેનું સેવન કરનાર વ્યક્તિના સ્વાસ્થ્ય પર નોંધપાત્ર રીતે સમાન રચનાના ખોરાકની સંભવિત સંચિત અસર માટે પણ;

(b) હકીકત કે જ્યાં ખાદ્ય પદાર્થની ગુણવત્તા અથવા શુદ્ધતા, પ્રાથમિક ખોરાક હોવાને કારણે, નિર્ધારિત ધોરણથી નીચે આવી ગઈ હોય અથવા તેના ઘટકો એવા જથ્થામાં હાજર હોય જે પરિવર્તનશીલતાની નિર્દિષ્ટ મર્યાદામાં ન હોય, બંને કિસ્સાઓમાં, ફક્ત કુદરતી કારણોને લીધે અને માનવી નિયંત્રણની બહાર, તો પછી આવા ખાદ્યપદાર્થને અસુરક્ષિત અથવા હલકા પ્રકારનો અથવા બાહ્ય પદાર્થ ધરાવતો ખોરાક માનવામાં આવશે નહીં.

સમજૂતી – આ વિભાગના હેતુઓ માટે, "ઈજા" માં કોઈપણ ક્ષતિનો સમાવેશ થાય છે, પછી ભલે તે કાયમી હોય કે અસ્થાયી, અને "આરોગ્ય માટે હાનિકારક" તે મુજબ અર્થઘટન કરવામાં આવશે.

49. દંડ સંબંધિત સામાન્ય જોગવાઈઓ. –

આ પ્રકરણ હેઠળ દંડની માત્રા નક્કી કરતી વખતે, નિર્ણાયક અધિકારી અથવા ટ્રિબ્યુનલ, જેમ બને તેમ, નીચેની બાબતોનું યોગ્ય ધ્યાન રાખશે: –

(a) લાભ અથવા ગેરવાજબી લાભની રકમ, જ્યાં પણ પરિમાણપાત્ર હોય, ઉલ્લંઘનના પરિણામે કરવામાં આવે છે,

(b) ઉલ્લંઘનના પરિણામે કોઈ પણ વ્યક્તિને થયેલા નુકસાનની રકમ અથવા થવાની સંભાવના,

(c) ઉલ્લંઘનની પુનરાવર્તિત પ્રકૃતિ,

(d) શું ઉદ્ધંધન તેની જાણ વગર છે, અને

(e) કોઈપણ અન્ય સંબંધિત પરિબળ,

50. પ્રકૃતિ કે પદાર્થ કે ગુણવત્તા માંગી ન હોય તેવા ખોરાક વેચવા બદલ દંડ.-

કોઈપણ વ્યક્તિ જે આ કાયદાની જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમોનું પાલન કરતી ન હોય અથવા ખરીદનાર દ્વારા માંગવામાં આવેલ પ્રકૃતિ અથવા પદાર્થ અથવા ગુણવત્તાને અનુરૂપ ન હોય તેવા કોઈપણ ખાદ્યપદાર્થો ખરીદનારના પૂર્વગ્રહને આધારે વેચે છે, તે પાંચ લાખથી વધુના દંડને પાત્ર રહેશે. રૂપિયા

જો કે કલમ 31 ની પેટા- કલમ (2) હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલી વ્યક્તિઓ, આવા પાલન ન કરવા બદલ પચીસ હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેવા દંડને પાત્ર રહેશે.

51. સબ- સ્ટાન્ડર્ડ ખોરાક માટે દંડ.-

કોઈપણ વ્યક્તિ જે પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ વેચાણ માટે ઉત્પાદન કરે છે અથવા તેનો સંગ્રહ કરે છે અથવા માનવ વપરાશ માટે ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુનું વેચાણ અથવા વિતરણ કરે છે અથવા આયાત કરે છે જે સબ- સ્ટાન્ડર્ડ છે, તે દંડને પાત્ર થશે જે પાંચ લાખ સુધીનો હોઈ શકે છે. રૂપિયા

52. ખોટી બ્રાન્ડવાળા ખોરાક માટે દંડ.-

(1) કોઈપણ વ્યક્તિ કે જે પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ વેચાણ માટે ઉત્પાદન કરે છે અથવા તેનો સંગ્રહ કરે છે અથવા માનવ વપરાશ માટે ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુનું વેચાણ કરે છે અથવા વિતરણ કરે છે અથવા આયાત કરે છે જે ખોટી બ્રાન્ડેડ છે, તે દંડ માટે જવાબદાર રહેશે જે ત્રણ સુધી લંબાવી શકે છે. લાખ રૂપિયા

(2) નિર્ણાયક અધિકારી આ કલમ હેઠળ અપરાધ માટે દોષિત વ્યક્તિ માટે, ભૂલને સુધારવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લેવા અથવા ખોરાકની આવી સામગ્રીનો નાશ કરવા માટે નિર્દેશ જારી કરી શકે છે.

53. લાભક જાહેરાત માટે દંડ.-

(1) કોઈપણ વ્યક્તિ જે પ્રકાશિત કરે છે, અથવા જાહેરાતના પ્રકાશન માટે પક્ષકાર છે, જે-

(a) કોઈપણ ખોરાકનું ખોટું વર્ણન કરે છે; અથવા

(b) કોઈપણ ખોરાકની પ્રકૃતિ અથવા પદાર્થ અથવા ગુણવત્તા વિશે ગેરમાર્ગે દોરવાની શક્યતા છે અથવા ખોટી બાંયધરી આપે છે, તે દંડને પાત્ર રહેશે જે રૂપિયા દસ લાખ સુધીનો હોઈ શકે.

(2) કોઈપણ કાર્યવાહીમાં એ હકીકત છે કે ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુને લગતું લેબલ અથવા જાહેરાત કે જેના સંદર્ભમાં ઉદ્ધંધન કરવામાં આવ્યું હોવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે, તેમાં ખોરાકની રચનાનું સચોટ નિવેદન શામેલ છે તે કોર્ટે તે શોધવાથી અટકાવશે નહીં કે ઉદ્ધંધન કરવામાં આવ્યું હતું.

54. બાહ્ય પદાર્થો ધરાવતા ખોરાક માટે દંડ.-

કોઈપણ વ્યક્તિ પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ વેચાણ માટે ઉત્પાદન કરે છે અથવા તેનો સંગ્રહ કરે છે અથવા માનવ વપરાશ માટે ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુનું વેચાણ કરે છે અથવા વિતરણ કરે છે અથવા આયાત કરે છે.અયોગ્ય બાબત, દંડ માટે જવાબદાર રહેશે જે એક લાખ રૂપિયા સુધી વિસ્તરી શકે છે.

55. ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરના નિર્દેશોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા માટે દંડ.-

જો કોઈ ફૂડ નિઝનેસ ઓપરેટર અથવા આયાતકાર વાજબી આધાર વિના, આ અધિનિયમની જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે અથવા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર દ્વારા નિર્દેશિત નિયમો અથવા વિનિયમો અથવા તેના હેઠળ જારી કરાયેલ આદેશોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, તો તે દંડ માટે જવાબદાર રહેશે જે બે સુધી લંબાવી શકે છે. લાખ રૂપિયા

56. અસ્વચ્છ અથવા અસ્વચ્છ પ્રક્રિયા અથવા ખોરાકના ઉત્પાદન માટે દંડ.-

કોઈપણ વ્યક્તિ, જે પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા, અસ્વચ્છ અથવા અસ્વચ્છ પરિસ્થિતિઓમાં માનવ વપરાશ માટેના કોઈપણ ખોરાકનું ઉત્પાદન અથવા પ્રક્રિયા કરે છે, તે દંડને પાત્ર રહેશે જે એક લાખ રૂપિયા સુધી વિસ્તરી શકે છે.

57. ભેળસેળ રાખવા બદલ દંડ.-

(1) આ પ્રકરણની જોગવાઈઓને આધીન, જો કોઈ વ્યક્તિ કે જે પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા, વેચાણ માટે

આયાત કરે છે અથવા ઉત્પાદન કરે છે, અથવા કોઈપણ ભેગસેળને સ્ટોર કરે છે, વેચે છે અથવા વિતરણ કરે છે તો તે જવાબદાર રહેશે –

(i) જ્યાં આવી ભેગસેળ કરનાર આરોગ્ય માટે હાનિકારક ન હોય ત્યાં બે લાખ રૂપિયાથી વધુનો દંડ;

(ii) જ્યાં આવી ભેગસેળ આરોગ્ય માટે હાનિકારક હોય, તો દંડ દસ લાખ રૂપિયાથી વધુ નહીં.

(2) પેટા- કલમ (1) હેઠળની કાર્યવાહીમાં, તે એવો બચાવ નથી કે આરોપી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ વતી આવી ભેગસેળ રાખતો હતો.

58. ઉદ્ધંધન માટે દંડ કે જેના માટે કોઈ ચોક્કસ દંડ આપવામાં આવ્યો નથી. –

જે કોઈ આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલ નિયમો અથવા નિયમોનું ઉદ્ધંધન કરશે, જેના ઉદ્ધંધન માટે આ પ્રકરણમાં અલગથી કોઈ દંડની જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી, તે દંડને પાત્ર રહેશે જે બે લાખ રૂપિયા સુધીનો હોઈ શકે.

59. અસુરક્ષિત ખોરાક માટે સજા. –

કોઈપણ વ્યક્તિ, જે પોતે અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા, વેચાણ માટે ઉત્પાદન કરે છે અથવા તેનો સંગ્રહ કરે છે અથવા માનવ વપરાશ માટે અસુરક્ષિત ખોરાકની કોઈપણ વસ્તુ વેચે છે અથવા વહેંચે છે અથવા આયાત કરે છે, તે સજાને પાત્ર રહેશે, –

(i) જ્યાં આવી નિષ્ફળતા અથવા ઉદ્ધંધન ઈજામાં પરિણમતું નથી, જેમાં છ મહિના સુધીની જેલની સજા અને એક લાખ રૂપિયા સુધીનો દંડ પણ થઈ શકે છે;

(ii) જ્યાં આવી નિષ્ફળતા અથવા ઉદ્ધંધનના પરિણામે બિન- ગંભીર ઈજા થાય છે, જેમાં એક વર્ષ સુધીની કેદની સજા અને ત્રણ લાખ રૂપિયા સુધીનો દંડ પણ થઈ શકે છે;

(iii) જ્યાં આવી નિષ્ફળતા અથવા ઉદ્ધંધન ગંભીર ઈજામાં પરિણમે છે, જેમાં છ વર્ષ સુધીની જેલની સજા અને પાંચ લાખ રૂપિયા સુધીનો દંડ પણ થઈ શકે છે;

(iv) જ્યાં આવી નિષ્ફળતા અથવા ઉદ્ધંધન મૃત્યુમાં પરિણમે છે, તે મુદત માટે કેદની સજા જે સાત વર્ષથી ઓછી ન હોય પરંતુ જે આજીવન કેદ સુધી લંબાવી શકે અને દંડ પણ જે દસ લાખ રૂપિયાથી ઓછો ન હોય.

60. જમ વસ્તુઓ સાથે દખલગીરી માટે સજા. –

જો કોઈ વ્યક્તિ ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરની પરવાનગી વિના, કોઈપણ ખોરાક, વાહન, સાધનસામગ્રી, પેકેજ અથવા લેબલિંગ અથવા જાહેરાત સામગ્રી અથવા અન્ય વસ્તુ કે જે આ અધિનિયમ હેઠળ જમ કરવામાં આવી છે, તેને જાળવી રાખે છે, દૂર કરે છે અથવા તેની સાથે ચેડા કરે છે, તો તે જેલની સજાને પાત્ર થશે. મુદત જે છ મહિના સુધી લંબાવી શકે છે અને દંડ પણ જે બે લાખ રૂપિયા સુધીનો હોઈ શકે છે.

61. ખોટી માહિતી માટે સજા. –

જો કોઈ વ્યક્તિ, આ અધિનિયમ હેઠળની જરૂરિયાત અથવા દિશાના સંબંધમાં, કોઈપણ માહિતી પ્રદાન કરે છે અથવા કોઈપણ દસ્તાવેજ રજૂ કરે છે જે તે વ્યક્તિ જાણે છે કે તે ખોટા અથવા ગેરમાર્ગે દોરનારું છે, તો તે ત્રણ મહિના સુધીની જેલની સજાને પાત્ર છે અને દંડને પણ પાત્ર છે. જે બે લાખ રૂપિયા સુધી વિસ્તરી શકે છે.

62. ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરને અવરોધવા અથવા તેનો ઢોંગ કરવા બદલ સજા. –

જો કોઈ વ્યક્તિ વ્યાજબી બહાના વિના, પ્રતિકાર, અવરોધ, અથવા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસરને આ અધિનિયમ હેઠળ તેના કાર્યોનો ઉપયોગ કરવામાં અવરોધ, ઢોંગ, ધમકી, ડરાવવા અથવા હુમલો કરવાનો પ્રયાસ કરે છે, તો તેને ત્રણ મહિના સુધીની મુદતની જેલની સજાને પાત્ર થશે. અને દંડ સાથે જે એક લાખ રૂપિયા સુધીનો હોઈ શકે છે.

63. લાયસન્સ વગર ધંધો કરવા બદલ સજા. –

જો કોઈ વ્યક્તિ અથવા ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર (આ અધિનિયમની કલમ 31 ની પેટા- કલમ (2) હેઠળ લાયસન્સમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવેલ વ્યક્તિઓ સિવાય), પોતે અથવા તેના વતી કોઈપણ વ્યક્તિ કે જેને લાઇસન્સ મેળવવાની જરૂર હોય, ઉત્પાદકો, વેચાણ, સ્ટોર અથવા લાયસન્સ વિના કોઈપણ ખાદ્ય સામગ્રીનું વિતરણ અથવા આયાત કરે તો તેને છ મહિના સુધીની જેલની સજા અને પાંચ લાખ રૂપિયા સુધીનો દંડ પણ થઈ શકે છે.

64. અનુગામી ગુનાઓ માટે સજા.-

(1) જો કોઈ વ્યક્તિ, અગાઉ આ અધિનિયમ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠર્યા પછી, તે જ ગુના માટે દોષિત ઠરે છે અને તે દોષિત ઠરે છે, તો તે આ માટે જવાબદાર રહેશે-

(i) બમણી સજા, જે કદાચ પ્રથમ દોષિત ઠેરવવામાં આવી હોય, તે જ ગુના માટે મહત્તમ સજાને આધીન હોય;

(ii) દૈનિક ધોરણે વધુ દંડ જે એક લાખ રૂપિયા સુધીનો હોઈ શકે છે, જ્યાં ગુનો ચાલુ છે; અને

(iii) એચલાઈસન્સ રદ કરવામાં આવશે.

(2) અદાલત ગુનેગારનું નામ અને રહેઠાણનું સ્થળ, ગુનેગારના ખર્ચે આવા અખબારોમાં અથવા અદાલત નિર્દેશ કરે તેવી અન્ય રીતે પ્રકાશિત કરવા માટે લાદવામાં આવેલ ગુના અને દંડનું કારણ પણ બનાવી શકે છે અને આવા પ્રકાશનનો ખર્ચ દોષિત ઠેરવવામાં આવતા ખર્ચનો ભાગ માનવામાં આવે છે અને તે દંડની જેમ જ વસૂલાતપાત્ર રહેશે.

65. ઉપલોક્તાના મૃત્યુના કિસ્સામાં ઈજાના કિસ્સામાં વળતર-

(1) આ પ્રકરણની અન્ય જોગવાઈઓ સાથે પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, જો કોઈ વ્યક્તિ પોતાની જાતે અથવા તેના વતી કોઈ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા, ઉત્પાદન અથવા વિતરણ અથવા વેચાણ અથવા આયાત કરતી ખાદ્ય ચીજવસ્તુઓ જે ગ્રાહકને નુકસાન પહોંચાડે અથવા તેના મૃત્યુનું કારણ બને, તો તે નિર્ણાયક અધિકારી માટે કાયદેસર હોઈ શકે છે અથવા કેસ હોઈ શકે છે, અદાલત તેને પીડિત અથવા પીડિતના કાનૂની પ્રતિનિધિને વળતર ચૂકવવા માટે નિર્દેશિત કરે છે, રકમ-

(a) મૃત્યુના કિસ્સામાં પાંચ લાખ રૂપિયાથી ઓછા નહીં;

(b) ગંભીર ઈજાના કિસ્સામાં ત્રણ લાખ રૂપિયાથી વધુ નહીં; અને

(c) ઈજાના અન્ય તમામ કેસોમાં એક લાખ રૂપિયાથી વધુ નહીં:

પૂરી પાડવામાં આવેલ છે કે વળતર વહેલામાં વહેલી તકે ચૂકવવામાં આવશે અને કોઈ પણ સંજોગોમાં બનાવની તારીખથી છ મહિના પછીના સમયમાં ચૂકવવામાં આવશે:

વધુમાં જો કે મૃત્યુના કિસ્સામાં, ઘટનાના ત્રીસ દિવસની અંદર નજીકના સંબંધીઓને વચગાળાની રાહત ચૂકવવામાં આવશે.

(2) જ્યાં કોઈ પણ વ્યક્તિને ગંભીર ઈજા અથવા મૃત્યુ તરફ દોરી જતા ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે, ત્યાં નિર્ણાયક અધિકારી અથવા અદાલત દોષિત વ્યક્તિનું નામ અને રહેઠાણનું સ્થળ, ગુનો અને લાદવામાં આવેલ દંડને પ્રકાશિત કરવાનું કારણ આપી શકે છે. ગુનેગારનો ખર્ચ આવા અખબારોમાં અથવા અન્ય રીતે નિર્ણાયક અધિકારી અથવા અદાલત નિર્દેશ આપી શકે છે અને આવા પ્રકાશનનો ખર્ચ દોષિત ઠેરવવામાં આવતા ખર્ચનો ભાગ માનવામાં આવશે અને દંડની જેમ જ વસૂલપાત્ર રહેશે.

(3) નિર્ણાયક અધિકારી અથવા કોર્ટ પણ, -

(a) લાયસન્સ રદ કરવાનો આદેશ, બજારમાંથી ખાદ્યપદાર્થો ફરીથી મંગાવવા, ગંભીર ઈજા અથવા ગ્રાહકના મૃત્યુના કિસ્સામાં સ્થાપના અને મિલકત જપ્ત કરવાનો આદેશ; (b) અન્ય કેસોમાં પ્રતિબંધના આદેશો જારી કરશે.

66. કંપનીઓ દ્વારા અપરાધો.-

(1) જ્યાં આ અધિનિયમ હેઠળનો ગુનો જે કંપની દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય, તે સમયે જે વ્યક્તિએ ગુનો આચર્યો હતો તે દરેક વ્યક્તિ કંપનીના વ્યવસાયના આચરણ માટે કંપનીનો હવાલો હતો અને જવાબદાર હતો. તેમજ કંપની, ગુના માટે દોષિત માનવામાં આવશે અને તેની સામે કાર્યવાહી કરવા અને તે મુજબ સજા કરવા માટે જવાબદાર રહેશે:

જો કોઈ કંપનીની કોઈ પણ સ્થાપના અથવા શાખામાં જુદી જુદી સંસ્થાઓ અથવા શાખાઓ અથવા જુદા જુદા એકમો હોય, તો સંબંધિત વડા અથવા કંપની દ્વારા ખોરાક સલામતી માટે જવાબદાર તરીકે નામાંકિત કરાયેલ આવી સ્થાપના, શાખા, યુનિટના પ્રભારી વ્યક્તિ ઉદ્ધંધન માટે જવાબદાર રહેશે.

વધુમાં જો કે, આ પેટા- કલમમાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ આવી કોઈ વ્યક્તિને આ અધિનિયમમાં પૂરી પાડવામાં આવેલ કોઈપણ સજા માટે જવાબદાર ઠેરવશે નહીં, જો તે સાબિત કરે કે ગુનો તેની જાણ વગર આચરવામાં આવ્યો હતો અથવા તેણે આવા ગુનાને અટકાવવા માટે તમામ યોગ્ય ખંતનો ઉપયોગ કર્યો હતો.

(2) પેટા- કલમ (1) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, જ્યાં કંપની દ્વારા આ અધિનિયમ હેઠળ ગુનો આચરવામાં આવ્યો છે અને તે સાબિત થયું છે કે ગુનો કંપનીની સંમતિ અથવા સહયોગથી કરવામાં આવ્યો છે અથવા તેના પરની કોઈપણ ઉપેક્ષાને આભારી

છે. ભાગ, કોઈપણ ડિરેક્ટર, મેનેજર, સેક્રેટરી અથવા કંપનીના અન્ય અધિકારી, આવા ડિરેક્ટર, મેનેજર, સેક્રેટરી અથવા અન્ય અધિકારીને પણ તે ગુના માટે દોષિત ગણવામાં આવશે અને તેમની સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવશે અને તે મુજબ સજા કરવામાં આવશે.

સમજૂતી.—આ વિભાગના હેતુ માટે,—

(a) "કંપની" નો અર્થ કોઈપણ કોર્પોરેટ છે અને તેમાં પેઢી અથવા વ્યક્તિઓના અન્ય સંગઠનનો સમાવેશ થાય છે; અને

(b) પેઢીના સંબંધમાં "નિર્દેશક" એટલે પેઢીમાં ભાગીદાર.

67. આ અધિનિયમની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘન માટેનો દંડ કોઈપણ અન્ય અધિનિયમ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ દંડ ઉપરાંત ખોરાકની વસ્તુઓની આયાતના કિસ્સામાં.

(1) કોઈપણ વ્યક્તિ જે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ, નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતી હોય તેવી કોઈપણ વસ્તુની આયાત કરે છે, તે કોઈપણ દંડ ઉપરાંત જે તે વિદેશી વેપાર (વિકાસ) ની જોગવાઈઓ હેઠળ જવાબદાર હોઈ શકે છે. અને નિયમન) અધિનિયમ, 1992 (1992 નો 22) અને કર્ટમ્સ અધિનિયમ, 1962 (1962 નો 52) પણ આ કાયદા હેઠળ જવાબદાર છે અને તે મુજબ તેમની સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.

(2) વિદેશી વેપાર (વિકાસ અને નિયમન) અધિનિયમ, 1992 (22 ઓફ 1992) અથવા કર્ટમ્સ અધિનિયમ, 1962 (1962 ના 52) અથવા અન્ય કોઈ અધિનિયમ હેઠળ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા પરવાનગી આપવામાં આવે તો, ખોરાકની આવી કોઈપણ વસ્તુનો નાશ કરવામાં આવશે અથવા આયાતકારને પરત કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ 10

નિર્ણય અને ફૂડ સેફ્ટી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ

68. નિર્ણય.—

(1) આ પ્રકરણ હેઠળ ચુકાદાના હેતુઓ માટે, જ્યાં કથિત ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોય તેવા જિલ્લાના અતિરિક્ત જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટના દરજ્જાથી નીચેના ન હોય તેવા અધિકારીને રાજ્ય સરકાર દ્વારા શક્ય તે રીતે ચુકાદા માટે નિર્ણાયક અધિકારી તરીકે સૂચિત કરવામાં આવશે જેવી રીતે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવશે.

(2) નિર્ણાયક અધિકારી, વ્યક્તિને આ બાબતે રજૂઆત કરવા માટે વાજબી તક આપ્યા પછી, અને જો, આવી પૂછપરછ પર, તે સંતુષ્ટ થાય કે વ્યક્તિએ આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અથવા નિયમો અથવા નિયમોનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે, તો તે હેઠળ કરવામાં આવેલ, તે ગુનાને લગતી જોગવાઈઓ અનુસાર તેને યોગ્ય લાગે તેવો દંડ લાદશે.

(3) નિર્ણાયક અધિકારીને સિવિલ કોર્ટની સત્તાઓ હશે અને—

(a) તેની સામેની તમામ કાર્યવાહી ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 193 અને 228 (1860 ના 45) ના અર્થમાં ન્યાયિક કાર્યવાહી તરીકે ગણવામાં આવશે;

(b) કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, 1973 (1974 નો 2) ની કલમ 345 અને 346 ના હેતુઓ માટે કોર્ટ હોવાનું માનવામાં આવશે.

(3) આ પ્રકરણ હેઠળ દંડની માત્રા નક્કી કરતી વખતે, નિર્ણાયક અધિકારીએ કલમ 49 માં ઉલ્લેખિત માર્ગદર્શિકાઓને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

69. ગુનાઓનું સંયોજન કરવાની સત્તા.—

(1) કમિશ્નર ઓફ ફૂડ સેફ્ટી, આદેશ દ્વારા, નિયુક્ત અધિકારીને, નાના ઉત્પાદકો કે જેઓ પોતે ખાદ્યપદાર્થો, છૂટક વિકેતાઓ, હોકર્સ, પ્રવાસી વિકેતાઓ, કામચલાઉ સ્ટોલ ધારકો કે જેમની સામે વાજબી માન્યતા છે કે ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે તેમની પાસેથી સ્વીકારવાની સત્તા આપી શકે છે, જેણે આ અધિનિયમ વિરૂદ્ધ ગુનો અથવા ઉલ્લંઘન કર્યું છે, જે ગુનો આચર્યો હોવાની શંકા હોય તેવા ગુનાની રચના દ્વારા રકમની ચૂકવણી કરી હોય.

(2) આવા અધિકારીને આટલી રકમની ચૂકવણી પર, શંકાસ્પદ વ્યક્તિ, જો કર્ટડીમાં હોય, તો તેને છોડી દેવામાં આવશે અને આવી વ્યક્તિ સામે ગુનાના સંદર્ભમાં આગળની કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવશે નહીં.

(4) પેટા કલમ (1) હેઠળ કમ્પોઝિશન તરીકે સ્વીકૃત અથવા સ્વીકારવા માટે સંમત થયેલા નાણાનો સરવાળો, એક લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોવો જોઈએ અને કલમ 49 માં ઉલ્લેખિત માર્ગદર્શિકાને યોગ્ય ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે:

જો કે, આ અધિનિયમ હેઠળ જેલની સજા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોય તેવા કોઈ પણ ગુનાને જટિલ ગણવામાં આવશે નહીં.

70. ફૂડ સેફ્ટી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના.-

(1) કેન્દ્ર સરકાર અથવા જેવો કેસ હોય તે મુજબ, રાજ્ય સરકાર, સૂચના દ્વારા, કલમ 68 હેઠળ નિર્ણાયક અધિકારીના નિર્ણયોમાંથી અપીલ સાંભળવા માટે ફૂડ સેફ્ટી એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ તરીકે ઓળખાતી એક અથવા વધુ ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના કરી શકે છે.

(2) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર, જેવો કેસ હોય તે મુજબ, તે બાબતો અને ક્ષેત્રો કે જેના સંબંધમાં ટ્રિબ્યુનલ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે તે નિર્ધારિત કરશે.

(3) ટ્રિબ્યુનલમાં ફક્ત એક જ વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે (જે હવે પછી ટ્રિબ્યુનલના પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર તરીકે ઓળખવામાં આવશે) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા, જેવો કેસ હોઈ શકે, એ મુજબ સૂચના દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવશે:

જો કે કોઈ પણ વ્યક્તિ ટ્રિબ્યુનલમાં પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર તરીકે નિમણૂક માટે લાયક ઠરશે નહીં સિવાય કે તે જિલ્લા ન્યાયાધીશ હોય અથવા રહ્યો હોય.

(4) લાયકાતો, નિમણૂક, હોદ્દાની મુદત, પગાર અને ભથ્થાં, રાજીનામું અને પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસરને દૂર કરવા જેવી બાબતો કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવશે.

(5) અપીલની પ્રક્રિયા અને ટ્રિબ્યુનલની સત્તાઓ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોય તેવી રહેશે.

71. ટ્રિબ્યુનલની કાર્યવાહી અને સત્તાઓ.-

(1) ટ્રિબ્યુનલ સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, 1908 (1908 નો 5) દ્વારા નિર્ધારિત પ્રક્રિયાથી બંધાયેલો રહેશે નહીં પરંતુ તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો અને આ કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓ અને નિયમોને આધીન રહેશે. તેના હેઠળ બનેલી, ટ્રિબ્યુનલ પાસે તેની પોતાની કાર્યવાહીનું નિયમન કરવાની સત્તા હશે જેમાં તેની બેઠકો હશે તે સ્થળ સહિત.

(2) ટ્રિબ્યુનલ પાસે, આ અધિનિયમ હેઠળ તેના કાર્યોને નિભાવવાના હેતુઓ માટે, આ સંદર્ભમાં દાવો કરવાનો પ્રયાસ કરતી વખતે, સિવિલ પ્રોસિજર, 1908 (1908 ના 5) હેઠળ સિવિલ કોર્ટમાં આપવામાં આવેલી સમાન સત્તાઓ હશે. નીચેની બાબતોમાંથી, એટલે કે:-

(a) કોઈપણ વ્યક્તિની હાજર રહેવા બોલાવવી અને તેને લાગુ કરવી અને શપથ પર તેની તપાસ કરવી;

(b) દસ્તાવેજો અથવા અન્ય ઇલેક્ટ્રોનિક રેકૉર્ડ્સની શોધ અને ઉત્પાદનની આવશ્યકતા;

(c) એક્ઝિડેવિટ પર પુરાવા પ્રાપ્ત કરવા;

(d) સાક્ષીઓ અથવા દસ્તાવેજોની તપાસ માટે કમિશન જારી કરવું;

(e) તેના નિર્ણયોની સમીક્ષા કરવી;

(f) ડિફેન્ડન્ટ માટે અરજી કાઢી નાખવી અથવા તેને એકસાથે નક્કી કરવી;

(g) કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ બાબત.

(3) ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની દરેક કાર્યવાહીને કલમ 193 અને 228 ના અર્થની અંદર ન્યાયિક કાર્યવાહી તરીકે ગણવામાં આવશે, અને ભારતીય દંડ સંહિતા (1860 ના 45) ની કલમ 196 ના હેતુઓ માટે, તે માનવામાં આવશે. કલમ 195 અને ક્રિમિનલ કોડના પ્રકરણ XXVI ના તમામ હેતુઓ માટે સિવિલ કોર્ટપ્રક્રિયા, 1973 (1974 માંથી 2).

(4) અપીલકર્તા કાં તો રૂબરૂ હાજર થઈ શકે છે અથવા એક અથવા વધુ કાનૂની પ્રેક્ટિશનરો અથવા તેના કોઈપણ અધિકારીઓને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ તેના કેસનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે.

(5) મર્યાદા અધિનિયમ, 1963 (1963 નો 36),ની જોગવાઈઓ, આ અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈઓ સિવાય, ટ્રિબ્યુનલમાં કરવામાં આવેલી અપીલને લાગુ પડશે.

(6) ટ્રિબ્યુનલના કોઈપણ નિર્ણય અથવા આદેશથી નારાજ કોઈપણ વ્યક્તિ, ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય અથવા આદેશની તારીખથી 60 દિવસની અંદર હાઈકોર્ટમાં એવા આદેશથી ઉદ્ભવતો તથ્ય અથવા કાયદાના પ્રશ્ન વિરુદ્ધ અપીલ દાખલ કરી શકે છે.

જો હાઈકોર્ટ, જો તે સંતુષ્ટ હોય કે અપીલકર્તાને ઉપરોક્ત સમયગાળામાં અપીલ દાખલ કરવાથી અટકાવવામાં આવ્યો હતો, તો તેને સાઠ દિવસથી વધુ ન હોય તેવા વધુ સમયગાળામાં દાખલ કરવાની મંજૂરી આપી શકે છે.

72. સિવિલ કોર્ટનું અધિકારક્ષેત્ર ન હોવું.-

આ અધિનિયમ દ્વારા અથવા તે હેઠળ નિર્ણાયક અધિકારી અથવા ટ્રિબ્યુનલને નિર્ધારિત કરવા માટે સત્તા આપવામાં આવી છે અને કોઈપણ કાર્યવાહીના સંદર્ભમાં કોઈપણ અદાલત અથવા અન્ય સત્તાધિકારી દ્વારા આ અધિનિયમ વડે અથવા તે હેઠળ આપવામાં આવેલ કોઈપણ સત્તાના અનુસંધાનમાં કોઈ મનાઈ હુકમ આપવામાં આવશે નહીં.

73. સંક્ષિપ્તમાં કેસ ચલાવવાની કોર્ટની સત્તા.-

ફોજદારી કાર્યવાહીની સંહિતા, 1973 (1974 નો 2) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ ન હોય તેવા તમામ ગુનાઓ, પ્રથમ વર્ગના ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અથવા મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા સંક્ષિપ્ત રીતે ચલાવવામાં આવશે અને તેની જોગવાઈઓ ઉપરોક્ત કોડની કલમ 262 થી 265 (બંને સમાવિષ્ટ), જ્યાં સુધી બની શકે, આવી ટ્રાયલને લાગુ પડશે:

જો કે આ કલમ હેઠળ સમરી ટ્રાયલમાં કોઈપણ દોષિત ઠરવાના કિસ્સામાં, મેજિસ્ટ્રેટ માટે એક વર્ષથી વધુ ન હોય તેવી મુદત માટે કેદની સજા પસાર કરવી તે કાયદેસર રહેશે:

વધુ જોગવાઈ છે કે જ્યારે આ કલમ હેઠળ સમરી ટ્રાયલ શરૂ થાય ત્યારે અથવા તે દરમિયાન, મેજિસ્ટ્રેટને એવું જણાય છે કે કેસની પ્રકૃતિ એવી છે કે એક વર્ષથી વધુની મુદત માટે કેદની સજા થઈ શકે છે અથવા અન્ય કોઈ કારણસર, કેસનો સંક્ષિપ્ત ટ્રાયલ કરવો અનિચ્છનીય હોય, મેજિસ્ટ્રેટ પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી, તે અસર માટેનો આદેશ રેકૉર્ડ કરશે અને ત્યારપછી કોઈ પણ સાક્ષીને પાછો બોલાવશે જેની તપાસ કરવામાં આવી હોય અને કેસની સુનાવણી અથવા પુનઃસુનાવણી માટે આ કોડ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ રીતે આગળ વધશે.

74. વિશેષ અદાલતો અને સરકારી વકીલ.-

1) આ અધિનિયમમાં અથવા ફોજદારી કાર્યવાહીની સંહિતા, 1973 (1974 નો 2) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર તેમના સંબંધિત અધિકારક્ષેત્રમાં, જો જાહેર હિતમાં યોગ્ય અને જરૂરી જણાય તો, આ હેતુઓ માટે ગ્રાહકની ગંભીર ઈજા અથવા મૃત્યુ સંબંધિત ગુનાઓની સુનાવણી કે જેના માટે આ કાયદા હેઠળ ત્રણ વર્ષથી વધુ કેદની સજા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે, મુખ્ય ન્યાયાધીશની સંમતિથી, સત્તાવાર ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા, ઘણી વિશેષ અદાલતોની રચના ઉચ્ચ ન્યાયાલયની જેમ કે આવા વિસ્તાર અથવા વિસ્તારો માટે અને આવા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે જરૂરી હોઈ શકે, જે સૂચનામાં ઉદ્દેશિત હોઈ શકે છે.

(2) સ્પેશિયલ કોર્ટ, તેની પોતાની દરખાસ્ત પર અથવા સરકારી વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર અને જો તે તેને યોગ્ય અથવા ઇચ્છનીય માનતી હોય, તો તેની કોઈપણ કાર્યવાહી માટે તેના સામાન્ય બેસવાની જગ્યા સિવાય અન્ય કોઈપણ જગ્યાએ બેસી શકે છે. .

(3) સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ પણ ગુનાની આ અધિનિયમ હેઠળની ટ્રાયલ અન્ય કોઈ કોર્ટમાં આરોપી સામેના અન્ય કોઈપણ કેસની ટ્રાયલ કરતાં અગ્રતા ધરાવશે (ખાસ કોર્ટ ન હોવાને કારણે) અને આવા કેસની ટ્રાયલને પ્રાધાન્ય આપીને પૂર્ણ કરવામાં આવશે. અન્ય કેસ અને તે મુજબ આવા અન્ય કેસની સુનાવણી સ્થગિત રહેશે.

(4) દરેક વિશેષ અદાલત માટે, કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર, જેમ બને તેમ, એક વ્યક્તિને સરકારી વકીલ તરીકે નિમણૂક કરશે અને વધારાના સરકારી વકીલ તરીકે એક કરતાં વધુ વ્યક્તિની નિમણૂક કરી શકશે:

જો કે કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર, જેમ બને તેમ, કોઈપણ કેસ અથવા વર્ગ અથવા કેસોના જૂથ માટે, વિશેષ સરકારી વકીલની નિમણૂક પણ કરી શકે છે.

(5) કોઈ વ્યક્તિ આ કલમ હેઠળ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર અથવા એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર અથવા સ્પેશિયલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તરીકે નિમણૂક કરવા માટે લાયક ઠરશે નહીં સિવાય કે તે સાત વર્ષથી ઓછા સમય માટે એડવોકેટ તરીકે પ્રેક્ટિસમાં હોય અથવા કોઈપણ હોદ્દો સંભાળ્યો ન હોય, સાત વર્ષથી ઓછા સમયગાળા માટે કેન્દ્ર અથવા રાજ્યમાં કોઈ પણ હોદ્દો સંભાળ્યો હોય, એને કાયદાનું વિશેષ જ્ઞાન હોવું જરૂરી છે.

75. નિયમિત અદાલતોમાં કેસ ટ્રાન્સફર કરવાની સત્તા.-

જ્યાં, કોઈપણ ગુનાની સંજ્ઞાન લીધા પછી, એક વિશેષ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે તે ગુનો તેના દ્વારા ટ્રાયલેબલ નથી, તેમ છતાં, તે આવા ગુનાનો પ્રયાસ કરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર ન હોવા છતાં, આવા ગુનાની ટ્રાયલ માટેનો કેસ કોઈપણને ટ્રાન્સફર કરશે.

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, 1973 (1974 નો 2) હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત અને જે અદાલતમાં કેસ ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો છે તે ગુનાની ટ્રાયલ સાથે આગળ વધી શકે છેજો તેણે ગુનો નોંધ્યો હોત.

76. અપીલ.-

(1) સ્પેશિયલ કોર્ટના નિર્ણય અથવા આદેશથી નારાજ કોઈપણ વ્યક્તિ, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી ફીની ચુકવણી પર અને આ હેઠળ દંડ, વળતર અથવા નુકસાનના માર્ગ દ્વારા લાદવામાં આવેલી રકમ, જો કોઈ હોય તો જમા કરાવ્યા પછી. અધિનિયમ, જે તારીખે આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો તે તારીખથી પિસ્તાળીસ દિવસની અંદર, હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરી શકશે:

પરંતુ જો તે સંતુષ્ટ હોય કે અપીલકર્તાને તે સમયગાળામાં અપીલ દાખલ કરવા માટે પૂરતા કારણથી અટકાવવામાં આવ્યો હતો, તો તે પિસ્તાળીસ દિવસની ઉક્ત મુદત પૂરી થયા પછી હાઇકોર્ટ કોઈપણ અપીલને સ્વીકારી શકે છે.

(2) આ કલમ હેઠળ પ્રાધાન્ય આપવામાં આવેલ અપીલનો નિકાલ હાઇકોર્ટ દ્વારા ઓછામાં ઓછા બે ન્યાયાધીશોની બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવશે.

77. કાર્યવાહી માટે સમય મર્યાદા.-

આ અધિનિયમમાં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, કોઈપણ અદાલતે ગુનો કર્યાની તારીખથી એક વર્ષનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી આ અધિનિયમ હેઠળના ગુનાની નોંધ લેવી જોઈએ નહીં:

જો કે, ખાધ સુરક્ષા કમિશ્નર, લેખિતમાં નોંધવાના કારણોસર, ત્રણ વર્ષ સુધીના વિસ્તૃત સમયગાળામાં કાર્યવાહીને મંજૂરી આપી શકે છે.

78. નિર્માતા વગેરેને દાખલ કરવાની અદાલતની સત્તા.-

જ્યાં કોઈપણ સમયે આ અધિનિયમ હેઠળના કોઈપણ ગુનાની ટ્રાયલ દરમિયાન કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા, કોઈપણ ખાધ સામગ્રીના આયાતકાર, ઉત્પાદક, વિતરક અથવા ડીલર ન હોવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હોય, તો કોર્ટ, તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓથી સંતુષ્ટ છે, કે આવા આયાતકાર, ઉત્પાદક, વિતરક અથવા ડીલર પણ તે ગુના સાથે સંબંધિત છે, તો પછી કોર્ટ, ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ 319 ની પેટા- કલમ (3) માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, 1973 (1974 નો 2), અથવા આ અધિનિયમની કલમ 71 માં, તેની સામે કાર્યવાહી કરી શકશે, જો કે આ અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હોય.

79. અધિક સજા લાદવાની મેજિસ્ટ્રેટની સત્તા.-

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, 1973 (1974 નો 2) ની કલમ 29 માં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, છ વર્ષથી વધુની કેદની સજા સિવાય, આ અધિનિયમ દ્વારા અધિકૃત કોઈપણ સજા પસાર કરવા સામાન્ય અધિકારક્ષેત્રની અદાલત માટે આ કલમ હેઠળ તેની સત્તાઓથી વધુ સજા કાયદેશર રહેશે.

80. સંરક્ષણ કે જે આ કાયદા હેઠળ કાર્યવાહીમાં મંજૂરી આપી શકે છે અથવા ન પણ આપી શકે.-

(A) જાહેરાતોના પ્રકાશનથી સંબંધિત સંરક્ષણ

(1) જાહેરાતના પ્રકાશનના સંબંધમાં આ અધિનિયમ હેઠળના ગુના માટેની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં, તે વ્યક્તિ માટે તે સાબિત કરવા માટેનો બચાવ છે કે વ્યક્તિએ જાહેરખબરોના પ્રકાશન અથવા પ્રકાશન માટે ગોઠવણ કરવાનો વ્યવસાય કર્યો હતો અને તે વ્યક્તિ તે વ્યવસાયના સામાન્ય અભ્યાસક્રમમાં પ્રશ્નમાં જાહેરાતના પ્રકાશન માટે પ્રકાશિત અથવા ગોઠવેલ હતો.

(2) કલમ (1) લાગુ પડતી નથી જો વ્યક્તિ-

(a) વ્યાજબી રીતે જાણતી હોય કે જાહેરાતનું પ્રકાશન ગુનો હતો; અથવા

(b) અગાઉ સંબંધિત સત્તાધિકારી દ્વારા લેખિતમાં જાણ કરવામાં આવી હોય કે આવી જાહેરાતનું પ્રકાશન ગુનો ગણાશે; અથવા

(c) એ કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર છે અથવા અન્યથા તે ખાધ વ્યવસાયના સંચાલનમાં રોકાયેલ છે જેના માટે સંબંધિત જાહેરાતો પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.

(B) યોગ્ય ખંતનો બચાવ-

(1) ગુના માટેની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં, જો તે સાબિત થાય કે તે વ્યક્તિએ તમામ વાજબી સાવચેતીઓ લીધી હતી અને આવી વ્યક્તિ દ્વારા અથવા વ્યક્તિના નિયંત્રણ હેઠળની અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા ગુનો કરવામાં આવતો અટકાવવા માટે તમામ યોગ્ય ખંતનો

ઉપયોગ કર્યો હોય તો તે બચાવ છે.

(2) કોઈ વ્યક્તિ કલમ (1) ની જરૂરિયાતોને સંતોષી શકે તે રીતે મર્યાદિત કર્યા વિના, જો તે સાબિત થાય તો વ્યક્તિ તે જરૂરિયાતોને સંતોષે છે—

(a) ગુના થવાનું કારણ આ હતું—

(i) અન્ય વ્યક્તિનું કૃત્ય અથવા ડિફોલ્ટ; અથવા

(ii) અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ માહિતી પર નિર્ભરતા; અને

(b) (i) વ્યક્તિએ સંબંધિત બાધપદાર્થોની આવી તમામ તપાસ કરી જે તમામ સંજોગોમાં વ્યાજબી હતી; અથવા

(ii) વ્યક્તિને આવો ખોરાક પૂરો પાડનાર વ્યક્તિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસ પર આધાર રાખવો તે તમામ સંજોગોમાં વ્યાજબી હતું; અને

(c) કે વ્યક્તિએ અન્ય દેશમાંથી અધિકારક્ષેત્રમાં ખોરાકની આયાત કરી નથી; અને

(d) ખોરાકના વેચાણને સંડોવતા ગુનાના કિસ્સામાં, કે—

(i) વ્યક્તિએ બાધપદાર્થો તે જ હાલતમાં વેચ્યા જેમાં વ્યક્તિએ તેને ખરીદ્યો હતો; અથવા

(ii) વ્યક્તિએ બાધપદાર્થને અલગ શરતમાં વેચ્યું જેમાં વ્યક્તિએ તે ખરીદ્યું હતું, પરંતુ તે તફાવત આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમોના કોઈપણ ઉદ્દેશ્યનું પરિણામ નથી; અને

(e) તે વ્યક્તિ જાણતી ન હતી અને કથિત અપરાધના સમયે શંકા કરવાનું કોઈ કારણ ન હતું કે વ્યક્તિનું કૃત્ય અથવા અવગણના સંબંધિત કલમ હેઠળ ગુનો બનશે.

(3) કલમ (2) ની પેટા- કલમ (a) માં, અન્ય વ્યક્તિમાં એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થતો નથી જે—

(a) પ્રતિવાદીનો કર્મચારી અથવા એજન્ટ; અથવા

(b) પ્રતિવાદીના કિસ્સામાં જે કંપની, ડિરેક્ટર, કર્મચારી અથવા તે કંપનીના એજન્ટ છે.

(5) જે રીતે વ્યક્તિ કલમ (1) અને કલમ (2) ના પેટા- કલમ (b) ના ક અને આઈટમ (i) ની જરૂરિયાતોને સંતોષે છે, એ વ્યક્તિ સાબિત કરીને તે જરૂરિયાતોને સંતોષી શકે છે કે—

(a) બાધ વ્યવસાયને લગતા ગુનાના કિસ્સામાં કે જેના માટે નિયમનો અનુસાર બાધ સુરક્ષા કાર્યક્રમ તૈયાર કરવો જરૂરી છે, વ્યક્તિએ બાધ વ્યવસાય માટે બાધ સુરક્ષા કાર્યક્રમનું પાલન કર્યું છે જે જરૂરિયાતોનું પાલન કરે છે નિયમો, અથવા

(b) અન્ય કોઈપણ કિસ્સામાં, વ્યક્તિએ સ્કીમનું પાલન કર્યું હતું (ઉદાહરણ તરીકે, ગુણવત્તા ખાતરી કાર્યક્રમ અથવા ઇન્ડસ્ટ્રી કોડ ઓફ પ્રેક્ટિસ) જે હતી—

(i) બાધ સુરક્ષા સંકટોનું સંચાલન કરવા માટે રચાયેલ અને તે હેતુ માટે રચાયેલ રાષ્ટ્રીય અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો, કોડ અથવા માર્ગદર્શિકાના આધારે, અને

(ii) અમુક રીતે દસ્તાવેજીકૃત.

(C) ભૂલભરેલી અને વાજબી માન્યતાનો બચાવ ઉપલબ્ધ નથી—

આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળના ગુના માટેની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં, તે કોઈ બચાવ નથી કે પ્રતિવાદીને ગુનાની રચના કરનાર તથ્યો વિશે ભૂલથી પરંતુ વાજબી માન્યતા હતી.

(D) ખોરાક સંભાળવાના સંદર્ભમાં સંરક્ષણ—

કલમ 56 હેઠળના ગુના માટેની કાર્યવાહીમાં, જો તે સાબિત થાય કે વ્યક્તિએ ખોરાકનો નાશ કર્યો હોય કે જેનાથી ગુનો સંબંધિત છે તેનો નાશ કરવામાં આવ્યો હોય અથવા અન્યથા ખોરાકને તે રીતે હેન્ડલ કર્યા પછી અસુરક્ષિત માનીને તરત જ નિકાલ કરવામાં આવે તો તે બચાવ છે.

(E) પ્રકૃતિ, પદાર્થ અથવા ખોરાકની ગુણવત્તાના મહત્વના સંરક્ષણ—

બાધપદાર્થના કોઈપણ અસુરક્ષિત અથવા ખોટી બ્રાન્ડેડ વસ્તુઓના વેચાણને લગતા ગુના માટે ફરિયાદમાં કોઈ બચાવ થશે નહીં કે માત્ર એવો આક્ષેપ કરવો કે કૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર તેના દ્વારા અથવા ખરીદનાર દ્વારા વેચવામાં આવેલા ખોરાકની પ્રકૃતિ, પદાર્થ અથવા ગુણવત્તા વિશે અજાણ હતો. પૃથ્થકરણ માટે કોઈપણ લેખ ખરીદ્યા પછી વેચાણ દ્વારા પૂર્વગ્રહ રાખવામાં આવ્યો ન હતો.

પ્રકરણ 11

ફાઇનાન્સ, એકાઉન્ટ્સ, ઓડિટ અને રિપોર્ટ્સ

81. ફૂડ ઓથોરિટીનું બજેટ.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત દરેક નાણાકીય વર્ષમાં આવા સ્વરૂપમાં અને આવા સમયે, આગામી નાણાકીય વર્ષ માટેનું તેનું બજેટ તૈયાર કરશે, જેમાં ફૂડ ઓથોરિટીની અંદાજિત રસીદો અને ખર્ચ દર્શાવશે અને એ કેન્દ્ર સરકારને મોકલશે.
- (2) કેન્દ્ર સરકારની પૂર્વ મંજૂરી સાથે ફૂડ ઓથોરિટી, નાણાકીય નિયમન અપનાવશે જે ખાસ કરીને, ઓથોરિટીનું બજેટ તૈયાર કરવા અને અમલ કરવા માટેની પ્રક્રિયાને સ્પષ્ટ કરે.

82. ફૂડ ઓથોરિટીનું ફંડ.-

- (1) કેન્દ્ર સરકાર, યોગ્ય વિનિયોગ પછી, કેન્દ્ર સરકારને યોગ્ય લાગે તેટલી રકમની ફૂડ ઓથોરિટીને અનુદાન આપી શકે છે.
- (2) સેન્ટ્રલ એડવાઇઝરી કમિટીની ભલામણ પર ફૂડ ઓથોરિટીએ લાયસન્સ પ્રાપ્ત ફૂડ બિઝનેસ ઓપરેટર્સ, માન્યતા પ્રાપ્ત લેબોરેટરીઓ અથવા ફૂડ સેફ્ટી ઓડિટર પાસેથી ફૂડ સેફ્ટી કમિશનર દ્વારા વસૂલવામાં આવતી ગ્રેડેડ ફીનો ઉલ્લેખ કરવો પડશે.

83. ફૂડ ઓથોરિટીના એકાઉન્ટ્સ અને ઓડિટ.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી યોગ્ય હિસાબો અને સંબંધિત રેકૉર્ડ જાળવશે અને ભારતના કોમ્પ્ટ્રોલર અને ઓડિટર જનરલ સાથે પરામર્શ કરીને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવે તેવા ફોર્મમાં એકાઉન્ટ્સનું વાર્ષિક સ્ટેટમેન્ટ તૈયાર કરશે.
- (2) કોમ્પ્ટ્રોલર અને ઓડિટર- જનરલ અને આ અધિનિયમ હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટીના હિસાબોના ઓડિટના સંબંધમાં તેમના દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ કોઈપણ વ્યક્તિ પાસે આવા ઓડિટના સંબંધમાં સમાન અધિકારો અને વિશેષાધિકારો અને સત્તા હશે જેમ કે નિયંત્રક અને ઓડિટર- સામાન્ય રીતે સામાન્ય રીતે સરકારી હિસાબોના ઓડિટના સંબંધમાં હોય છે અને ખાસ કરીને, તેને પુસ્તકો, હિસાબો, જોડાયેલા વાઉચર અને અન્ય દસ્તાવેજો અને કાગળોના ઉત્પાદનની માંગ કરવાનો અને ફૂડ ઓથોરિટીની કોઈપણ કચેરીઓનું નિરીક્ષણ કરવાનો અધિકાર છે.
- (3) ફૂડ ઓથોરિટીના હિસાબો, કોમ્પ્ટ્રોલર અને ઓડિટર જનરલ અથવા આ વતી તેમના દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલ અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યા છે, તેના પરના ઓડિટ રિપોર્ટ સાથે ફૂડ ઓથોરિટી અને કેન્દ્ર દ્વારા કેન્દ્ર સરકારને વાર્ષિક ધોરણે મોકલવામાં આવશે. સરકાર ઓડિટ રિપોર્ટને સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ, તે પ્રાપ્ત થયા પછી, શક્ય તેટલી વહેલી તકે મૂકવાનું કારણ બનશે.

84. ફૂડ ઓથોરિટીનો વાર્ષિક અહેવાલ.-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી દર વર્ષે એક વખત, આવા ફોર્મમાં અને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવે તે સમયે, પાછલા વર્ષ દરમિયાનની તેની પ્રવૃત્તિઓનો સારાંશ આપતો વાર્ષિક અહેવાલ તૈયાર કરશે અને અહેવાલની નકલો આગળ મોકલવામાં આવશે. કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકારો.
- (2) પેટા- કલમ (1) હેઠળ પ્રાપ્ત થયેલા અહેવાલની એક નકલ, તે પ્રાપ્ત થયા પછી, સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ જલદી મૂકવામાં આવશે.

પ્રકરણ 12

વિવિધ

85. ફૂડ ઓથોરિટીને નિર્દેશો જારી કરવા અને અહેવાલો અને વળતર મેળવવાની કેન્દ્ર સરકારની સત્તા-

- (1) આ અધિનિયમની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ સાથે પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, ખાદ્ય સત્તામંડળ, તેની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા અને આ અધિનિયમ હેઠળ તેના કાર્યોના પ્રદર્શનમાં, તકનીકી અને સંબંધિત પ્રશ્નો સિવાય, નીતિના પ્રશ્નો પર આવા નિર્દેશોથી બંધાયેલા રહેશે. વહીવટી બાબતો, કારણ કે કેન્દ્ર સરકાર તેને સમયાંતરે લેખિતમાં આપી શકે છે:
પૂરી પાડવામાં આવેલ છે કે આ પેટા- કલમ હેઠળ કોઈપણ નિર્દેશ આપવામાં આવે તે પહેલાં ફૂડ ઓથોરિટીને, જ્યાં સુધી શક્ય હોય ત્યાં સુધી, તેના મંતવ્યો વ્યક્ત કરવાની તક આપવામાં આવશે.
- (2) જો કેન્દ્ર સરકાર અને ફૂડ ઓથોરિટી વચ્ચે કોઈ પ્રશ્ન નીતિનો પ્રશ્ન છે કે નહીં તે અંગે કોઈ વિવાદ ઊભો થાય, તો તેના પર કેન્દ્ર સરકારનો નિર્ણય આખરી રહેશે.

(૩) ફૂડ ઓથોરિટી કેન્દ્ર સરકારને તેની પ્રવૃત્તિઓના સંદર્ભમાં આવા વળતર અથવા અન્ય માહિતી પૂરી પાડશે, જે કેન્દ્ર સરકારને સમય સમય પર જરૂરી હોય.

86. રાજ્ય સરકારને નિર્દેશ આપવાની કેન્દ્ર સરકારની સત્તા—

આ અધિનિયમની તમામ અથવા કોઈપણ જોગવાઈઓનું અમલીકરણ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર રાજ્ય સરકારને જરૂરી જણાય તેમ આવા નિર્દેશો આપી શકે છે અને રાજ્ય સરકાર આવા નિર્દેશોનું પાલન કરશે.

87. ફૂડ ઓથોરિટીના સભ્યો, અધિકારીઓ અને ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર જાહેર સેવકો બનવા—

ફૂડ ઓથોરિટીના સભ્યો, અધિકારીઓ અને ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશ્નર અને તેમના અધિકારીઓ જ્યારે આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈઓના અનુસંધાનમાં કાર્ય કરે છે અથવા એવું તાત્પર્ય હોય ત્યારે તેઓ ભારતીય દંડ સંહિતા (1860 નો 45) ની કલમ 21 ના અર્થમાં જાહેર સેવક હોવાનું માનવામાં આવશે.

88. સદ્ભાવનાથી લેવાયેલી કાર્યવાહીનું રક્ષણ—

કેન્દ્ર સરકાર, રાજ્ય સરકાર, ફૂડ ઓથોરિટી અને આ અધિનિયમ હેઠળ રચાયેલી અન્ય સંસ્થાઓ અથવા કેન્દ્ર સરકારના કોઈપણ અધિકારી, રાજ્ય સરકાર અથવા આવા કોઈ સભ્ય, અધિકારી અથવા અન્ય કર્મચારી સામે કોઈ દાવો, કાર્યવાહી અથવા અન્ય કાનૂની કાર્યવાહી થઈ શકશે નહીં. સત્તા અને સંસ્થાઓ અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ કામ કરતા અન્ય કોઈપણ અધિકારી જે આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલ નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ સદ્ભાવનાથી કરવામાં આવે છે અથવા કરવાના હેતુથી હોય છે.

89. ખોરાક સંબંધિત અન્ય તમામ કાયદાઓ પર આ કાયદાની ઓવરરાઈડિંગ અસર—

આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ આ અધિનિયમ સિવાયના અન્ય કોઈપણ કાયદાના આધારે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈપણ કાયદામાં અથવા કોઈપણ સાધનમાં તેની સાથે કંઈપણ અસંગત હોવા છતાં અસર કરશે.

90. ફૂડ ઓથોરિટીને વિવિધ અધિનિયમો અથવા આદેશોનું સંચાલન કરતી કેન્દ્ર સરકારની એજન્સીઓના વર્તમાન કર્મચારીઓની બદલી—

ફૂડ ઓથોરિટીની સ્થાપનાની તારીખે અને ત્યારથી, તે તારીખ પહેલાં તરત જ ખાદ્ય કાયદાઓનું સંચાલન કરતી કેન્દ્ર સરકારની એજન્સીઓ હેઠળ ઓફિસ ધરાવતો દરેક કર્મચારી તે જ કાર્યકાળ સુધીમાં અને તે જ શરતો અને સેવાની શરતો પર ફૂડ ઓથોરિટીમાં તેનું પદ સંભાળશે. મહેનતાણું, રજા, ભવિષ્ય નિધિ, નિવૃત્તિ અને અન્ય ટર્મિનલ લાભો કારણ કે જો ફૂડ ઓથોરિટીની સ્થાપના ન થઈ હોય તો તેણે આ પ્રકારનું પદ સંભાળ્યું હોત અને તે ફૂડ ઓથોરિટીના કર્મચારી તરીકે અથવા છ મહિનાની મુદત પૂરી થાય ત્યાં સુધી તેમ કરવાનું ચાલુ રાખશે. તે તારીખથી જો આવા કર્મચારી ફૂડ ઓથોરિટીના કર્મચારી ન બનવાનું પસંદ કરે.

91. નિયમો બનાવવાની કેન્દ્ર સરકારની સત્તા—

(1) કેન્દ્ર સરકાર, અધિકૃત ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા, આ કાયદાની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવા માટે નિયમો બનાવી શકે છે.

(2) ખાસ કરીને, અને ઉપરોક્ત સત્તાની સામાન્યતાના પૂર્વગ્રહ વિના, આવા નિયમો નીચેની બધી અથવા કોઈપણ બાબતો માટે પ્રદાન કરી શકે છે, એટલે કે:—

(a) પેટાકલમ (2) હેઠળ હોદ્દાદાર સભ્યો સિવાયના અધ્યક્ષ અને સભ્યોના પગાર, નિયમો અને સેવાની શરતો અને કલમ 7 ની પેટા- કલમ (3) હેઠળ હોદ્દા અને ગુપ્તતાના શપથમાં સદસ્યતા લેવાની રીત;

(b) કલમ 37 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીની લાયકાત;

(c) કલમ 38 ની પેટા- કલમ (8) હેઠળ જમ કરાવેલ દસ્તાવેજોના અર્ક લેવાની રીત;

(d) કલમ 42 ની પેટા- કલમ (4) હેઠળ આવા નિર્ધારણ માટે યોગ્ય અદાલતો અને સમયમર્યાદાનો સંદર્ભ આપવા માટેના કેસોનું નિર્ધારણ;

(e) કલમ 45 હેઠળ ખાદ્ય વિશ્લેષકોની લાયકાત;

(f) પૃથ્થકરણ માટે નમૂના મોકલવાની રીત અને કલમ 47 ની પેટાકલમ (1) હેઠળ આ સંદર્ભે અનુસરવામાં આવનાર પ્રક્રિયાની વિગતો;

(g) કલમ 68 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળના કેસોના નિર્ણયમાં અનુસરવાની પ્રક્રિયા;

- (h) લાયકાતો, પદની શરતો, પેટા- કલમ (4) હેઠળ પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસરનું રાજીનામું અને દૂર કરવું, કલમ 70 ની પેટા- કલમ
- (5) હેઠળ ટ્રિબ્યુનલની અપીલની પ્રક્રિયા અને સત્તાઓ;
- (i) કલમ 71 ની પેટા- કલમ (2) ની કલમ (g) હેઠળ ટ્રિબ્યુનલની કાર્યવાહી અને સત્તાઓને લગતી કોઈપણ અન્ય બાબત;
- (j) કલમ 76 ની પેટા કલમ (1) હેઠળ હાઈકોર્ટમાં અપીલને પ્રાધાન્ય આપવા માટે ચૂકવવાની ફી;
- (k) ફોર્મ અને સમયકલમ 81 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ બજેટ તૈયાર કરવાનું;
- (l) કલમ 83 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ ખાતાઓનું ફોર્મ અને સ્ટેટમેન્ટ;
- (m) કલમ 84 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા વાર્ષિક અહેવાલ તૈયાર કરવા માટેનું ફોર્મ અને સમય; અને
- (n) અન્ય કોઈપણ બાબત કે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયમો દ્વારા કરવામાં આવે તે જરૂરી છે, અથવા હોઈ શકે છે, અથવા તેના સંદર્ભમાં જોગવાઈ કરવામાં આવે છે.

92. નિયમો બનાવવા માટે ફૂડ ઓથોરિટીની સત્તા-

- (1) ફૂડ ઓથોરિટી, કેન્દ્ર સરકારની અગાઉની મંજૂરી સાથે અને અગાઉના પ્રકાશન પછી, સૂચના દ્વારા, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવા માટે આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો સાથે સુસંગત નિયમો બનાવી શકે છે.
- (2) ખાસ કરીને, અને ઉપરોક્ત સત્તાની સામાન્યતાને પૂર્વગ્રહ રાખ્યા વિના, આવા નિયમો નીચેની બધી અથવા કોઈપણ બાબતો માટે પ્રદાન કરી શકે છે, એટલે કે:-
- (a) સેક્શન 9 ની પેટા- કલમ (3) હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટીના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓના પગાર અને સેવાની અન્ય શરતો;
- (b) કલમ 11 ની પેટાકલમ (5) હેઠળ વ્યવસાયના વ્યવહાર માટે પ્રક્રિયાના નિયમો;
- (c) સેક્શન 12 ની પેટા- કલમ (2) હેઠળ કેન્દ્રીય સલાહકાર સમિતિના અન્ય કાર્યો;
- (d) કલમ 15 ની પેટાકલમ (4) હેઠળ વૈજ્ઞાનિક સમિતિ અને પેનલોની પ્રક્રિયા;
- (e) કલમ 16 ની પેટા- કલમ (2) હેઠળ માનવ વપરાશ માટેના ખોરાકના લેખોના સંબંધમાં ધોરણો અને દિશાનિર્દેશો સૂચિત કરવા;
- (f) કલમ 17 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા તેની મીટિંગ્સમાં વ્યવસાયના વ્યવહાર માટે અનુસરવાની પ્રક્રિયા;
- (g) કલમ 18 ની પેટા- કલમ (2) ની કલમ (d) હેઠળ ખાદ્ય સુરક્ષા અથવા જાહેર આરોગ્યને લગતી તાકીદને ધ્યાનમાં રાખીને નિયમો બનાવવા અથવા સુધારવા;
- (h) કલમ 19 હેઠળ ઉમેરણોની મર્યાદા;
- (i) કલમ 20 હેઠળ દૂધકો, ઝેરી પદાર્થ અને ભારે ધાતુઓ વગેરેની માત્રાની મર્યાદા;
- (j) કલમ 21 હેઠળ જંતુનાશકો, વેટરનરી દવાઓના અવશેષો વગેરેની સહનશીલતા મર્યાદા;
- (k) કલમ 23 હેઠળ ખોરાકને માર્કિંગ અને લેબલિંગ કરવાની રીત;
- (l) ફોર્મ કે જેમાં કલમ 26 ની પેટા- કલમ (4) હેઠળ ગેરંટી આપવામાં આવશે;
- (m) કલમ 28 ની પેટા કલમ (4) હેઠળ ખાદ્ય રિકોલ પ્રક્રિયાઓને લગતી શરતો અને માર્ગદર્શિકા;
- (n) કલમ 29 ની પેટા કલમ (5) હેઠળ ખાદ્ય સુરક્ષા અધિકારીની કામગીરીને લગતા નિયમો;
- (o) નોંધણી સત્તાધિકારી અને નોંધણીની રીતને સૂચિત કરવી; લાઇસન્સ મેળવવા માટે અરજી કરવાની રીત, તેથી ચૂકવવાપાત્ર ફી અને કલમ 31 હેઠળ આવા લાયસન્સ કેન્સલ અથવા જપ્ત થઈ શકે તેવા સંજોગો;
- (p) વિભાગ 36 ની પેટાકલમ (1) હેઠળ ખાદ્ય સલામતી વહીવટ માટે નિયુક્ત અધિકારી જે સંબંધિત ક્ષેત્રોના પ્રભારી હશે;
- (q) કલમ 40 ની પેટા- કલમ (1) હેઠળ ખોરાકનું વિશ્લેષણ, ફી વગેરેની વિગતો મેળવવા માટેની પ્રક્રિયા;
- (r) કલમ 43 ની પેટા- કલમ (3) હેઠળ ખાદ્ય પ્રયોગશાળાઓ દ્વારા અનુસરવામાં આવનાર કાર્યો, પ્રક્રિયા;
- (ઓ) કલમ 47 ની પેટા- કલમ (6) હેઠળ અધિકારીઓ દ્વારા અનુસરવાની પ્રક્રિયા;
- (t) કલમ 81 ની પેટા- કલમ (2) હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા તેનું બજેટ તૈયાર કરવા માટે અપનાવવામાં આવનાર નાણાકીય નિયમો;

(૫) કોડેક્સ મીટિંગ્સમાં ભાગ લેવા અને કોડેક્સ બાબતોના પ્રતિભાવની તૈયારી માટે માર્ગદર્શિકા અથવા દિશાનિર્દેશો જારી કરવાં; અને

(૧) કોઈપણ અન્ય બાબત કે જે વિનિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ અથવા જે જોગવાઈઓ દ્વારા કરવામાં આવે તે માટે જરૂરી છે અથવા હોઈ શકે છે.]

93. સંસદ સમક્ષ નિયમો અને વિનિયમો મૂકવાં—

આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલ દરેક નિયમ અને દરેક નિયમન, તે બન્યા પછી બને તેટલી પહેલી તકે, સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ, જ્યારે તે સત્ર ચાલુ હોય ત્યારે, કુલ ત્રીસ દિવસના સમયગાળા માટે મૂકવામાં આવશે જે એક સત્રમાં સમાવિષ્ટ હોઈ શકે છે અથવા બે અથવા વધુ ક્રમિક સત્રોમાં, અને જો, સત્રની સમાપ્તિ પહેલાં તરત જ સત્ર અથવા ઉપરોક્ત અનુગામી સત્રો, બંને ગૃહો નિયમ અથવા નિયમનમાં કોઈપણ ફેરફાર કરવા માટે સંમત થાય છે અથવા બંને ગૃહો સંમત થાય છે કે નિયમ અથવા નિયમન ન હોવું જોઈએ, તે પછી નિયમ અથવા નિયમન માત્ર આવા સંશોધિત સ્વરૂપમાં જ અસર કરશે અથવા કોઈ અસર થશે નહીં, જેમ કે કેસ હોઈ શકે; તેથી, જો કે, આવા કોઈપણ ફેરફાર અથવા રદબાતલ તે નિયમ અથવા નિયમન હેઠળ અગાઉ કરવામાં આવેલી કોઈપણ વસ્તુની માન્યતા માટે પૂર્વગ્રહ વિના રહેશે.

94. નિયમો બનાવવાની રાજ્ય સરકારની સત્તા—

(1) કેન્દ્ર સરકાર અને કૂડ ઓથોરિટીને અનુક્રમે નિયમો અને નિયમો બનાવવાની સત્તાઓને આધીન, રાજ્ય સરકાર, અગાઉના પ્રકાશન પછી અને કૂડ ઓથોરિટીની અગાઉની મંજૂરી સાથે, સત્તાવાર ગેઝેટમાં સૂચના દ્વારા, નિયમો બનાવી શકે છે. આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમો હેઠળ રાજ્ય સરકાર અને રાજ્ય ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરને સોંપવામાં આવેલ કાર્યો અને ફરજોનું પાલન કરવું.

(2) ખાસ કરીને અને ઉપરોક્ત સત્તાની સામાન્યતાના પૂર્વગ્રહ વિના, આવા નિયમો નીચેની બધી અથવા કોઈપણ બાબતો માટે પ્રદાન કરી શકે છે, એટલે કે:—

(a) વિભાગ 30 ની પેટા-કલમ (2) ની કલમ (f) હેઠળ ખાદ્ય સુરક્ષા કમિશનરના અન્ય કાર્યો;

(b) કલમ 95 હેઠળ ગુનો શોધવામાં અથવા ગુનેગારની આશંકા કરવામાં મદદ કરનાર વ્યક્તિને ફંડ અને જે રીતે પુરસ્કાર ચૂકવવામાં આવશે; અને

(c) રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિયમો દ્વારા જે જોગવાઈ કરવાની હોય તે જરૂરી છે, અથવા સૂચવવામાં આવી શકે છે અથવા તેના સંદર્ભમાં કોઈપણ અન્ય બાબત.

(3) આ અધિનિયમ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલ દરેક નિયમ, તે બને તે પછી બને તેટલી જલદી, રાજ્ય વિધાનસભાના દરેક ગૃહ જ્યાં તે બે ગૃહો ધરાવે છે અથવા જ્યાં આવી રાજ્ય વિધાનસભા એક ગૃહ ધરાવે છે, તેના સમક્ષ મૂકવામાં આવશે. તે ગૃહ પહેલાં.

95. રાજ્ય સરકાર દ્વારા પુરસ્કાર—

રાજ્ય સરકાર કૂડ સેફ્ટી કમિશ્નરને રાજ્ય સરકાર દ્વારા નિર્ધારિત એવા ફંડમાંથી અને એવી રીતે જે ગુનાની તપાસમાં અથવા ગુનેગારને પકડવામાં મદદ કરે છે તેને ચુકવવા માટેના પુરસ્કારની ચૂકવણીનો આદેશ આપવા માટે સત્તા આપી શકે છે.

96. દંડની વસૂલાત—

આ અધિનિયમ હેઠળ લાદવામાં આવેલ દંડ, જો તે ચૂકવવામાં ન આવે તો, જમીન મહેસૂલની બાકી રકમ તરીકે વસૂલવામાં આવશે અને દંડ ચૂકવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ડિફોલ્ટર્સનું લાયસન્સ સરપેન્ડ કરવામાં આવશે.

97. રદબાતલ અને બચત—

(1) કેન્દ્ર સરકાર આ વતી નિમણૂક કરી શકે તેવી તારીખથી, બીજી સૂચિમાં ઉલ્લેખિત અધિનિયમ અને આદેશો રદ કરવામાં આવશે:

જો કે આવી રદબાતલ અસર કરશે નહીં:—

(i) અધિનિયમની પાછલી કામગીરી અને રદબાતલ હેઠળના આદેશો અથવા તેના હેઠળ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવેલ અથવા ભોગવવામાં આવેલ કંઈપણ; અથવા

(ii) કોઈપણ અધિકાર, વિશેષાધિકાર, જવાબદારી અથવા જવાબદારી કોઈપણ અધિનિયમ અથવા રદ હેઠળના આદેશો હેઠળ હસ્તગત, ઉપાર્જિત અથવા ખર્ચ; અથવા

(ii) અધિનિયમ અને રદ હેઠળના આદેશો સામે આચરવામાં આવેલા કોઈપણ ગુનાના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ દંડ, જપ્તિ અથવા સજા; અથવા

(iv) આવા કોઈપણ દંડ, જપ્તિ અથવા સજાના સંદર્ભમાં કોઈપણ તપાસ અથવા ઉપાય, અને આવી કોઈપણ તપાસ, કાનૂની કાર્યવાહી અથવા ઉપાય સ્થાપિત, ચાલુ અથવા લાગુ કરી શકાય છે અને આવી કોઈપણ દંડ, જપ્તિ અથવા સજા લાદવામાં આવી શકે છે, જેમ કે આ અધિનિયમ પસાર થયું ન હતું:

(2) જો આ અધિનિયમને અનુરૂપ કોઈપણ રાજ્યમાં હાલના સમય માટે કોઈ અન્ય કાયદો અમલમાં હોય, તો તે આ અધિનિયમના પ્રારંભ પછી, રદ કરવામાં આવશે અને આવા કિસ્સામાં, સામાન્ય કલમોની કલમ 6 ની જોગવાઈઓ અધિનિયમ, 1897(10 of 1897) લાગુ પડશે જાણે રાજ્યના કાયદાની આવી જોગવાઈઓ રદ કરવામાં આવી હોય.

(3) ઉપરોક્ત અધિનિયમ અને આદેશો રદ કર્યા હોવા છતાં, આવા કોઈપણ અધિનિયમ અથવા આદેશ હેઠળ જારી કરાયેલા લાયસન્સ, જે આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે અમલમાં છે, તે બધા માટે તેમની સમાપ્તિની તારીખ સુધી અમલમાં રહેશે, એ જ રીતે જાણે કે તેઓ આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અથવા નિયમો હેઠળ જારી કરવામાં આવ્યા હોય.

(4) હાલમાં અમલમાં છે તે અન્ય કોઈપણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કંઈપણ હોવા છતાં, કોઈપણ અદાલત આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખથી ત્રણ વર્ષની મુદત પૂરી થયા પછી રદ કરાયેલા અધિનિયમ અથવા આદેશો હેઠળના ગુનાની નોંધ લેશે નહીં.

98. ખાદ્ય ધોરણો માટે ક્ષણિક જોગવાઈઓ-

નીચે અનુસૂચિમાં ઉલ્લેખિત અધિનિયમ અને આદેશોને રદ કરવા છતાં, ધારાધોરણો, સલામતી આવશ્યકતાઓ અને અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓ અને તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને વિનિયમો અને તે અનુસૂચિમાં સૂચિબદ્ધ આદેશો અમલમાં રહેશે અને નવા ધોરણો ન બને ત્યાં સુધી કાર્યરત રહેશે. આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો અને નિયમો હેઠળ ઉલ્લેખિત:

પૂરી પાડવામાં આવેલ છે કે અધિનિયમ અને રદ કરવા હેઠળના આદેશો હેઠળ કરવામાં આવેલ કંઈપણ અથવા કરવામાં આવેલી કોઈપણ કાર્યવાહી આ અધિનિયમની અનુરૂપ જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવી છે અથવા લેવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવશે અને તે મુજબ અમલમાં રહેશે સિવાય કે આ અધિનિયમ હેઠળ જે કંઈપણ કરવામાં આવેલ અથવા કોઈપણ કાર્યવાહી દ્વારા અને તેને રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી:

99. દૂધ અને દૂધ ઉત્પાદનો ઓર્ડર, 1992 આ અધિનિયમ હેઠળ બનાવેલા નિયમો તરીકે ગણવામાં આવશે-

(1) આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખે અને ત્યારથી, આવશ્યક ચીજવસ્તુઓ અધિનિયમ, 1955 (1955 ના 10) હેઠળ જારી કરાયેલ દૂધ અને દૂધ ઉત્પાદનો ઓર્ડર, 1992, આ કાયદા હેઠળ ફૂડ ઓથોરિટી દ્વારા જારી કરાયેલ દૂધ અને દૂધ ઉત્પાદનો નિયમન, 1992 માનવામાં આવશે.

(2) ફૂડ ઓથોરિટી, કેન્દ્ર સરકારની અગાઉની મંજૂરી સાથે અને અગાઉના પ્રકાશન પછી, સૂચના દ્વારા, આ અધિનિયમના હેતુઓ હાથ ધરવા માટે પેટા-કલમ (1) માં ઉલ્લેખિત નિયમોમાં સુધારો કરી શકે છે.

100. શિશુ દૂધના અવેજ, ફીડિંગ બોટલ્સ અને શિશુ ખોરાક (ઉત્પાદન, પુરવઠા અને વિતરણનું નિયમન) અધિનિયમ, 1992 માં સુધારા-

સૂચિત દિવસથી, શિશુ દૂધના અવેજ, ફીડિંગ બોટલ્સ અને શિશુ ખોરાક (ઉત્પાદન, પુરવઠા અને વિતરણનું નિયમન) અધિનિયમ, 1992 (1992 નો 41) (અહીં મુખ્ય અધિનિયમ તરીકે ઉલ્લેખિત) ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે. નીચેના સુધારાઓ, એટલે કે:-

(a) સમગ્ર મુખ્ય એક્ટમાં, "ખાદ્ય ભેગસેન નિવારણ અધિનિયમ, 1954 (1954 નો 37)" નો કોઈપણ સંદર્ભ "ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ્સ એક્ટ, 2006" ના સંદર્ભ દ્વારા બદલવામાં આવશે;

(b) મુખ્ય અધિનિયમના વિભાગ 12 માં "ખાદ્ય ભેગસેન નિવારણ અધિનિયમ, 1954 (1954 ના 37) ની કલમ 9 હેઠળ

નિયુક્ત કરાયેલ કોઈપણ ખાધ નિરીક્ષક" નો સંદર્ભ "ખાધ સુરક્ષા માનક અધિનિયમ, 2006" હેઠળ નિયુક્ત કોઈપણ ખાધ સુરક્ષા અધિકારી" ના સંદર્ભ દ્વારા બદલવામાં આવશે ;

(c) સમગ્ર મુખ્ય એક્ટ દરમિયાન, "ફૂડ ઈન્સ્પેક્ટર" નો કોઈ પણ સંદર્ભ "ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર" અભિવ્યક્તિ દ્વારા બદલવામાં આવશે; અને

(d) મુખ્ય અધિનિયમની કલમ 21 માં, પેટા- કલમ (1) માં, કલમ (a) નો સંદર્ભ નીચેના દ્વારા બદલવામાં આવશે, એટલે કે:— "(a) નિયુક્ત અધિકારી અથવા ફૂડ સેફ્ટી ઓફિસર હેઠળ નિર્દેશિત ફૂડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ એક્ટ, 2006 ની કલમ 42 ની પેટા- કલમ (5); અથવા".

101. મુશ્કેલીઓ દૂર કરવાની સત્તા—

(1) જો આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને અમલમાં લાવવામાં કોઈ મુશ્કેલી ઊભી થાય, તો કેન્દ્ર સરકાર, અધિકૃત ગેઝેટમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા આદેશ દ્વારા, આ કાયદાની જોગવાઈઓ સાથે અસંગત ન હોય, પણ મુશ્કેલી દૂર કરવા માટે જે જરૂરી જણાય, તેવી જોગવાઈઓ કરી શકે છે:

જો કે આ અધિનિયમની શરૂઆતની તારીખથી ત્રણ વર્ષની મુદત પૂરી થયા પછી આ કલમ હેઠળ કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં,

(2) આ કલમ હેઠળ કરવામાં આવેલ દરેક આદેશ, તે કર્યા પછી બને તેટલી જલદી, સંસદના દરેક ગૃહ સમક્ષ મૂકવામાં આવશે.

પ્રથમ શેડ્યૂલ

[જુઓ વિભાગ 5(1) (e)]

ક્ષેત્ર 1

1. આંધ્ર પ્રદેશ
2. ગોવા
3. કર્ણાટક
4. કેરળ
5. મહારાષ્ટ્ર
6. ઓરિસ્સા
7. તમિલનાડુ

ક્ષેત્ર II

1. હરિયાણા
2. હિમાચલ પ્રદેશ
3. જમ્મુ અને કાશ્મીર
4. પંજાબ
5. ઉત્તરાંચલ
6. ઉત્તર પ્રદેશ

ક્ષેત્ર III

1. બિહાર
2. છત્તીસગઢ
3. ગુજરાત
4. ઝારખંડ
5. મધ્યપ્રદેશ
6. રાજસ્થાન
7. પશ્ચિમ બંગાળ

ક્ષેત્ર IV

1. અરુણાચલ પ્રદેશ
2. આસામ
3. મણિપુર
4. મેઘાલય
5. મિઝોરમ
6. નાગાલેન્ડ
7. સિક્કિમ
8. ત્રિપુરા

ક્ષેત્ર V

1. આંદામાન અને નિકોબાર ટાપુઓ
2. ચંદીગઢ
3. દાદરા અને નગર હવેલી
4. દમણ અને દીવ
5. દિલ્હી
6. લક્ષદ્વીપ
7. પૉંડિચેરી.

બીજી શેઝ્યૂલ (વિભાગ 97 જુઓ)

1. ખાદ્ય ભેળસેળ નિવારણ અધિનિયમ, 1954 (1954 નું 37).
2. ફૂટ પ્રોડક્ટ્સ ઓર્ડર, 1955.
3. ધ મીટ ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ ઓર્ડર, 1973.
4. વેજિટેબલ ઓઈલ પ્રોડક્ટ્સ (નિયંત્રણ) ઓર્ડર, 1947.
5. ખાદ્ય તેલ પેકેજિંગ (રેગ્યુલેશન) ઓર્ડર, 1998.
6. સોલવન્ટ એક્સટ્રેક્ટેડ ઓઈલ, ડી ઓઈલયુક્ત ભોજન અને ખાદ્ય લોટ (નિયંત્રણ) ઓર્ડર, 1967.
7. ધ મિલ્ક એન્ડ મિલ્ક પ્રોડક્ટ્સ ઓર્ડર, 1992.
8. આવશ્યક ચીજવસ્તુઓ હેઠળ જારી કરાયેલ અન્ય કોઈપણ આદેશ અધિનિયમ, 1955 (1955 માંથી 10) ખોરાક સંબંધિત.

કે.એન.ચતુર્વેદી
સેસી. સરકારને. ભારતના